

NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 3 DIN BROJ 6

LOUIS L'AMOUR

SHALAKO

LOUIS L'AMOUR

SHALAKO

»Laso« Nova serija 1973.

Urednik: Ladislav Grakalić

Preveo: Ivo Klarić

»Laso« — Izdavač: OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika. Borivoj Jurković
— Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/1-1973. od 22. VI 1973.

I

Jašući već osam dana Shalako nije čuo druge buke do šuma vjetra...

Tužaljke vjetra...

Cviljenja kožnatog sedla...

Jednoličnog ritma čilaševih kopita...

Osam dana iscrpljujućeg puta da bi se izašlo iz Sonore, prešlo Sierra Madru i zatim apaško područje, pažljivo izbje-gavajući da se ne ocrtaš na obzorju, brižljivo nadgledajući vretenaste prste izdajničkog dima...

Širokih ramena, snažnih ali kao u izglednjela vuka mršavih grudi, Shalako, i po prirodi već mračan, nije vjerovao ni u sreću, ni u slučaj, ni u sudbinu. Oslanjao se samo na svoje oružje, svog konja i neprestanu bud-nost.

Lice košćato, izborano; kožnate, re-sama ukrašene navlake na nogama, košulja izbljedjele crvene boje, crni rubac zavezan oko vrata... slika bi bila nepotpuna kad bismo izostavili posljednji potez kistom: nekih dvana-estak ožiljaka, uspomene od metaka i oštrica noževa.

Surova, nezahvalna Sonora! Suha, sunčanom vatrom sagorena zemlja! Međutim, dok se oprezno kretao putem između orgulja divovskih kaktusa, aka-cija, smokava Barbarije, nije zabora-vljao da pustinja diše svojim čudnim životom i da dimni znakovi pozivaju na sastanak sa smrću.

Sâm u dalekoj zemlji, na putu prema, blago rečeno, nepouzdanjoj budućnosti. Već punih deset godina provodi isti život i još nije osjetio potrebu da ga promijeni.

Sunce što krvari u suton po dugim nazubljenim vrhuncima, buđenje pri-rode u zoru... Vječni prizor što mu ga pokazuje zemlja u kojoj se sve živo

održava na životu tek smrću nekog drugog.

Pustinja je surova škola: u svakom trenu vas prisiljava da polazete odlučni ispit pred strogim okom strvinara, tih neumoljivih ispravljača: neuspjeh se plaća smrću...

Ali nemojte misliti da je smrt laka: okrutna je, užasna, neprekidna agonija usred pustinje.

Neumoljiva brda isjeckanih vrhova, zloslutni kanjoni, kobne varke svjetlu-cave površine presahlih jezera u koji-ma se gušite okruženi solju i prašinom u što su se pretvorile nekadašnje litice...

Osam dana, dakle, Shalako nije čuo druge buke osim one koju je sam stvarao, kad se iznenada tišinom pro-lomi pucanj, oštar kao fijuk biča, koji uskoro poprate pucnjevi iz najmanje još četiri puške.

Puške su se javljale, jeka se vraćala, odbijala od planina i na kraju gasila u dubini kanjona.

Zaustavio se, nepomičan na obronku ispečenom od sunca. Nebom je obavljen maglenom vrućinom ravnodušno, kružio lešinar.

U zraku oko njega poigravale su sve moguće boje, od onih najnježnijih do najžarčih. Sva okolica je bila nestalna, sve je titralo pod suncem potopljenim u velikom bakrenom nebu.

Nepregledni prostori što su se pružali pred njegovim očima bili su tek naiz-gled netaknuti: kanjoni, brda, udoline stvarali su šarolik reljef, ali je s mjesta na kojem se on zaustavio sve izgledalo jednako.

Znao je da ga u klancu među brdima prema kojem je bio krenuo, čeka voda.

Njegova napola puna čutura, omogućavala mu je da izdrži još tri dana, bude li potrebno... ne bi bilo prvi put. U pustinji se čovjek brzo nauči savladavati i s malo vode prelaziti nevjerovatne udaljenosti.

Uškopljeni čilaš morat će se zadovoljiti onim što nađe, ali u tom prosjeku bilo je u izobilju i vode i trave i Shalako doista nije namjeravao obilaziti brdo, osim ako to prilike ne budu zahtijevala. A pucnjevi su stigli upravo iz tog smjera.

Dok je motao cigaretu, očima je kružio po dalekim plavkastim brdima i metodički ispitivao okolicu. Na pamet su mu padale sve moguće pretpostavke, jer je znao da pustinja ne pruža takvu mogućnost kretanja kakva se od nje očekuje. Potreba za vodom upravlja svime što se kreće pustinjom.

Četiri puške... najmanje četiri puške izbacile su salvu, a četiri puške ne okidaju odjednom, ako im barem jedan čovjek — ili više njih — nije cilj.

Jedva da je sat vremena preostajao od zalaza sunca: onoliko koliko mu je bilo potrebno da stigne do tjesnaca.

Nije bilo vjerojatno da će nepoznati strijelci u ovo doba nastaviti dalje od prvog izvora vode. Mogao se dakle nadati da će tamo sresti posjetitelje.

Znajući da je nevidljiv na obronku na kojem se zaustavio, odlučio da se još malo strpi, sa zadovoljtvom udišući oštri miris jakog duhana.

Četiri čovjeke ne pucaju istodobno ako nisu našli dobru zasjedu i Shalako nije gajio nikakvu iluziju o ljudima koji napadaju dobro zaštićeni, kao ni o njihovu ponašanju prema tuđinu u prolazu, za kojeg možda sumnjaju da je previše vidio.

Sve ono dobro i blago u čovjeku što se odzivalo na ime Shalako, skrivalo se iza hladnih zelenih očiju i mirna lica. Život je promatrao realizmom kojemu je bila tuđa svaka strast.

Znao je da je opreznost najbolja zaštita u opasnom životu u kojem svaki čovjek kojeg sretnes može biti tvoj ubojica, u kojem će ti slijedeću tisuću milja konj svakako završiti sa slomljenom nogom... a u ovoj je zemlji čovjek bez konja već s jednom nogom u grobu.

Po njegovu mišljenju samo su glupani mogli vjerovati da je sudbina unaprijed određena. I suviše često se izlagao smrti, a da bi joj pridavao važnost; predbro je poznavao život a da bi mislio kako sudbina jednog jedinog stvorenja može biti važna bilo kome drugome osim njemu samome i onima što zavise o njemu.

Trajnost života... Ljudi, životinje i biljke rađaju se i umiru, žive svoj kratki trenutak, i tako ih brzo zamijene drugi, da i ne opazite kad nestanu. Njihovo trajanje postoji samo u duhu drugih ljudi, i to samo zato što uspomene žive malo duže od njih. Ali koliko god čovjek bio oprezan, smrt jednog dana ipak neumoljivo stigne.

Počinjena pogreška može biti i jedva zamjetljiva: Rupa u kojoj je presahla voda, nezgodan pad, zalutali metač... ili Apaš koji je prije ugledao vas nego vi njega.

Kako su glupi oni što misle da svako zrno nosi ime... Svakom metku odgovara bilo koji plijen.

Na istoku, iza njega, prostirao se Meksiko, ali samo je kakav Apaš ili vuk mogao slijediti njegov trag. Hotimice je izbjegavao sva poznata mjesta s vodom, držao se najsirovijih krajeva, područja na kojima Apaši nikad nisu lovili.

Tijekom ovih osam dana nikoga nije vidio, nitko njega nije vidio, inače bi sad bio mrtav. Ipak, znao je da su Apaši sišli sa Sierra Madre i da su se uputili prema sjeveru.

To je mogao odgonetnuti iz tajnovitih hijeroglifa pustinjskog tla, po tragovima nepotkovanih konja, napuštenim rančevima, nevidljivim oblacima prašine koji su lebdjeli iznad pustinje i, jasno, po izdajničkom dimu.

Pustinja što ga je okruživala bila je mirna kao na dan Stvaranja. Pa ipak, nije se pomaknuo.

Na jugozapadu isticao se vrh Big Hatchet sa svojih više od 2600 metara. Shalako je meksičku granicu prešao u podnožju obronaka Sierra Rica, jer je već znao gdje će po prilici naići na vodu.

Nalazila se oko dvije milje daleko uz neki kanjon i do nje su vodila dva puta: jedan s jugoistoka skrećući na zapad, i to po granici apaškog teritorija,

a drugi, jedva uočljiv i rijetko upotrebljavan čak i od Indijanaca, ali kraći i mnogo manje opasan. Shalako je posjedovao neizmjereno blago podataka. Tamo gdje su nedostajali vodiči i karte, svaka vatra, svaka kola, svaka tezga u nekom salunu predstavljali su središnje uredice za informacije. Bilo je jako vruće i prašina se lijepila uz oznojeno tijelo. Zemlja uz granicu zna ponekad biti u travnju svježja. Ali može biti i prava užarena peć, kao u ovom slučaju.

Shalako lagano pokrene svog konja kako bi izbjegao podizanje prašine. Onda se ponovno zaustavi uz škrti bodljikavi grm sa žutim cvjetovima. Pčele su lijeno zujale... Na pjesku se ocrtavao trag malog guštera...

Mrak se već spuštao u kanjone, premda je sunce još bilo visoko na nebu.

Nakon gotovo punog sata laganog napredovanja stigao je u prolaz iza kojeg se prostirala mala isušena ravnicica.

Na ulazu u usjek ponovno je zaustavio konja. Samo mu je jedan pogled bio dovoljan da opazi leš, ali tek kad se uvjerio da je sam, odlučio je da mu se približi. Okretao se oko ispitujući poput vuka, proučavajući sve, i kad se na kraju zaustavio desetak metara od mrtvaca, već je znao dobar dio priče.

Čovjek koji je sa sjevera dojahao na tek nedavno potkovanom konju, približio se presahlu izvoru, progonitelji su pripucali, on je pao iz sedla, a konj je odjurio u galopu. Tada se približilo nekoliko konjanika na nepotkovanim konjima, jedan od njih je sišao i oduzeo mu oružje.

Odjeću mu nisu skinuli i nisu ga unakazili. To je bilo ono što je Shalako mogao vidjeti već iz daleka zahvaljujući svom opažanju, ali tek kad se približio, sišao s konja, okrenuo tijelo, mogao je i prepoznati čovjeka.

Pete Wells...

Besplatni vojni izvidnik, nekad pratilac kočija, zatim lovac na bizone i u posljednje vrijeme čovjek što je prosjačio hranu oko vojnih garnizona Fort Bowie, Fort Grant, Tuscon, čovjek koji se nije isticao ničim posebnim, pošten — ili gotovo pošten — s malom vjerojatnošću da bi mogao imati neprijatelja. Ipak, poginuo je kao žrtva zasjede.

Istražujući okolicu Shalako je otkrio mjesto gdje su se progonitelji sakrili da bi sačekali svoju žrtvu.

Ispitujući konjsku balegu otkrio je sjemenke biljke što raste u podnožju Sierra Madre, ali nikad sjevernije.

Nije se dakle radilo o Indijancima iz rezervata San Carlos, već o nekoliko članova Chatove bande koja je došla iz Meksika.

Njihov je trag išao smjerom kojim se i sam kretao, što je značilo da mu je zabranjen pristup izvoru vode, osim ako ne zapodijene borbu, ali koji bi se pametan čovjek otvoreno izložio Apašima.

Kad se trebalo boriti Shalako se borio okrutno i hladno da bi pobijedio, ali nikad se bez potrebe nije borio, i nikad sebi nije dopuštao ni najmanju glupost.

Usprkos tome što su i on i konj bili umorni, ponovno je uzjahao i krenuo tragom poginulog čovjeka.

Pete Wells zacijelo nije bio sâm, sigurno dakle postoji nekakav logor u blizini i to jamačno tamo gdje je voda. Shalako je međutim razmišljao o razlozima prisutnosti ovog čovjeka. I zašto upravo u ovom trenutku?

Gorje Hatchet dizalo se na području Novog Meksika i lagano je silazilo prema jugu od državne granične crte. To brdovito i pusto područje, daleko od glavnih puteva, nije nimalo izazivalo želju da ga se prbputuje. A što se tiče prilazaka Meksiku, njih su poznavali samo apaški pljačkaši.

Osim ako Wells nije pratio vojsku...

Nekoliko trenutaka razmišljanja bilo je dovoljno da Shalako ocijeni nevjerojatnost ovog zaključka, jer je Wells slijedio — ili tražio — nekog drugog konjanika, i to je bilo izvan svake sumnje. Prelazio je svaki obronak, svaki vrh, a bio je i predobro obaviješten da bi se dragovoljno upuštao u takvu opasnost. Bilo je jasno da Wells nije znao za pokrete Apaša, a to je značilo da za njih još nitko nije čuo. Zacijelo bi Wells, koji je bio jako vezan za vojsku, prvi za njih doznao.

Shalako nije prešao ni dvije milje kad je otkrio trag koji je Wells bio izgubio.

Svježje potkovani konj lijepo je ostavljao trag za sobom, što ga je natjeralo da zaključuje da nije odmakao daleko.

Ogrebotina konjskog kopita na kamenu, nešto dalje pogažena kadulja, pa gotovo skriveni otisak kopita u grmu pustinjaške trave. Trag koji je vodio u gorje Hatchet nije bio star ni dva sata.

Trideset minuta kasnije, toliko mu je bilo potrebno da prijede obronak, bio je još uvjereniji da je na tragu osobe koju je slijedio. Znao je isto tako i Wellsove razloge odlaska, a bio je siguran i u postojanje prilično važnog logora negdje u blizini.

U prvom redu, konjanik kojeg je Wells slijedio nije poznavao kraj, a nije mu se ni žurilo. Kako u blizini nije bilo nikakvog ranča ni bilo kakvog rudnika, mogao je jedino zaključiti da je negdje podignut logor do kojeg bi konjanik mogao stići prije nego što se spusti noć.

Konjanik se tu i tamo zaustavljao da bi iz bliza pogledao neke po sebi zanimljive stvari, ali i suviše svakidašnje da bi im jedan čovjek sa Zapada poklanjao pažnju.

Čak je pokušao ubrati cvijet s neke biljke. Cvijet je ležao na mjestu gdje ga je u žurbi ostavio. Obično ozbiljno Shalakoovo lice razvuklo se u osmijeh.

Ona što je ubrala cvijet zacijelo je sada imala mnogo bodljika u prstima.

— Ona? ...

Da, sad je bio uvjeren da je konjanik neka djevojka ili žena. Tragovi konja, na primjer... konj srednjeg rasta obdaren dobrim nogama... tragovi samo laganog utisnuti u pijesak, konjanik dakle nije bio naročito težak.

Osim toga, Pete Wells je ostavio svjedočanstvo o žurbi u svom traženju. Sigurno je dakle bio uznemiren zbog neke žene, jer čovjek sa Zapada poput Wellsa zna kako se ponaša muškarac koji pozna kraj i običaje.

Da, žena... Shalako je sad u to bio uvjeren.

I žena je jahala na kobili... nešto dalje zaustavila se da razgleda okolinu, a životinja je taj predah iskoristila da zadovolji prirodnu potrebu... po položaju nogu bilo je sigurno da se radi o kobili.

Ljudi na Zapadu rijetko jašu kobile ili pastuhe. Ima iznimaka, ali one su tako rijetke da se na njih ne treba osvrnati. Jašu na uskopljenima, jer oni ne izazivaju neprilike kad se nađu među drugim konjima.

Odjednom, gotovo u sjeni, otkrije tragove nepotkivanih konja. I nepoznata ih je jahačica opazila.

— Dobitak za nju — glasno izusti. — Čini se da ipak gleda oko sebe.

Ona je stajala, a kobila razdražljivo poskakivala kao da joj se žuri krenuti.

I opet je pribilježio pozitivan poen onoj koju je slijedio... žena je svakako bila neiskusna, ali ne i glupa, dovraga... Naglo je krenula prema sjeveru, u smjeru jednog kanjona. Ovaj posljednji pothvat, iako neuspješan, otkrio je njezinu uznemirenost i želju da što prije i što kraćim putem stigne u logor.

Čilaš je sad sve češće posrtao, pa Shalako sjaše i povede ga za uzdu. Rubac natopi u vodu i do zadnje ga kapi istisne konju u usta. To ponovi više puta. I upravo kad je ponovno htio skočiti u sedlo, začuje udaranje kopita po kamenu. Zadržavajući se jednom nogom u stremenu, ugleda konjanika kako se vraća. Izgleda da se kroz kanjon nije moglo. A konjanik je doista bila žena.

Mlada i lijepa žena...

Gledao ju je kako se približava. Divio se njezinu držanju, ljupkosti pokreta, savršenom stasu...

Prava gospa. Iz svijeta koji je gotovo zaboravio...

Jahala je na riđanu, poput amazonke, odajući svojim držanjem da nije nimalo početnica. Osjetio je zadovoljstvo kad je vidio kako podiže karabin kad je izašao iz stijene. U nuždi bi jamačno zapucala. Vjerovao je uostalom da nije nespreatna...

Zaustavila se desetak metara ispred njega, ne odajući naizgled nikakvo uzbuđenje.

— Možda se miješam u nešto što ne bi trebalo, ali nalazimo se u apaškoj zemlji.

— I onda?

— Poznate li nekog Petea Wellsa?

— Da, on je naš vodič.

— Pete nikad nije bio lukav. (On prihvati uzde.) Gospo, bilo bi dobro da se vratite u vaš logor bilo gdje da se nalazi i kažete svojim prijateljima da sve spakiraju i što prije nestanu.

— A zašto to, molim vas?

— Mislim da ste već pogodili. Vjerujem da vam je to već palo na pamet nakon što ste otkrili ove male tragove.

Rukom joj pokaže daleka brda iza njih. Sumrak je već obavio obronke, ali su se vrhovi žarili u zlatu.

— Tamo, u Sierra Riki, u ovom se trenutku nalazi Apaš po imenu Chato. Stiže iz Meksika u pratnji nekoliko ratnika. A ovog trena Indijanci mu odasvuda stižu ususret. Od sada pa za četrdeset i osam sati u ovom dijelu Novog Meksika neće biti ni žive duše.

— Mi upravo želimo sresti nekoliko Indijanaca — nastavi ona tvrdokorno. — Frederick bi upravo želio mali okršaj s njima.

— Vaš Frederick je pravi glupan.

— Ne bih vam savjetovala da mu to kažete u lice.

Shalako joj pruži svoj dalekozor.

— Tamo, prema istoku, ne vidite li nikakav dim? Tamo iznad vrha?

— Ništa ne vidim.

— Dobro pogledajte.

Dok je okom pretraživala planine, dalekozor se odjednom zaustavi.

— Oh! Govorite o onom malom dimu što se diže?

— O znakovima... apaški brzoglav. Bolje bi bilo da vi i vaše društvo brzo pobjegnute. Već ste izgubili jednog svog čovjeka.

— Ja... Što?

— Pete je uvijek bio glup, ali dovesti društvo žutokljunaca u ovu zemlju... i a ovom trenutku...

Ona problijedi.

— Hoćete reći da je Pete Wells mrtav?

— Idemo, već dugo stojimo na istom mjestu.

— Zašto bih ja bila odgovorna? Mislim s obzirom na njegovu smrt?

— Da se nije izlagao penjući se po brežuljcima i tražeći vas, ne bi ga opazili.

Povede je prema sjeveru, uz podnožje Hatchet planina. Sumrak je ponešto razblaživao oštrinu ovog divljeg kraja, ali je zato još naglašavao njegov pusti značaj. Djevojka se okrene u sedlu, pogleda dimni znak i zadržati.

— Smjestili smo se na jednom ranču na sjeveru pašnjaka — reče. — Gospodin Wells nas je tamo doveo. Mjesto je napušteno.

— Kako ste se upustili u pothvat bez pomoći vojske?

— Frederick nije htio službenu pratnju. Želio je vidjeti Apaše u borbi.

— Djetinjasto je izlagati se opasnosti. Posebno kad se radi o Apašima.

Ona odlučno odgovori:

— Vi ne možete shvatiti. Frederick je vojnik. On je bio general u pruskoj vojsci i pobijedio je Francuze kad je imao dvadeset i pet godina. Bio je nacionalni heroj.

— I mi, na Sjeveru, imali smo jednog takvog. Zvao se Custer.

Razljutita ju je njegova ironija, ali ništa nije odgovorila. Dobro je zapažala pa joj nije izbjegao njegov budni pogled i naćuleno uho. U Africi je pratila oca u lovu i vidjela kako se ponašaju Masai... U ovom trenutku njezin nepoznati pratilac bio im je nalik.

— Glupo je vjerovati da se polugoli divljaci mogu suprotstaviti modernom oružju. Fredericka zabavlja pomisao na teškoće na koje nailazi vojska.

Večer nije naviještala ništa dobro. Tišina je djelovala nekako prijeteće. Neko ga je šesto čulo, kao i svako drugo divlje stvorenje, upozoravalo na opasnost. Nesvjesno je pogledavao prema planini na istoku, nesvjesno, jer se nije mogao otarasiti misli da neki Apaš s nekog vrha nepomično gleda prema zapadu...

Apaški ratnik *Hitri Ubojica* kojeg se bojao i njegov vlastiti narod... pravi majstor lukavstva i podmuklosti...

Na ponovno oživljenom ranču grupa lovaca baruna Fredericka von Hallstatta palila je vatru za pripremanje večere. Odjednom jedan od njih hitro ustane.

Mršav čovjek, upalih obraza, divljeg i okrutnog izraza lica. Iz prijavg ovratnika izranjao je dugi koščati vrat. Pogleda oko sebe kao da je nešto začuo. Kolt kalibra 44 što mu je visio za pojasom izazivao je strah pri pomisli na njegovu preciznost.

Bosky Fulton, profesionalni svađalica, nikad nije čuo ni za Hitrog Ubojicu ni za Shalako Carlina. Još nije znao da je njegov život nedjeljivo povezan s njihovim, jednako kao i Irinin život, ali nju je ipak poznavao. A noć je u njemu izazivala razdražljivost.

Dolje, u pustinji, Shalako se bio zaustavio u zaklonu mršavih pustinjskih stabala proučavajući okolicu i tražeći put.

— Svi Apaši — započne prirodnim glasom — već u dvanaestoj godini o taktici znaju sve ono što sada zna vaš Frederick. Pustinja je njihovo polje djelovanja i oni poznaju sve njene izgledе. Sve manevre koje je vaš Frederick naučio iz knjiga ili sa crne ploče, oni su naučili u borbi. I nikad ih ne mori briga kako će se vratiti u bazu ili kako će doći do hrane.

— Od čega onda žive?

On rukom obuhvati beskrajni prostor.

— Vi ih ne vidite, ali na dohvat vaše ruke nalazi se barem desetak jestivih stabala i najmanje pet šest njih koja imaju ljekovita svojstva.

Nebo je popimalo ružičastu boju kojom su se probijale zlatkaste zrake. Vrhunci poput zubaca na pili okruživali su taj velebni prizor... negdje u daljini javljala se prepelica.

Irina je osjećala da mora braniti svoje prijatelje.

— Ima nas osam i prate nas četiri izvidnika, kao i osam vozača, dva kuhara i dva vođe grupe. Imamo osam teretnih kola.

— Eto što objašnjava ono što me muči: već dva dana Apaši jedu svoje konje.

— Jedu ih?

— Jedina stvar koja je Apašima draža od konjskog mesta jest meso od mule. Tjeraju svoje konje sve dok ih napola ne ubiju, a kad pronađu mjesto gdje mogu nabaviti nove konje, svoje pojedu.

— Htjeli biste reći da računaju s našim konjima?

Pustinja je bila i suviše mirna, a to je uznemiravalo. On skoči na zemlju i još jednom gurne natopljeni rubac u usta svog konja. Vidjevi ga što radi, djevojka osjeti kako je srdžba prolazi.

Promatrala ga je novim očima, iznenađena dobrotom i blagošću pogleda koji je upućivao svom konju.

— Vi volite svog konja?

— Konj je kao i žena. Čvrsto držite uzdu, pogladite ga i on će sve prihvatiti od vas, ali ako ga poplašite, unesrećit će sebe i vas.

— Žena nije životinja.

— Stvar gledanja.

— Neke žene ne vole imati gospodara.

— To su one što se unesrećuju. One visoko drže čelo, ponose se nezavisnošću, ali meni se čini da je nezavisna žena, osamljena žena.

— Zar vi niste nezavisni?

— To nije isto. Što žena prije shvati da je muškarčeva priroda drugačija, to bolje po nju. Što je žena nezavisnija to je manje žena.

— Ne mogu se suglasiti.

— To nisam niti tražio. Žena ne mora oponašati muškarca. U tom slučaju bit će samo blijeda imitacija, dok čovjek uvijek traži izvorne proizvode... Priroda je stvorila ženu da održava dom. Muškarac je lovac, lutalica... ponekad mora otići vrlo daleko da bi osigurao život, pa je tako stekao naviku i da trči.

Govorio je tiho, a ona ga je i nesvjesno oponašala.

— A gdje je vaša žena?

— Nemam je.

Sunce je već bilo zašlo kad su se dohvatili posljednjeg stjenovitog vrhunca Hatchetsa. Milju dalje uzdizao se drugi okomiti vrh, a preko njega još dva; a sasvim u daljino ocrtavala se crna masa Little Hatchetsa. Zapadno od najbliže okomite stijene stajale su poput tamnih mrlja zgrade na ranču i bile u suprotnosti s bijelim točkama, vjerojatno pokrivalima na kolima. A usred svega toga gorjela je vatra, i suviše lijepo vidljiva vatra.

Osjetivši vodu čilaš zarže, ali u zraku je bilo nešto što se Shalakou nije sviđalo.

Načuli uho. Tjeskoba ga obuže. Mrak još nije bio potpun, iako su se zvijezde već bile pojavile. Još su se u daljini dobro razlikovali grmovi i kaktusi.

Ona na kraju prekine tišinu.

— Ja sam Irina Carnarvon.

Izustila je to kao da se radi o nekom otkriću, ali on nije pokazao nikakvo uzbuđenje jer je već odavno prestao pridavati važnost imenima.

— Ja se zovem Carlin... ali me zovu Shalako.

Potjera čilaša uz blagi obronak. Čilaš je bio i suviše dobar konj a da bi ga on laka srca žrtvovao, ali ranč je predstavljao sigurnost, a nalazio se još dvije milje daleko.

— Budite spremni. Jahat ćemo korakom toliko dugo koliko to bude

moguće, ali čim počnemo galopirati ne obraćajte pažnju na mene. Pratite me kako možete.

— Vaš konj mi ne izgleda spreman za trku.

— To je moja stvar.

Čilaš krene. Vražja životinja imala je još snage...

— Vi doista mislite da smo u opasnosti?

— Izgledate mi kao kakva simpatična banda vjetropira. U ovom se trenutku vi sami i vaš medaljama pretovareni general nalazite u gadnom škripcu.

— Niste nimalo uljudni.

— Nemam vremena da ga gubim s glupanima.

Srdžba joj je zatomila riječ u grlu, ali je osjetila kako joj konj postaje nemiran, pa je to probudilo njezinu budnost. Bila je izvrsna jahačica i odmah je opazala promjene u ponašanju svoje životinje, a to ju je mnogo više plašilo od tuđinčevih upozorenja.

Tišina, razgovijetna daleka vatra, topot konjskih kopita... zvijezde na baršunastom nebu, okomite planine... svježina zraka, sve je to djelovalo kao melem na rantu poslije popodnevne žege. Konji su ubrzavali korak, svijetlila se cijev puške... Lagani povjetarac dotakne joj obraze.

— Shalako... Kakvo čudno ime!

— Bog kiše u Zunijsa. Slučajnost, ali svaki put kad se ja pojavim u njihovoj zemlji, kiša počne padati. Zato su me i krstili tako.

— Nisam znala da Indijanci imaju smisla za humor.

— I te kako. Nitko nije tako duhovit kao Indijanci. Živio sam među njima, to mogu potvrditi.

— A ja sam mislila da su oni mirni.

— Indijanci se tako ponašaju u prisutnosti bijelih ljudi koje ne poznaju, jer ne žele odgovarati na gomilu bespotrebnih pitanja.

Sad su bili na otvorenom, na ravnom području, udaljeni svega četvrt milje od logora.

Apaš se razlikuje od mnogih Indijanaca, on se ne želi boriti noću, jer vjeruje da je duša ratnika koji pogine noću osuđena na vječno lutanje u carstvu sjena. Ali to ne znači da se neće izložiti opasnosti, ako mu se za to pruži prilika.

I odjednom se naglo iza nekog grma pojavi Apaš i napne strelicu... ali kako je iskrsnuo točno pred otvorom Shalakoove puške, ni deset metara daleko...

Shalako je osjetio da se kugla zaustavila u tijelu Indijanca, ali i fijuk strijele što mu je proletjela pored uha.

Oba konja, iznenađena pucnjavom, krenuše u galop. Iza njih odjekne i drugi hitac i Shalako osjeti kako je kugla okrznuvši sedlo nestala u mraku.

Čilaš je uznosito galopirao ne dopuštajući svježijoj kobili da ga pretekne. Val ponosa obuze Shalakoa koji se nije prestajao diviti svom neukrotivom konju.

I tako, bok uz bok, nastaviše galopirati do ranča. Kad su se sasvim približili Shalako ispusti teksaški ratni poklik kako bi oni u logoru shvatili da se ne radi o Indijancima.

Zaustave se naglo, u pravom vrtlogu prašine. Približi im se nekoliko osoba koje Shalako u tren oka odmjeri pogledom kao i čitavo uređenje logora.

Prvi što je pristupio bio je visok, jak i mršav čovjek, plave kose, čelično sivih očiju, ugodnog ali hladnog izgleda. Uredno nalaštene čizme, besprije-korno bijela košulja...

— Što se događa? Opazili ste kojota?

Pogled mu je prelazio s Irine na Shalakoa, zaustavljajući se na prašnjavoj i istrošenoj odjeći muškarca.

— Bolje bi bilo da odmah razmjestite kola u praznine između zgrada, — reče Shalako, — i da unutar kruga sakupite životinje. Bio je Apaš, a ne kojot.

Sive, ledene i pažljive oči ponovno se okrenu prema njemu.

— Nema Indijanaca izvan rezervata. odgovori plavokosi. Rekao nam je naš čovjek, Wells...

— Vaš Wells je mrtav. Možete ga naći usred jednog isušenog jezera na jugozapadu, izbušenog rupama poput sela ispunjenog prerijskim psima... a Indijanac koji ga je ubio nije stigao iz rezervata.

— Tko je ovaj čovjek, Irina?

— Gospodin Carlin, barun Frederick von Hallstatt.

— Ako vam je stalo do života, zaboravite etiketu.

Von Hallstatt kao da nije čuo primjedbu.

— Hvala vam što ste doveli lady Carnarvon u logor, Carline. Ako nešto želite pojesti, potražite našeg kuhara.

— Hvala, ali ja ne ostajem. Ovo mjesto mi ne obećava ništa dobro i nemam namjeru da ovdje ostavim glavu. Radije ću otići.

— Kako hoćete — doda von Hallstatt hladnim tonom i pomogne Irini da sjaše.

Jedan od dvojice što su stajali u blizini približi se i reče:

— Zaboravite ovo, generale. Ovaj tip se preplašio neke sjene.

Čilaš se sam od sebe okrenuo u smjeru govornika. Rub šešira je skrivao gotovo polovicu Shalakoova lica, ali ni ono što je ispod šešira virilo nije bilo nimalo susretljivo.

— Mister — počne Shalako vrlo mirno — tamo vani vidio sam Apaše. Onaj kojeg sam ubio, Apaš je. Usudujete se nazvati me lažljivcem?

Čovjek ustukne korak. Gorio je od želje da izgovori uvredu i da izvuče svoj pištolj, ali zadržavalo ga je nešto u čovjeku na čilašu.

— To ne! (Glas von Hallstatta bio je oštar i zapovijedan.) Carlin, zahvaljujemo vam što ste lady Carnarvon dopratili do logora. Pojedite nešto, ako želite. Prespavajte, ako hoćete, ali savjetujem vam da krenete prije zore.

— Od ovog trenutka do zore svi ćete vi braniti svoju kožu. A ja se ni sat vremena neću zaustaviti.

Okrene se i upravi konja prema vodi. Jedan slavloljubivi doseljenik izradio je bio pojilo prije nego što su Apaši ubili njegovu vjeru u čovječanstvo sasuvši mu u trbuh pola tuceta strelica.

Bio je to iskren i dobar čovjek. Vjerovao je da onaj tko sadi biljku ili kopa bunar privlači božji blagoslov kao i zahvalnost svih onih kojima su potrebni voda i hlad.

Jadni naivčina je također vjerovao da će i drugi biti miroljubivi prema njemu, ako on bude miroljubiv prema drugima.

Nije se sjetio da se drugi ne moraju suglasiti s njegovim mišljenjem i miroljubivu politiku smatrati ostvarljivom. Nije znao da su neprijatelji jednog Apaša svi oni što ne pripadaju njegovom plemenu i da oni dobrotu smatraju znakom slabosti.

Istina je još i da je izdržljivost tog čovjeka bila ravna njegovoj vjeri, jer je tri dana živio s tijelom izbodenim strijelama, s glavom privezanom za kotač od kola i okrenutom prema zemlji, u blizini vode koju nije mogao doseći... i sve to pod sažičućim ljetnim suncem.

Za sobom nije ostavio ništa što bi govorilo o velikim tezama njegove filozofije.

Shalako dopusti čilašu da pije, ali ne halapljivo, zatim ga udalji, skine sedlo i istrlja šakom suhe trave. Sve je to radio pažljivo motreći što se oko njega događa.

Nikad nije vidio ništa sličnog. Kola smještena po onoj *kud koji mili moji*, kočijaši oko ognja, von Hallstattovi drugovi obučeni kao da se spremaju u lov negdje u Engleskoj ili Virđiniji...

Ništa što bi pokazivalo da su spremni za slučaj napada. Sve je govorilo o najvećoj bezbrigi, čavrljalo se, grohotom smijalo...

Konjušnica, u blizini pojila, izgledala je najčvršće građena zgrada. Prozori su djelovali kao puškarnice. Bila je nalik na neku staru utvrdnu.

Kuća koju je doseljenik zaljubljen u mir sagradio mnogo ranije, nije pružala nikakvo utočište, kao ni ostale manje zgrade oko nje. Međutim, sve zajedno pružalo je mogućnost za obranu od jednog prosječnog napada. Čak se je, ako bi sve propalo, konjušnica mogla upotrijebiti i kao posljednja obrana.

Začuje bat koraka koji ga nagna da podigne glavu.

— Shalako! Neka me vrug odnese! Kakav te vjetar dovodi ovamo?

Shalako se uspravi i tužno odbaci grumen trave.

— Buffalo! Daleko smo od Fort Griffina! (Udari rukom o ruku da se osloboditi suhih ostataka trave.) E pa, stižem sa Sierra Madre natječući se u brzini s Chatom i njegovih po prilici četrdesetak Apaša. Uostalom, sad ih zacijelo već ima četrdeset.

— Šališ se?

— Ja večeras odlazim.

Buffalo Harris žestoko opsova.

— Vojska čak i ne zna da smo mi na njihovom području! To si ti dakle malo prije pucao?

Shalako pokaže rupu na svom sedlu.

— Popipaj... imao sam sreću...
Buffalo uvuče prst u rupu i zazviždi:
— Nije prošlo daleko!
— Kako si upao među jato ovih bluna?

— Bluna? Jesi li ti čaknut? Najbolje organizirano društvo koje sam sreo do sada. Šampanjac, rakovi, oštrige... sve imaju. Najbolja kuhinja koju sam ikad vidio. Nikad nisam ovako jeo.

— Znači, draže ti je izgubiti glavu? Hajde, osedlaj konja i idemo!

— Ne mogu. Obećao sam im da ću ih do kraja pratiti.

Dugim koracima približi se von Hallstatt i vidjevši Buffala reče:

— Harris, vi poznajete ovog čovjeka? Buffalo ispljune.

— Da, poznajem ga. Bio je vojni izvidnik kad je imao šestanest godina. Bolje poznaje zemlju od samih Apaša.

— U tom slučaju morali biste prihvatiti posao u mene, Carlin. Mogli biste mi biti od velike pomoći.

— Ako ne rasporedite ova kola kako treba, uskoro nikoga tko naiđe nećete moći zaustaviti. Chato već dva ili tri dana jede svoje konje, što znači da računa na druge prije nego što ponovno prijeđe granicu.

— Nemoguće. Nisu mogli doznati za našu prisutnost.

— Ipak znaju... znaju da su četiri žene s nama, znaju točan broj ljudi, konja i mazga. Ne, iskreno govoreći, radije bih otišao.

Ali govoreći to znao je da njegov čilaš nije u stanju da cijelu noć putuje... Konju su bili potrebni odmor, voda i dobra mjera zobi.

Ali čvrsto je odlučio da pođe. Ovi ljudi su došli sami pa neka se sami i analaze.

Von Hallstatt je odmjeravao Shalako svojim čeličnim očima. Čovjek mu se nije svidao, ali trebalo ga je prihvatiti. Netko tko tako dobro poznaje zemlju kao Buffalo, mogao bi biti jako koristan. Naročito poslije Wellsove pogibije.

— Recite svoju cijenu, Carlin, voljeli bismo da ostanete s nama. Ostanite barem toliko da možete prisustvovati zabavi.

— Ne računajte previše s tom zabavom — naglo odgovori Shalako. — Svi biste mogli biti mrtvi u slijedećih četrdeset i osam sati.

Von Hallstatt prasne u smijeh:

— Šalite se! Goli divljaci protiv moderno naoružanih!

Ni njegove vlastite mogućnosti da preživi s premorenim konjem nisu bile osobito velike, ali je ovaj logor već nosio pečat smrti.

— Mister, dopustite mi da vam ispri-povijedim nešto o jednom našem ofici-ru iz West Pointa, nekom Fettermanu. Običavao se hvaliti da će s kraja na kraj proći zemlju Siuska, ako mu dadu osamdeset ljudi. Bio je odličan vojnik i poznavao je sve evropske taktike. A osim toga, imao je povjerenja u svoju sretnu zvijezdu... Jednog dana poslali su ga kao pratnju s osamdeset ljudi. Trebao je štititi jedan konvoj, ali su ga upozorili, ako Indijanci počnu bježati, da ih ne goni... Imao je dakle svojih osamdeset ljudi, dobio je priliku, i naravno, krenuo u potjeru za Indijancima. Njegovih osamdeset ljudi nisu izdržali ni punih dvadeset minuta, ni toliko koliko je čovjeku potrebno da na miru popije šalicu vruće kave.

Shalako nastavi motati svoju cigaretu. — Zna li kako su ih uhvatili? Kao Hanibal Rimljane kod Kane. Središte se neprijatelja povuklo i kad ga je Fetterman počeo progoniti, napali su ga s krila i poubijali sve do posljednjeg čovjeka.

— Želite mi reći da ti divljaci poznaju vojnu taktiku?

— Ili se jako varam ili ste vi potomak neke stare pruske junkerske obitelji. Rat je za vaše stare stoljećima bio razlog postojanja, ali sumnjam da ste vi sami vidjeli deset bitaka, a ni vaš najstariji general sigurno ih nije vidio više od trideset. — Shalako brižljivo dovrši svoju cigaretu. — Mister, tamo vani, u mraku, čeka nas najmanje četrdeset Indijanaca i svaki je od njih veteran s najmanje pedeset bitaka. Pobijedili su Amerikance, Meksikance i druga indijanska plemena. Rat je način na koji Apaši žive i svako njihovo dijete pozna vojnu taktiku koju uči iz pričanja ratnika... Oni temeljito poznaju sve ono što možete naći u Vegacija, Saksa ili Jominija. Indijanac je najveći ratnik svih vremena... Vi smatrate da vježba stvara osjećaj stega u vojsci. Glupost. Najbolji oblik stega je onaj koji se sastoji od pripreme za

borbu: znati oštati u vezi sa krilima, napredovati i povlačiti se, pokrivati vatrom, odrediti smjer napada... Ništa od svega toga ne može se naučiti na manevrima... Nema vojne tehnike koja bi vrijedila na ovoj zemlji, a da je bilo koji od Apaša koje sad'ne vidimo, ne pozna...

— Čudim se onda — nasmije se von Hallstatt — kako je vaša vojska uspjela pobijediti te nadljude, te Superindijance...

— Reći ću vam zašto. Samo jedan od trojice ili četvorice ima pušku i municiju. Opskrbljuju se u trgovaca i teško dolaze do oružja. Nikad ga nemaju dovoljno... Osim toga vojska ih nadvisuje u broju i to su izvježbani vojnici koji vrlo često upotrebljavaju indijansku taktiku. Sam general Crook je upotrebljavao Indijance da bi pobijedio njihovu braću. — Shalako se okrene prema vatri. — I dopustite mi da vam nešto kažem: svaki čovjek s mozgom koji se usuđuje doći u ovu zemlju sa ženama, i u ovo doba, zaslužuje da bude strijeljan...

Rekavši to krene prema konjušnici. Napuni vreću sijenom i donese je svom čilašu. Hrana je bila loša, ali zobi nije bilo. Nakon kratkog oklijevanja čilaš ipak prihvati ono što mu se nudilo.

Von Hallstatt se bio udaljio, ali Harris je još uvijek bio tu.

— Govorio si razborito, ali generalu je sigurno pozlilo kad je morao uzeti pilulu. Što se dogodilo Peteu.

Shalako uzme svoju pušku.

— Nosite li novac sa sobom?

— Jasno! I dijamante... koliko samo ove žene imaju dragog kamenja! Da im samo vidiš puške i pištolje. Sve je to ukrašeno zlatom, bjelokosti i drugim kamenjem. Samo oružje koje nose sa sobom predstavlja pravo blago.

— U tom slučaju mogu objasniti prisutnost Ria Hocketta ovdje.

— Gdje si ga upoznao?

— Prije nekoliko godina. Lovac na konje, krave, skalpove. Upozori von Hallstatta da ga se što prije otarasi. Kviri mi raspoloženje.

Buffalo je šutio nekoliko trenutaka, a onda progovori:

— Misliš li da imamo mogućnosti?

— S Chatom i četrdeset Apaša? Što ti pada na pamet!

Odjednom se iz polumraka pojavi Irina Carnarvon s pladnjem na kojem se nalazilo jelo i šalica kafe.

— Vi zacijelo umirete od gladi, gospodine Carlin?

Buffalo Harris se nečujno udalji i Shalako sa zahvalnošću prihvati hranu. Svoje zalihe je dva dana ranije iscrpio, ali se nije usuđivao zapucati premda je mogao ubiti dva jelena.

Irina je stajala uz njega i njezin je nenametljivi parfem u njemu oživljavao stare uspomene. Pio je kavu i promatrao je. Visoka, vitka, ali ne mršava... prava žena. Pogled mu je zatim zalutao na bogato urešene stolove za jelo. Nije mu bilo jasno da je taj prizor moguće vidjeti u srcu Novog Meksika... s Apašima u blizini...

Do njih je dopirao žamor grupe koja je nešto raspravljala oko vatre. Vjerojatno salonski, dobro odgojeni, i zacijelo zanimljiv razgovor, ali ovdje...

— Što vi radite u ovom društvu — upita je naglo. — Vi koja izgledate prava...

Ona ga pogleda.

— I oni su pravi, gospodine Carlin. Samo je njihov način života različit.

— Ali osjećaj za stvarnost? Ovo bi bio savršen prizor u Britaniji ili Novoj Engleskoj, ali ovdje, u ovo doba...

— Pitali ste me što radim s njima. To su moji prijatelji, gospodine Carlin... i možda ću se udati za Fredericka.

Ljutila se malo na sebe što je oklijevala prije nego što je izgovorila ove riječi, kao da ju je bilo stid, a to nije bila istina. Na Istoku i u Evropi svi su Fredericka smatrali izvršnom partijom. Vrlo stara i po oružju slavna obitelj, što je posjedovala naslove, počasti, bogatstvo...

Shalako odloži tanjur.

— Mora da su u vas muškarci jako rijetki.

— Naprotiv, ja sam oduševljena.

Sumnjičavo je pogleda.

— Vi ste vatreni, simpatični, mislim čak i sentimentalni. On je hladan, proračunat, neumoljiv. Osim toga glup je zbog toga što vas je doveo ovamo.

— I suviše brzo stvarate mišljenje — odgovori ona uvrijeđeno. — Nisam sasvim sigurna da ste sposobni donositi sudove.

— Vidite, ovdje nemamo vremena da proučavamo ljude. Odmah ih moramo procijeniti po njihovim činima. Nikakav značaj ne pridajemo naslovima ili društvenom položaju. Da, moj zaključak je prebrz, i možda se varam.

— Osobno sam uvjerena da se u svemu varate.

— Dopustite mi da vam ne vjerujem. Vi ste i suviše oštroumni a da biste počinili takvu pogrešku.

Taj čovjek je bio tuđin, čupavi umorni pustinjaški junak. Jamačno se već danima nije prao... a gdje bi i našao vodu ovdje... I ona sad s njim raspravlja o vrijednosti svojih prijatelja... Pa to nema nikakvog smisla, ni...

Što se Shalakoa tiče, njegove misli su već kretale mračnim putem prema zapadu. Čilaš nije bio u formi, ali ako uspije doći do planina Animas, možda će naći kakvo sklonište za prvi tren.

— Podite sa mnom. — reče joj naglo — izvući ću vas iz ove neprilike.

— Htjeli biste da ostavim svoje prijatelje? Vi ste ludi. Jedva vas i poznajem, gospodine Carlin, a i nikada ih i ne bih mogla napustiti, ako se nalaze u takvoj pogibelji kako vi tvrdite.

Sad ju je već jedva i slušao. Njegov duh je već zamišljao cestu kojom ide. On ovim ljudima ništa nije dugovao. U ovoj zemlji svatko se brine za sebe, a Bog za sve. Bili su nepažljivi, čak su i tražili okršaj s Apašima... savršeno, bit će posluženi...

— Morali biste uzeti jednog od mojih konja, gospodine Carlin. Imam tri izvršne životinje, a vaš pada od umora.

— Predlažete mi razmjenu?

— Ne. Ali mogu vam posuditi jednog dok ponovno ne dođete do svoga. Ako se ostvare vaše riječi i ako mi odavde ne iziđemo živi, možete ga zadržati.

— Ništa vas ne tjera na takvo djelo. Znaite da mi ništa ne dugujete.

Ona podigne oči:

— Ne činim to zbog vas, gospodine Carlin, ali sjećam se onoga što ste mi pričali, i ne podnosim pomisao da bi Indijanci mogli pojesti mog Muhameda!

On zazviždi.

— U dobar čas! Barem ste bili iskreni! Vaš konj uživat će najveću pažnju.

Ona naglo ustane i udalji se. Slijedio ju je pogledom. Nakon nekoliko minuta pojavi se Harris vukući jednog konja za uzdu.

Odmah mu bi jasno da u životu nije vidio sličnu životinju: crn poput ebanovine, vitak, snažan i vjerojatno veoma brz. Kad je pružio ruku, konj mu zarže u dlan. On ga pogladi. Nije im puno trebalo da se sprijatelje.

»Stari moj Shalako, sigurno si ostavio dubok dojam na ovu djevojku. Daje ti svog najboljeg konja prema kojemu se ponaša kao prema vlastitom djetetu, čistokrvnog arapa, pravog pustinjaškog konja!«

Tada polagano osedla konja. Buffalo Harris se udalji i vrati s torbom hrane. Shalakou se sad nije žurilo, sad kad je sve bilo spremno, kad je put bio slobodan.

Von Hallstatt je izdao zapovijest da se kola povuku u usjeke između zgrada i da se tako stvori čvrsti krug. To je još sve bilo preširoko za dobru obranu, ali moglo je izdržati stanovito vrijeme s ovako dobro naoružanim ljudima.

Shalako se upravo spremao da krene, kad iza sebe začuje glas:

— Što namjeravate učiniti s ovim konjem?

Shalako se polako okrene.

Nasuprot njemu stajao je mršavko uskih ramena i rijetke brade. Shalako je odmah shvatio da pred sobom ima čovjeka što voli izazivati, ali nije imao namjeru da se tuče kao ni da ustukne, jer je dobro znao da oklijevanje u ovakvih ljudi ostavlja dojam straha.

— To nije vaša stvar — odgovori i pristupi korak naprijed.

Profesionalni izazivači dobro znaju da borba izbliza ne daje nikakve prilike ni jednom od sukobljenih. Obično obojica stradaju... a nema čovjeka koji želi umrijeti.

Fulton se povuče kako bi sačuvao razmak, ali Shalako opet pristupi bliže.

— Rekao sam da to nije vaša stvar — ledenim glasom ponovi.

Fulton ga je mirno promatrao, misleći da će ga tako zaplašiti, ali oči koje su izdržale njegov pogled izražavale su samo prijezir i nešto drugo što se nije sviđalo Fultonu.

Prije nego što je Fulton uspio odgovoriti, javi se Harris:

— Lady Carnarvon mu je posudila ovog konja, Bosky. Sve je u redu.

— Posudila? (Fulton nije skrivao svoju nevjericu). Ona koja ga nikome ne da niti dotaknuti?

Pristupi Frederick von Hallstatt. Futona i ne pogleda već samo prijede pogledom s konja na Shalakoa.

— Lady Carnarvon vam je posudila ovog konja? — s nevjericom u glasu reče. — Ne mogu vjerovati.

Odmah zatim pristupe Irina i Laura Davis.

— Da, Frederick, posudila sam mu Muhameda. Mislim da će ga gospodin Carlin bolje čuvati od nas, ako smo napadnuti.

— Napadnuti? Vi se dakle pridružujete toj priči?

— A vi zaboravljate, Frederick, da sam tamo dolje bila s njim. Oni pucnjevi nisu izišli iz moje mašte.

— Ako ste sposobni za pokret, savjetujem vam da krenete prema Fort Cummingsu — reče Shalako. — Garnizonom upravlja potpukovnik Forsyth.

Izgleda da se nisu slagali s idejom o odlasku.

— Prenesite municiju i hranu u konjušnicu — nastavi Shalako, kad je vidio da im se ne odlazi. — Okružiti će vas već u ranu zoru, a da nijednog nećete niti opaziti... Ako sam dobro shvatio znakove, Indijanci su napustili svoj rezervat da bi se pridružili Chatu, a to znači da će vojska biti obaviještena i da će Forsyth nešto poduzeti. Ako zapalite svoja kola, vojska će zacijelo vidjeti dim.

— Jako sumnjam da nam je samo to preostalo — reče von Hallstatt. — Brojni smo i dobro naoružani.

— U ovakvom ratu nije važan vaš broj ni naoružanje ni formacija, jer

imate priznati da ste za ovakvu borbu žutokljunci.

Shalako tada uzjaše i prihvati uzde.

— Hvala gospodo i dobra sreća. Vi ste prava žena.

Tada povede svog arapa prema konjušnici, onda se zaustavi, načuli uho, kako bi isključio buku iz logora i posvetio pažnju samo onoj što je dopirala iz pustinje.

Konj je gorio od nestrpljivosti. Volio je noć, pustinju, krv mu je kiptjela, ispunjena jamačno davno zaboravljenom željom za pustolovinom.

Načuleni ušiju, gibak poput plesača, krene u mrak presušene rijeke i nestane obavijen tajanstvom noći.

Kretao se nećujno po mekanom pijesku, ali je Shalako u jednom trenutku osjetio da na njegovoj sjevernoj strani postoji nešto što se konju nikako ne sviđa. Tada ga je pustio da polako krene prema jugu, uvjeren da je konj otkrio Apaša.

Na zapadu, osam ili devet milja dalje, pružale su se planine Animas, koje je bolje poznavao od Hatchetsa, i gdje se uz malo sreće nadao naći utočište. Međutim, što je više napredovao, njegova je razdražljivost sve više rasla.

Vjetar mu donese miris pustinjske prašine.

Brzo okrene svog arapina prema najdubljoj tami šapćući mu bez prestanka riječi smirivanja.

Onda naglo začuje gotovo nećujne korake konja u pijesku.

Sa sjeverozapada približavala se grupa konjanika što su se spremali da u blizini prijeđu presahlu rijeku.

Shalako izvuče kolt. Noć je bila mirna i svježja. Buka se sve više približavala. Suhih usta držao je prst na okidaču, spreman da opali.

II

On je otišao... Irinu Carnarvon je obuzimao čudan osjećaj napuštenosti i tuge... Smiješno... U svakom slučaju, to nije bio njezin tip muškarca... Pa ipak, dojam je ostao...

U stvari, kakav je bio njezin tip? Kakav život je ona željela? Čudno, postavila sebi pitanja koja je već odavno smatrala riješenim. Zar se neće udati za Fredericka? Smiješno... zar

nekoliko milja projahanih u društvu čupavog i neopranog tuđinca mogu izmijeniti njezinu odluku?...

Što ju je dakle nagnalo da mu posudi konja, kad nikome do sada nije dopustila ni da ga dotakne, čak ni Fredericku.

Jednom neznancu, skitnici, lovcu...

Iz njega je međutim izvirala neka čudna nježnost... oh! ne u njegovim riječima, njegov govor je bio grub, nego u načinu na koji se ponašao s konjem, u ponašanju prema njoj samoj.

Tko je on u stvari? I tko je ona, uopće?

Jedva da je i upoznala majku, uvijek je živjela u muškom društvu. Kad su joj oca zamorila velška i škotska polja, počeo je loviti u Francuskoj, a onda ga je pratila u Afriku, pa u Indiju.

Usprkos svom podrijetlu, svojim naslovima, svom bogatstvu, otac joj je uvijek i iznad svega bio lovac. Najbolje je bio raspoložen daleko od svoje zemlje, u savanama Južne Afrike, u brdima, u pustinji...

Stol je bio postavljen na brižljivo poravnatom i uređenom tlu. Bijeli stolnjak, srebrnina, kristal... sve je to Irini izgledalo smiješno na ovom mjestu.

Charles i Edna Dagget što su već sjedili nasuprot Juliji Paige i Lauri Davis podigoše pogled kad se ona približi.

— Nikad je ovakvu nisam upoznala — izusti Laura sa zlobnim osmijehom. — Otiđe u šetnju po pustinji i dovede čovjeka.

— I to kakvog čovjeka! Gdje je on sad, Irina, nećete mi reći da ste ga pustili da ode?

— Da, otišao je.

Sve ih je obuhvatila pogledom. To je bio njezin svijet... Odmah je shvatila ono što je izgledalo smiješno i isprazno u Shalakoovim očima.

Kakva banda neobičnih besposličara što su radi zabave došli u ovu zemlju, ne poznavajući je, u stvari surovu i nezahvalnu zemlju...

Eto, Pete Wells... jutros je još čavrljao s njim — miran čovjek, ali pun života, zadovoljan malim užicima koje mu je svakidašnjica pružala. A

sad je mrtav, nije čak imao vremena ni da vidi svoje ubojice.

Stolu sad pristupi i grof Henri. Visok, lijepo građen, bijelih sljepoočica. Služio je pod francuskom zastavom na Dalekom istoku i napisao knjigu o Kini, učeno djelo koje ona nije pročitala.

— Zao mi je što je smatrao dobrim da ode — reče on — njegovo lice me je zabavljalo. Svidao mi se. Osim toga, u slučaju neprilike bio bi nam dragocjen.

Upadne von Hallstatt:

— Umirite se, Henri, nećemo imati neprilika. Hockett mi je potvrdio da su Apaši u rezervatu ili s druge strane granice.

— Fred, zar ne bi bilo bolje da se pokupimo sutra u jutro? Ova situacija mi ne obećava ništa dobra.

— Zar ste se uplašili, draga moja — nasmije se von Hallstatt. — Hockett kaže da se Apaši nikad ne kreću u skupinama većim od dvadeset ili trideset. Tako mala grupa ne bi nas se usudila napasti.

Mala stanka, a onda opet počne:

— Vidite, Henri, ja sam ovamo stigao odlučan da dobijem jednog pustinjskog muflona i vjerujem da ću ga upisati u svoju lovačku zbirku. A, s obzirom na mogućnost malog okršaja, vjerujte da mi ne bi bilo mrsko da do njega dođe.

Henri ga dobroćudno pogleda.

— Govorite kao da su ovdje samo muškarci. Ne vjerujem da bismo dame smjeli izložiti takvoj opasnosti.

— Ne izlažemo se nikakvoj opasnosti. Ne mislite više o tome, Henri. Ne znam što je taj čovjek ispričao o Indijancima da se Irina tako preplašila. Uostalom ne znam što je htio postići time. Osim možda... ako time nije htio odvesti našeg lijepog konja?

— Ja mu vjerujem i vjerovat ću mu — odlučno izjavi Irina.

— Uistinu me je strah da vas nije previše impresionirao — nasmiješi se von Hallstatt. — Nemojte mi reći da ste čitali romane Fenimorea Coopera? Da ne vidite možda novog pustinjskog junaka u njemu?

Irina mu uzvratila osmijeh.

— A možda nam je jedan takav i potreban u ovom trenutku.

Razgovor je sada promijenio smjer, pa ga je Irina samo rastreseno pratila. Mislila je o onome što je nestao u noći

na njezinom omiljenom konju. Hoće li se ikada vratiti?

Iako je von Hallstatt bio sjajniji kao grof nego kao govornik, njegovu izražavanju ipak nije nedostajalo otmjenosti. Ali bio je preko svake mjere ponosan. Kad se upoznala s njim u Londonu, prorokovali su mu budućnost velikog matematičara, ali on je međutim izabrao vojnu karijeru.

Ona podigne glavu osjećajući nečiji pogled na sebi. S druge strane stola, u blizini ognja, stajao je Bosky Fulton i bezobrazno je promatrao. Odvratila je pogled, ali nije mogla odvratiti i misli s tog odvratnog lica.

Taj čovjek je izazivao mučninu u njoj... pogled na njega izazivao je odvratnost i misao da ga se treba čuvati. S izuzetkom Buffala i mladog Hardinga ni jedan od ljudi koje je iznajmio von Hallstatt nije joj ulijevao povjerenje.

Kad su skupljali ekipu nijedan od onih koje su im preporučili nije htio pristupiti. Svi su bili krajnje nezavisni i nitko nije mogao podnositi barunovo gordo ponašanje. Ovaj je pak bio naviknut na germansku disciplinu i od njih koje je primao u službu tražio je krajnju poslušnost. Osim toga odnosio se prema njima kao prema slugama. Oni bi zacijelo valjano obavijali svoje dužnosti, ali uz uvjet da ostanu slobodni, ponosni i da sačuvaju svoje dostojanstvo.

Posljedak je svega bio da je barun morao uzeti najveće propalice, nametnike, društveni otpad. Čak se i Pete Wells protivio tome da se primi Rio Hockett... a kad se još i Fulton pojavio, bio je gotovo spreman da ode. Wells se plašio, kao i svi ostali.

Irina spusti pogled na tanjur, ali teka više nije imala. Prvi put nakon toliko vremena sjetila se oca, žalila što nije ovdje, on, koji je uvijek bio tako miran. tako siguran u sebe, spreman da upozori, pravi stručnjak u prosuđivanju ljudi.

Onda podigne glavu.

— Frederick, zašto da se ne vratimo?

On uzme čašu, okrene je među prstima, diveći se svjetlosti i boji vatre što je prodirala kroz kristalno staklo.

— Ovdje smo došli u lov, svi smo se u početku složili o tome koliko će trajati pohod. Sad ne namjeravam otići.

— Možda bismo imali više uspjeha u brdima pored Silver Cityja — predloži Henri. — To je vrlo šumovit kraj.

— Zar i vi, Henri? Još mi ne ide u glavu da se i vi plašite? A ja sam smatrao da su Francuzi neustrašivi, snažni, puni smionosti.

Henrijev se pogled ukoči. Ipak se uspio osmjehnuti.

— Neustrašivi da, ali i oprezni i zaljubljeni u svoju udobnost. Mislim da bismo na sjeveru našli veću udobnost, a i sigurnost.

— Ja tako ne mislim.

Julija Paige podigne svoje velike oči prema Fredericku. Irina je već predosjećala što se ova sprema reći. Julija je uvijek otvoreno pokazivala svoje zanimanje za baruna.

— Nakon što smo prešli cijeli ovaj put, nema smisla da se vraćamo praznih ruku. Mislim da moramo ostati... barem toliko dugo da vidimo hoće li se Irinin pustinjač vratiti.

— Potpuno se slažem s ovim mišljenjem — doda Charles Dagget. — Tek smo stigli i ne vidim nikakav razlog za uznemiravanje. Ako nekoliko Indijanaca i luta oko, vojska će se pobrinuti za njih.

— Da — zaključi Irina dižući se. — Uvjereni sam da nas vojska može izvući iz opasnosti... pod uvjetom da zna da se Indijanci nalaze na istom mjestu gdje se i mi nalazimo. (Ironično se nasmije.) Moram vas podsjetiti, Charles, da vojska i ne naslućuje gdje se mi nalazimo.

Tada se udalji prema konjušnici. Nikada u nju nije ulazila, ali sjetila se da im je Shalako savjetovao da se u slučaju opasnosti povuku tamo.

Pred vratima je sjedio Roy Harding, mlad, vrlo visok i mršav čovjek, ali snažan.

— Dobra večer, gospođo. Mogu li vam pomoći?

— Biste li mi pokazali konjušnicu, gospodine Harding? Gospodin Carlin me uvjeravao da bi mogla poslužiti kao utvrda.

— Svakako! Dobro sam je proučio, gospođo. Zacijelo ju je izgradio dobar poznavalac kraja i prilika. Stara je, ali čvrsta.

Sa svjetiljkom u ruci uveo ju je u duboku prostoriju u kojoj se nalazilo

osam pregrada, posebno mjesto za opremu i ostava za konjsku hranu. Jedne ljestve vodile su na tavan.

— I gore je vrlo prostrano. Tamo bi se, u slučaju potrebe moglo čak i živjeti neko vrijeme.

Sve je bilo dobro i čvrsto izgrađeno, a s gornjeg se kata pružao pogled na logor i cijelu okolicu.

Kola su bila povučena u prosjeke između zgrada, ali je među članovima ekipa vladalo raspoloženje potpune bezbrige.

U dnu zvijezdama posutog neba očrtavala se nazubljena crta visokih planina. Zrak je bio čist i svjež.

— Gospodine Harding, živite li već dugo na Zapadu?

— Da, gospođo, od svoje jedanaeste godine. Prije smo bili u Ohiju. Odgojen sam na farmi, i odrastao mogu reći u lov... Kiove su mi poubijali cijelu obitelj. Nakon toga sam postao lovac na bizone. Neko vrijeme sam radio i kao stolar.

— Jesmo li po vašem mišljenju u pogibelji?

— Da, gospođo. Tamo gdje su Apaši, uvijek je opasno.

— Gospodine Harding, taj čovjek... Shalako... mislio je da se u slučaju da moramo braniti logor, treba povući ovamo. Savjetovao je da ovamo prenesemo hranu i municiju.

— To mi izgleda jako razumno.

— Napomenuo je isto tako da postavimo nekog povjerljivog unutra ili na vrata. Gospodine Harding, voljela bih kad biste vi bili taj čovjek.

— Da, gospođo. Oprostite, ali kad je već riječ o tome, čini mi se da ste skupili neko čudno društvo. Na vašem mjestu ne bih imao povjerenja. Posebno taj Fulton... on je veliki podlac...

Ona se okrene od prozora i krene prema ljestvama.

— Gospodine Harding? Što znate o Shalakou?

— Nikad ga ranije nisam vidio, gospođo, ali čuo sam pričati o njemu. Buffalo ga već dugo poznaje. Shalako je odrastao daleko odavle, negdje u Kaliforniji, a onda da je, mislim, neko vrijeme živio u Teksasu. Prije sedam ili osam godina opet se pojavio, i to gore u Montani... Nitko o njemu ne zna mnogo, ali svi smatraju da je jedan od

najboljih strijelaca na granici. Bolje razlikuje tragove od nekog Indijanca, a može jahati na svemu što ima dlaku... Buffalo Harris kaže da je pravi demon u bilo kakvom sukobu. (Mala stanka, a onda:) Jako bih volio da je ostao.

Von Hallstatt okrene glavu kad se Irina vratila za sto, ali se suzdržao od bilo kakve primjedbe. Čaše su opet bile pune.

— Kušajte ovo, Henri. To je jedno od najboljih njemačkih vina.

— Izvrsno! A kakav miris...

— Ah! Nikad ne bih povjerovao da jedan Francuz može priznati da dobrih vina ima i izvan francuske granice.

— Naprotiv, barune, naprotiv. Svaka čast, mi Francuzi se uvijek klanjamo savršenstvu.

— Postalo je svježije — reče Edna Dagget. — Mislim da ću se povući.

Charles ustane i otprati je do kola u kojima su spavali.

— Ona nije za ovakav život — izjavi von Hallstatt. — Ipak, u pravu je. Kasno je, a ja bih sutra pokušao uloviti svoju ovcu. Laka noć, prijatelji.

Ustane i ode. Na trenutak tišina zavlada za stolom, a onda grof Henri progovori:

— A vi, Julija? Hoćete li vi sutra s nama?

Julija Paige se nasmije:

— Naravno, ne mogu Irini prepustiti svaku lovinu.

Laura Davis koja je do tada šutjela, izusti:

— Znate, Henri, slažem se s vama i s Irinom. Mislim da bismo se morali vratiti, i to što prije.

Julija je htjela nešto primijetiti, ali Laura nastavi:

— Moj otac je jednom pozvao na večeru generala Crooka. Bila sam u kući. Pričali su o Apašima. I neke su njihove priče bile grozne! Nisu znali da prisluškujem.

Hans Krüger slegne ramenima:

— Ja imam povjerenja u baruna. On je mudar i oprezan čovjek.

— Stvari se ovdje razvijaju drugačije — odgovori Laura. — Ja ustrajem u mišljenju da bismo morali otići.

— Čuli ste što je rekao — doda Irina. — I ne zaboravite da smo njegovi gosti.

Grof Henri je pažljivo punio svoju lulu.

— Ne, Hans, bolje bi bilo promijeniti mjesto. Nikakve divljači nema ovdje, a da je ne bismo mogli naći i na sjeveru, i to u beskrajno bojim uvjetima.

— Istu divljač, osim Apaša... (Hans kratko odmjeri Henrija.) Ja znam da se barun ozbiljno želi sukobiti s njima. Čuo sam ga kako izražava svoj prijezir prema američkoj vojsci koja progoni Indijance, a da ih nikad ne može uhvatiti.

— Ima li on kakvo iskustvo u ratovanju s njima, Hans? — ljubazno reče Henri. — Ja... ja sam se u jednakim prilikama borio s Arapima u Africi, u brdima i u pustinji... Na svu sreću čitao sam Washingtonove komentare o Braddockovu porazu protiv Indijanaca, pa sam se čuvao. Vjerujte mi, nikakva taktika koja se do sada izučavala i primjenjivala u Evropi ne priprema vojsku za ovaj način ratovanja...

— Kad je riječ o taktici, pitam se koju je školu Shalako završio — upadne Krüger.

— Školu? — i Henri se okrene prema mladom Nijemcu. — Ali ako sam dobro shvatio on je oduvijek živio ovdje.

— Možda... ali spomenuo je Jominja, Saksa, Vegetija. Nisam se nadao da usta jednog lovca na bizone mogu izgovoriti ta imena.

Henri se s Julijom uputi prema kolima. Hans ih je pratio. Plamičci su poigravali na laganom povjetarcu. Iz mraka izroni Buffalo i doda drva na vatru, ali ne trudeći se da je podjari.

— Svidio vam se, zar ne? — reče Laura.

— On? (Irina podigne oči, a onda se nasmije, shvativši da nema smisla izigravati.) Ne znam. Nikada nisam upoznala nekoga tko bi mu bio nalik.

— Osim vašeg oca.

— Ah, da... možda. I on je volio divlju prirodu.

— I on je kao i Shalako visok, snažan, mučaljiv, uvjeren da je u pravu... Vrlo slične prirode, Irina...

— Nisam ga upravo u tom svijetlu promatrala. U svakom slučaju, nije to ono najvažnije. Dojmilo me se nešto drugo. Nikad se toliko nisam osjećala sigurna kao s njim.

Opet zavlada tišina i njezin čeznutljivi pogled skrene u pustinju. Gdje je on sada? Na putu? Prema zapadu možda?

— Glupo je — reče na kraju — govoriti ovim riječima o čovjeku kakav je on. Ništa nam ne dopušta da stvaramo zaključke o tome kakav je u stvarnosti, i na kraju krajeva, djevojka ne odlazi tek tako s čovjekom koji je odjednom iskrsnuo iz pustinje.

Irina je još promatrala brda i zvijezde iznad sebe nakon što je Laura otišla spavati. General barun Frederick von Hallstatt bio je u svakom slučaju vrijedan, snažan i zanimljiv čovjek, malo prestrog. Bio je potpuno ravnodušan prema osjećajima drugih, pa i prema njenim, a to joj se nije sviđalo.

To što je bio tvrdoglav, u redu. Ni Shalako koji je odmah obuzeo njene misli, s tog stajališta nije bio nimalo popustljiviji, ali ona je odmah shvatila da je on takav samo prema svojim neprijateljima, ali ne i prema bližnjima.

Usamljenik, navikao da živi i putuje sam, ali daleko od toga da bude egoista. Kad ih je ostavio i nestao u pustinji, učinio je samo ono što mu je zdrav razum nalagao.

Nitko ih nije zvao u ovaj kraj, i ono što im je u početku izgledalo zabavno i zanimljivo, sad se pretvorilo u strahovito opasan pothvat.

Teško je savladala svoje uzbuđenje kad je prihvatila barunov poziv. Mnogi Evropljani su dolazili na Zapad u lov. O lovu na bizone u Americi pričalo se na isti način kao i o lovu na tigrove i lavove u Africi.

Jedno je bilo pripovijedati o neprijateljskom stavu indijanskih plemena po newyorškim restoranima i kafanama, a drugo doživjeti pravi indijanski napad usred pustinje.

Pete Wells je već mrtav i ona se osjećala odgovornom za njegovu smrt.

Uostalom, to nehažno ponašanje njihova je zajednička pogreška. Koliko će ih još umrijeti prije nego li završi ova pustolovina? Ona je odlučila: ne osvrćući se na odluke drugih, krenut će prema Fort Cummingsu, a kad stigne tamo, vratit će se kući.

Šum čizme iza nje prekine je u razmišljanju. I prije nego što je začula glas osjetila je odurni miris znoja i prijavog odijela:

— Nekoga očekujete, gospođo?

Bosky Fulton.

— Ako čekate, gubite vrijeme.

Okrene se i odlučno mu odgovori:

— Nikoga ne očekujem i molim vas da mi se maknete s puta.

Fulton se i ne pomakne.

— Bit će vam potreban prijatelj, gospođo. Bilo bi bolje da ste ljubazniji sa mnom, inače se izlažete opasnosti da upadnete u apaške šape, a to bi moglo biti vrlo gadno.

Zlobno se nasmije.

— Udaljite se, molim vas!

Fulton je, bezobrazno se osmjehujući oklijevao, a onda se ipak pomakne. Kad je krenula prema svojim kolima, dobaci:

— I ako želite da vam vaš general ostane bez glave, dovoljno je da mu ponovite ono što sam vam rekao.

Drhtala je kad je stigla do kola. Sjećala se onoga što je čula o Fultonu, banditu koji je imao na savjesti više ubojstava.

Noć joj je sad izgledala ispunjena neuhvatljivim prijetnjama. Htjela je ući u kola, ali je opet zastala. Zar ne bi bila sigurnija na tavanu konjušnice?

Ako ona, Laura i još neki drugi...

Shalako je čuo približavanje konjanika i uspravio se na konju s koštom spremnim za svaki slučaj. Ali konjanici su izlazili iz tame, ulazili u suho korito i nestajali. Bilo ih je šest. Nekoliko kamenčića se odronilo i to je bilo sve. Tada je krenuo, ne starajući se hoće li neki Apaš osjetiti prašinu kako ju je on osjetio, jer, još ih je moglo biti.

Htlo se domoći kanjona što je izlazio u brda na jugu od vrha Gillespie, jer je tamo poznao jedno dobro skrovište. Osim toga, u kanjonu se ponekad znalo naći i vode u prvim mjesecima u godini.

Projahavši u galopu nekoliko milja, shvatio je po svježem zraku i brdima što su se dizala s lijeve i desne strane da se našao na ulazu u kanjon. Dva puta je promašio skrovište koje je tražio, da bi ga na kraju otkrio između grmlja i velikih kamenih blokova. Tada siđe s konja i zaveže ga. Prostre logorsku opremu, legne i uzdahnuvši protegne umorne mišice i sklopi oči.

Još jednom ih otvori da bi pogledao vrh brda, a posljednji šum koji je čuo bilo je žvakanje njegovog konja u blizini.

Potpukovnik George A. Forsyth, zapovjednik Fort Cummingsa, u nemoćnom bijesu odloži pismo na svoj radni stol. Stisne zube i pokuša se savladati prije nego što je podigao pogled prema poručniku McDonaldu.

Onda gurne pismo prema njemu.

— Pogledajte ovo! Blesavi idioti!...

McDonald je dva puta pročitao pismo da bi na kraju shvatio.

Fort Concho, Teksas

3 travnja 1882

Potpukovniku, zapovjedniku

Fort Cummingsa

Područje Novog Meksika

Gospodine,

U Vašem sektoru naznačeni barun general Frederick von Hallstatt i njegova pratnja. Posljednji put viđeni u blizini Lost Horse Lakea, u lovu na bizone. Osam kola, dvadesetak ljudi, među kojima četiri žene. Među njima i lady Irina Carnarvon i kći senatora Y. F. Davisa. Lokalizirati ih i ispratiti izvan zone.

Iskreno vaš

John A. Russel,

Vrhovni komandant

Poručnik McDonald bio je zaprepašten:

— Gospode Bože! Četiri žene! U ovo doba!

Potpukovnik Forsyth je olovkom udarao o rub stola proučavajući zemljovid koji se nalazio ispred njega. Ako je družina von Hallstatta doista viđena u blizini Lost Horse Lakea prije trećeg ovog mjeseca, onda bi vrlo vjerojatno sada mogla biti na njegovom području. Ali zašto dolaze ovamo?

Antilope, jedina divljač koju su mogli naći, nalazila se u zemlji iz koje su dolazili. Što se tiče pustinskih ovaca, bilo ih je u brdima u sjevernijim dijelovima zemlje. Planine južnih pustinja su sumorne i negostoljubive, ne daju ni ono malo što obećavaju.

Kao veteran iz ratova protiv Indijana i teški ranjenik iz bitke kod Beecher Islanda u kojoj je poginuo i

Roman Nose, Forsyth je kao vojnik postovao Indijance i poznao malo tako lukavih ratnika poput Chata.

Apaš tupog nosa i atletskog tijela mogao se tući za dvanaesticu i umirao je od želje da se bori. A ni sat ranije stigla je vijest da je Chato prešao granicu i krenuo prema sjeveru.

Osim toga, Nachita i Loco pobjegli su u rezervat San Carlos s bandom mladih ratnika što su gorjeli od želje za borbom i nema sumnje da će se obje grupe negdje sresti. A negdje tamo luta družina bezbrižnih turista koji ne poznaju ni pustinju ni Apaše. Ako im se bilo što dogodi, on će zacijelo dvije godine za redom morati slati izvještaj za izvještajem u ministarstvo rata.

Broj vojnika s kojima je raspolagao potpukovnik Forsyth nije bio dovoljan da nadgleda tako prostrano područje. Ni mnogo brojnije trupe nisu nikad mogle zaustaviti apaške bande. A Chato je sigurno nakanio četovati prema sjeveru i istoku, s tim što će se tijekom nasrta jamačno spojiti i s nezadovoljnicima iz San Carlosa.

Već je nekoliko mjeseci Forsyth upozoravao da bi u ovom rezervatu moglo doći do nemira.

— Poručniče — napokon progovori Forsyth — želim da odmah otputujete sa svojim odredom: smjer zapad, prema Stein's Peak. Zatim ćete lagano zakrenuti na jugoistok i doći do Hatchetsa. Ako nađete na ove lovce pridružite im se i cijelu grupu izvedite izvan područja? Jeste li shvatili?

— Da, gospodine potpukovniče... Iako mogu reći da von Hallstatt nije nimalo...

— Vi ste vojnik, McDonald. Na vama je da ga izvučete iz tog područja.

— Da, gospodine potpukovniče.

— Poručnik Hall će poći u izviđanje prema Hatchetsima, pa ćete pričekati da stupi u dodir s vama. Ja ću vas osobno slijediti sa šest eskadrona Četvrte konjičke.

Kad je McDonald izašao, Sandy Forsyth se spusti u naslonjač i počne razmišljati o prilikama. Taj zgodni i čvrsti čovjek imao je dovoljno ožiljaka po sebi da mu bude jasno što sve Indijanci mogu učiniti. Oni su svakako znali što se događa u području... i bilo je isključeno da Chato ne zna ništa o prisustvu von Hallstattove skupine.

Hall će patrolirati na jugu i zapadu, McDonald na jugu i na istoku... von Hallstattov položaj u svakom slučaju moraju otkriti. Možda će na taj način okružiti Chata, kad se on sam, Forsyth, spusti s Četvrtom konjičkom regimentom sa sjevera.

Potpukovnik opet počne proučavati zemljovid. Takav je plan pothvata, kako bi se akcija trebala odvijati. Da, ako se ne dogodi ništa nepredviđeno, i ako Chato ne rasprši svoju bandu, svakog na svoju stranu, a onda dogovori sastanak na unaprijed određenom mjestu. Koliko puta je to već doživio. Stotine tragova koje je zapravo bilo nemoguće slijediti...

Von Hallstatt ima konje... Apašima su prijeko potrebni... Tako malo ljudi, na tako velikom području...

Forsyth dođe do prozora i pogleda van. Negdje na ovom beskrajnom pijesku četrdesetak ljudi brončanih tijela promatraju pustinju isto kao i on. A ti ljudi spadaju među najokrutnije ratnike što ih je zemlja ikad dala.

Bilo što bilo, on je odlučio, i dogodit će se ono što se mora dogoditi. Njegov je zadatak da se s von Hallstattom sastane prije Indijanaca, ako je to moguće, da zarobi Apaše, ili da im nanese neugodan poraz.

Gorko prokune. Grupa lovaca bez mozga bezbrižno upada na područje kojim se i najjači eskadroni usuđuju proći samo s najvećim oprezom...

Ispružena na slamarici na tavanu, Irina nikako nije mogla zaspati. Morala je upotrijebiti svu svoju moć uvjeravanja da bi nagovorila druge da napuste ugodne krevete u kolima i premjeste se na tavan.

Ležeći u mraku očiju uprtih u strop, jednog po jednog je raščlanjivala sve one što su se morali sukobiti s nepoznatim događajima koji su ih očekivali.

Osim grofa Henrija nitko od njih nije znao što to znači upasti u neprilike. kamoli u ovaku opasnost.

Frederick je bio cijenjeni oficir, naviknut da zapovijeda organiziranom vojski, da ga slušaju, na pothvate koji nisu dopuštali nikakvu osobnu pobudu.

Pobjeđivao je čak i s vojskom u kojoj je vladala zbrka, a kojom su prije

njega zapovijedali generali sa zastarjelim strateškim tezama.

Ali kako će reagirati u ovoj prilici kad nema glavnog zapovjedništva koje mu može dati savjet i kad je, k tome još, neprijatelj nevidljiv? Hrabar je, svakako, ali egocentričan, i što je najgore, bez mašte.

Iako je grof Henri bio nešto stariji od Fredericka, ipak je po svom držanju izgledao mnogo mlađi. On i barun su bili protivnici za vrijeme francusko-pruskog rata, ali Henri se borio i u afričkoj pustinji, protiv neprijatelja koji se borio gotovo na isti način kao i ovaj. Ali ostao je tako zatvoren...

Charles Dagget nema ništa vojničkog u sebi. Fini diplomata, društven, a ovo je njegova prva pustolovina koja se međutim zbiva na mjestu koje nije ni okolica Pariza ni Londona. Ništa u njemu nije bilo spremno na ovako surov život. Osim toga, od ovog trena nikad još u životu nije držao pušku u ruci.

Edna Dagget? Ljupka, krhka žena, stalno na rubu živčanog sloma... šarmantna, u normalnim prilikama... ali osjetljiva na vatreno oružje.

Laura Davis, jedina Amerikanka među njima, mlada ugodna osoba, izvrsna jahačica.

Hans Kreuger je, pri kraju francusko-pruskog rata, kratko vrijeme bio Frederickov pomoćnik. Mlad, sposoban i ozbiljan čovjek iz siromašne ali časne obitelji, bio je izvrstan strijelac, jednako kao i Frederick i Henri.

A Julija, više nego dobra jahačica, bila je hladnokrvna pred pušcanom cijevi...

I na kraju ona sama? Činjenica što je još od radnog djetinjstva sudjelovala u lovovima svog oca oslobodila ju je straha od puške, naučila je pucati: već u četrnaestoj godini ubila je svog prvog vepra, a u sedamnaestoj prvog lava.

Nakon nekoliko sati provedenih u polusnu probudi se, poskoči, i širom otvori oči u polutamu koja ju je okruživala. Morao je proći trenutak da se sjeti gdje je. Na stropu su se odražavali odsjaji vatre što se gasila. Vrata su bila širom otvorena i kroz njih je prodirao svjež zrak.

Sve ostalo je bilo u tami, nikakva šuma. Tiho, da ne bi uznemirila druge,

ustane i na vršcima prestiju stigne do vrata.

Nekoliko ugaraka još su bacali male plamčičke koji su izvodili čudan ples u zraku. U blizini vatre s bradom na grudima, stražar je naizgled spavao.

Obrambena crta bila je ograničena zgradama, duga tridesetak i svojih dvadeset metara široka. Svjetlost je vatre plesala po ceradama kola stvarajući čudesne sjene. Naslonjeno na kotače, u skvrčenu položaju, spavalo je nekoliko ljudi.

Irina je na trenutak zastala obuzeta mirom koji ju je obavijao, a onda joj se pričinilo da je osjetila nekakav pokret pored vatre.

Stražar je bio duboko nagnut, izgledao je kao cjepanica prislonjena na vatru... cjepanica! ali tu cjepanicu ranije nije vidjela!

Brzo dohvati karabinku, ali u istom trenutku cjepanica se naglo uspravi, a svjetlucava oštrica zarije se u stražarova leđa. Stražar se opet nagne i sruši tik uz vatru.

Ona opali... veoma brzo. Indijanac ustukne kao da ga je grom pogodio. Ona ugleda koščato lice i preneražene oči. Indijanac posrne korak, dva a onda se opruži koliko je dug i širok.

Pucanj izazva pravu strku u krugu logora, konji se uplašiše, počese rzati, skakati... bježati... a onda opet mir, i uz vatru dva mrtva svjedoka događaja.

Malo kasnije iz svih smjerova krenu sjenke prema vatri. Nikada nije vidjela takvu strku...

— Što se događa? Što se dogodilo?

— Napadnuti smo. (Irina je bila iznenađena svojim vlastitim mirom.) Jedan stražar je ubijen...

Irina se brzo obuče. Laura za njom. Uzme svoju karabinku i krene prema ljestvama. Edna Dagget ju je zaplašeno promatrala.

— Kamo idete? Zašto se svi oblače? Još nije svanulo?

— Moramo se pripremiti. Upravo su nam ubili jednog stražara.

— Ubili? — Edna preplašeno krikne, a onda se brže bolje i sama obuče.

Opet zavlada tišina, još jezivija nego prije pucnja. Zvijezde su mirno svjetlucale... baršunasta mekoća noći... izgledalo je nemoguće da je jedan čovjek mrtav... dva u stvari.

Ona pride stražaru, prihvati ga za rukav i odvude od vatre. Prsluk mu je već bio počeo gorjeti.

Buffalo je tino pozove:

— Gospodo! Uklonite se sa svjetla! Brzo!

Tek što je nestala u tami, kugla razjari vatru na mjestu gdje je trenutak ranije stajala.

Klekne uz Buffala, ohrabrena prisutnošću duha ovog snažnog čovjeka.

— Da sam bila malo brža mogla sam spasiti tog čovjeka. Indijanca sam ugledala tek kad se pomaknuo.

— Ja sam i mislio da ste vi pucali. Bravo gospodo, dobro ste učinili.

Polaskana pohvalom Irina se sad malo udobnije smjesti u tami pored Buffala.

Prvi put je postala svjesna ozbiljnosti situacije. Apaši su im u bijeg natjerali konje za vuču i tako ih privezali za mjesto, osim ako se ne žele odreći svoje opreme. Na svu sreću, jahači konji nalazili su se unutar logora... savjet koji im je dao Shalako.

— Postoji li još koji stražar izvan kruga?

— Dva. Bili su samo dva. Ovaj uz vatru nije imao sreće.

— Kakve su mogućnosti da se izvučemo?

Drugim ženama bi sakrio istinu, ali cijenio je hladnokrvnost i oštroumnost ove djevojke što se toliko razlikovala od drugih.

— Ni pedeset posto, po mojem mišljenju. Gospodo, ne bih vam htio lagati: sačuvajte jedan metak za sebe, jeste li shvatili?

Jasno, znala je da jednog dana mora umrijeti, ali to joj je izgledalo tako daleko... Ali shvatiti da je kraj tako bliz, da bi ona, lady Carnarvon, mogla umrijeti tako okrutnom smrću u pijesku, ispunjavalo ju je ježom.

— Ispravno je učinio što nas je ostavio — progovori napokon.

— Taj čovjek je upravo ludo nezavisan. Ipak bih volio da je s nama u ovom trenutku...

I Buffalo Harris zaroni u svoje vlastite misli. Kako je mogao upasti u takav osinjak? Kao da već godinama ne pozna Indijance? Zar ništa nije naučio boreći se protiv Siuksa, Komanča... Što ga je natjeralo da krene s ovom bandom zelembača?

Nikakvu ispriku za sebe nije mogao naći. Čak ni s novcem nije stajao loše kad je prihvatio posao, ali je vidio da i drugi prihvaćaju pa je i on htio zaraditi na lak način... A sad bi mu najvažnije bilo da iznese živu glavu.

— Dugo ga poznajete?

— Pa, tako. Taj čovjek se ne mijesa u tuđe poslove, a zadržava se tamo gdje mu se sviđa i koliko mu se sviđa. Hoću reći da ga ništa ne može zadržati kad mu se odlazi, a kad odlazi, odlazi bez traga...

Kad je blijeda svjetlost zore počela zamjenjivati tamu noći, iz pustinje se poput utvara bešumno trčeći počeo približavati Apaši. Buffalo koji ih nije prestao vrebati, obori prvog na zemlju. Vidio je kako su ratniku klecnula koljena, a onda je i djevojka pored njega drugom Indijancu smjestila metak ravno u grudi. Indijanci se tada raspaše... kao magla... ali pak su bili tu, i to sad mnogo bliže.

Buffalo se okrene prema njoj i široko nasmije.

— Dva na popisu, gospo. Moglo bi se reći da se izvanredno dobro branite.

Tada trkom dojuri i von Hallstatt. Spusti se na zemlju pored njih. Iz očiju mu je izbijalo uzbuđenje.

— Strašno su pokretni. (Cijev svoje puške upravi na jedno mjesto.) Tamo dolje se jedan bacio na zemlju, čim se digne ubit će ga.

— Taj je promijenio položaj i prije nego što je dotaknuo zemlju — primijeti Buffalo. To je njihov običaj.

Von Hallstatt ga ljutito pogleda, a onda opet skrene pogled na pustinju. Svitalo je... Nikad nije vjerovao da će trideset ili četrdeset ljudi stajati pred njegovom puškom.

Praveći se da se obraća samo Irini, Buffalo počne govoriti o Apašima:

— Promatrajte ih kao obične ljude i možete biti uvjereni da ćete izgubiti glavu. Nikad na jednog Apaša ne možete nišanići više od djelića sekunde. Kad su u ovakvoj prilici, napadaju pješake, ali potpuno raspršeno. I ne žuri im se... vrijeme Indijancu ne znači ništa.

— Što čekaju da bi napali? — nestrpljivo će von Hallstatt.

— Upravo jedu vaše konje za vuču. I ne pada im na pamet da bismo mi mogli krenuti.

Irina osjeti kako je prolazi jeza. Ležala je potrbuške na hladnoj zemlji i promatrala pustinju, ali ništa nije vidjela.

Odjednom je buka iza nje natjera da okrene glavu: jedan je kočijaš s vedrom u ruci odlazio po vodu: i dok je jeka pucnja odzvanjala planinama, on se polako rušio na zemlju...

Von Hallstatt hitro nanišani, ali se na nišanu njegove puške ne pojavi cilj.

— Tri čovjeka ubijena, jedan nestao. (Buffalo pljune u pjesak.) A mi smo možda ubili dvojicu.

Sati su prolazili kao vječnost. Irina s najvećim oprezom napusti položaj i otpuza do konjušnice.

Laura je zapalila vatru i pristavila kavu. Mako je pekao jaja. Vatra je gorjela i na drugom kraju prostorije gdje je većina ljudi provela noć. Izvana su se čuli rijetki pucnjevi.

Charles Dagget je nespreno lomio jednu ogradu, jer u konjušnici više nije bilo drva za loženje.

Sunce je već peklo, premda jutro još nije bilo mnogo odmaklo.

Odjednom se tišinom prolomi razdirući krik umiruće životinje. Irina ustane očiju raširenih od straha, a Edna rukama poklopi uši. Krik se ponovi, ali sad hrpav i promukao... krik boli koja je nadilazila sve što je razum mogao shvatiti.

Von Hallstatt poviče:

— Gospode, što je to?

— Sad znamo gdje se nalazi i stražar koji je čuvao konje — reče Buffalo. pljune i izbaci opušak iz usta.

* * *

Shalakoa probudi pucnjava. Ostanе na leđima, napeto osluškujući, pogleda uprta u posljednje zvijezde.

Zapali cigaretu koju je brižljivo smotao večer ranije. Opet pucnjevi. Hvala bogu, što ih nisu uhvatili u snu, sada će se barem moći oduprijeti, pomisli. A gdje je on mogao biti u ovom trenutku? Dvadeset milja dalje na putu za Tucson. Odbaci pokrivač, sjedne i mirno osmotri obližnje vrhove. Kako se nije obmanjivao, ništa ga nije priječilo da se dosjeti kako vjerojatno nisu svi Apaši krenuli za grupom

turista. Lako se moglo dogoditi da je i on sam neke privukao.

Arap tiho zarže i približi se kao da se nada da će ga dobra ruka njegova gospodara pomilovati.

Shalakoa ga osedla, za svaki slučaj — možda će naglo morati krenuti — zatim opet uzme pušku i povede konja prema izvoru, misleći cijelo vrijeme kako njegova puška ne bi promijenila situaciju tamo dolje i kako nije imao razloga da se tuđom pogreškom dađe ubiti. Uostalom, on je sam do sada počinio previše pogrešaka, a da bi još mora plaćati i tuđe.

Ne, nije bio neprijateljski raspoložen prema zelenim generalima. Najmlađi su obično bili najbolji. povijest je to mnogo puta dokazala: Napoleon, Hannibal, Aleksandar... mogao ih je stotinu nabrojiti.

Stari su sporo mijenjali svoje ideje, tvrdoglavo su odbijali ratovanje po modernim načelima, koja bi im omogućila da pobijede.

S vremena na vrijeme začuo bi se poneki usamljeni hitac... bez sumnje iz braniteljskih pušaka. Vidjeli su Indijance tamo gdje ih nije bilo.

Otkine nekoliko zelenih grančica s nekog stabla, ponudi ih svom arapinu. Ovaj oklijevajući ponjuši. Nisu mu se sviđale. ali je čovjek valjda imao razloga da mu ih ponudi. Zato okuša, svidje mu se, i zatraži opet...

— Mnogo ćeš ti toga naučiti, mali moj. Putujući sa mnom nećeš previše često dobivati zob na pladnju...

Tada napusti noćni logor i povede konja među litice gdje je bilo i druge trave. Onda se nasloni na stijenu koja mu je pružala najbolji pogled i počne proučavati situaciju.

Problem nije bio takav da ga se moglo riješiti tek tako, pucajući lijevo i desno. Da bi se nešto odlučilo trebalo je razmisliti, i to pažljivo razmisliti.

Prirodno bi bilo da samo mali dio Apaša opsjeda ranč. Kako je poznavao značenje dimnih znakova, bilo mu je jasno da Chato traži pomoć iz San Carlosa i neki Indijanci su već napustili rezervat i krenuli da mu se pridruže.

Osim toga, znao je da Apaši koji stižu iz Meksika, dolaze uvijek u malim grupama, pa nikad nije mogao predvidjeti slučajan susret s neprijateljem.

Pukovnik Forsyth je zacijelo već krenuo iz Fort Cummingsa na čelu svojih vojnika...

Kad bi pronašao kakvu varku kojom bi odvuкао pažnju napadača s ranča, izvukao bi grupu opsjednutih prema Fort Cummingsu ili prema nekom drugom mjestu u planinama, ali to nije bilo moguće. Morat će se braniti potisnuti u zgrade ranča, a Apaši će im jamčati presjeći vodu.

Shalako je pokušavao predvidjeti Forsytheov ratni plan. Dolina Animas i Playas pružale su Apašima mogućnost bijega prema Meksiku. Prema tome, trupe su sigurno krenule na jug, duž Hatchetsa i Pelonchiosa.

Zrak je, kao i uvijek na ovim pustinjским visinama jugozapada, bio izvanredno proziran. S mjesta na kojem je sjedio vrlo je lijepo vidio ranč i zgrade na ranču, čak i bijela pokrivala na kolima. Možda, ako dađe dimni signal... u svakom slučaju, pokušat će...

Valovi vrućine treperili su iznad pustinje u kojoj kao da je bilo zaustavljeno vrijeme. Ispružen na trbuhu i zaklonjen iza ugla farmerske kuće, Frederick von Hallstatt, barun i general, uživao je u plodovima svog gorkog razočarenja.

Znoj mu se slijevao s čela i palio oči. S vremena bi na vrijeme rukavom od košulje prešao preko čela i jezikom vlažio suhe usne. Četrdesetak metara daleko na njegovoj lijevoj strani ležao je jedan od apaških ratnika, jedini kojeg je ubio, nakon što je opalio barem tridesetak puta.

Prokuhe na materinjem jeziku. Nije ovo borba na koju je navikao i koju je očekivao.

U blizini konjušnice nalazio se Henri i gledao prema jugu. Buffalo Harris, s krvavim povezom oko čela, gledao je na zapad. Na sjevernoj strani, okružen Royjem Hardingom i Bosky Fultonom, držeći nespretno pušku u ruci, nalazio se Charles Dagget. Rio Hockett nalazio se u kući.

Još u rano jutro jedan je kočijaš pokušao iz kola ukrasti bocu konjaka: smrt ga je iznenadila...

Boca je ostala napola prazna i sad se kao zlato svjetlucala na jutarnjem

suncu. S bocom u ruci neoprezno je prelazio dvorište. Metak mu je ušao iznad uha i ranio pola glave.

U konjušnici, na najsvježijem mjestu na slamarici ležao je lijepi Hans Krüger o kojeg su se otimala dame u plesnim dvoranama Beča i Berlina, čvrsto odlučivši da na miru umre, jer to je jedino što mu je još preostalo, kako je mislio.

Cijeli se život ponašao dostojanstveno i ponosno, uvjeren da postojanjem upravlja određen broj nepromijenjivih načela.

Mučilo ga je, kao i von Hallstatta, što su njihovi gubici bili veći od gubitaka napadača... jer se protivilo svakoj vojničkoj logici.

Kako je samo bio ponosan on, a i njegovi, kad ga je general von Hallstatt imenovao svojim pomoćnikom i kad mu je na kraju predložio da se pridruži pohodu!

Za mladog i siromašnog čovjeka bila je to jedinstvena prilika da sretne svjetske ljude, koje nikad inače ne bi vidio. Nije mu padalo na pamet da je, prihvativši poziv, krenuo na sastanak sa smrću.

Sad mu je jedina briga bila da ostane čovjek i džentlmen do kraja.

Premda je pogođen metkom bio onesposobljen za borbu, ipak je još mogao gledati. Laura Davis je međutim postala zrelija: bila je mirnija, samopouzdanija. Laura Davis, tako mlada, tako lijepa, tako zavodljiva... kad se umire...

Edna Dagget mu je uvijek izgledala krhka ali i šarmantna, i nekoliko se dana ranije još uvijek divio njezinom miru i pomalo zajedljivom duhu. Sad su joj usne izgovarale riječi koje se nisu mogle čuti, sva bi se potresla na svaki novi hitac... tako je na nju djelovala blizina smrtno opasnosti.

Njezin je muž naprotiv, na čiji je račun ponekad znala izgovoriti ne baš lijepu primjedbę, bio iznenađujuće hrabar. Kao da je blagoslivljao događaje, pa iako se nimalo nije razumio u oružje, trsio se da što prije i što bolje sve nauči.

Umorni i ranjeni Hans Krüger sklopi oči i pokuša se sjetiti rodnog kraja, mjesta, jabuka u cvijetu u svom vrtu u blizini Frankfurta...

Stražareći na prozoru tavana Irina je sva bila zaokupljena promatranjem pustinje, kad odjednom iza sebe osjeti neugodni miris prljavog rublja. Okrene se i ugleda Boskyja Fultona. Ovaj je zgrabi za ruke i privuče, ali ona ga naglo odbaci i sama začuđena svojom smionošću.

— Oh! Ne morate me tako gledati! — klikne ovaj. Prije nego što sve završi vi ćete biti i prezađovoljni što možete otići s nekim tko će se brinuti o vama.

— Meni nitko nije potreban.

— Oh, doista? Idite radije nešto pojesti u kuhinju, a u međuvremenu razmislite: hoćete li poći sa mnom ili ćete ostati kao mamac za Indijance. Ja vas oдавде mogu izvući, dok vaš Fritz ni sebe samog neće spasiti.

Silazeći po ljestvama sva je drhtala od bijesa. Sama sebi je priznala da ju je uistinu strah.

Jedan po jedan ljudi su uzimali obrok. Nisu razgovarali, brzo bi, ozbiljna i zamišljena pogleda pojeli i opet odlazili odakle su došli. Samo je Charles Dagget bio uzbuđen.

— Mislim da sam pogodio jednoga — reče. — U svakom slučaju, poplašio sam ga.

Irina ga je jedva i slušala. Treba li iznijeti Fultonove namjere? Misli li on doista učiniti ono što kaže? Nije li to samo zastrašivanje da bi popustila?

On je mislio ozbiljno. Odmah je postala svijesna da će ostvariti svoju namjeru. Bosky Fulton je smatrao da se ne mogu izvući živi.

Kako je to stiglo nakon Shalakova upozorenja, sad joj je jasnija bila ozbiljnost situacije. Ipak, više ju je uznemiravalo njegovo ponašanje nego njegove izjave. Njegov prijezir prema onome što će se dogoditi drugima, njegova uvjerenost da je nitko neće moći zaštititi... Von Hallstatt je bio čovjek čiju se hrabrost nije moglo dovoditi u pitanje, Henri isto tako, ali previše je toga čula a da ne bi znala da prilika traži još i više. Osim toga, vidjela je neke kako potihom razgovaraju s Fultonom.

Uđe Buffalo Harris. Von Hallstatt i grof Henri još nisu bili napustili konjušnicu.

— Vidio sam dim iznad Animasa, reče. Pitam se što to znači. Shalako bi nam to mogao objasniti. On...

Buffalo naglo stane, kao okamenjen onim što mu je palo na pamet.

— Ne... to ne može biti.

— Što?

— U ovaj sat on bi već trebao biti s druge strane Stein's Peaka, ali upravo sam pomislio... ako je to on... ne, to nije razumno. Pa ipak, on poznaje njihovu glazbu... kao i svaki drugi Indijanac.

— Hoćete reći da daje znak kako bi odvratio njihovu pažnju? Ali oni će se opet vratiti.

Niz ljestve sīde Bosky Fulton.

— Može li se ovdje dobiti malo kave? (Bestidno se nasmije Irini, a onda s prijezirom pogleda von Hallstatta.)

Von Hallstatt ga ledeno odmjeri:

— Napuštili ste svoje mjesto. Vratite se i čekajte dok vam je ne donesu.

— Ako želite da netko bude gore, onda pođite sami — reče Fulton.

Nikad Irina na licu jednog čovjeka nije vidjela tako zapanjen izraz kakav je sad vidjela na Frederickovu. Valjda je prvi put u životu doživio da ga netko nije poslušao...

Uostalom vrlo kratkotrajan izraz... budući da mu je lice naglo ispunio hladni bijes. Puška mu je stajala pored vrata, naslonjena uza zid. Krene da je dohvatiti.

Međutim, Bosky Fulton je već držao prst na okidaču svog revolvera.

— Ako je podignete — izgovori Fulton — istog trenu bit ćete mrtvi. Naređujem vani da se okrenete.

Von Hallstatt se zaustavi. Sve do tada je u sebi osjećao moć pruske armije. Sad se međutim našao sam sa samim sobom. Nitko mu još do tada nije zaprijetio revolverom... pucao je od bijesa, ali malo po malo... hladila ga je pomisao da bi mogao umrijeti i da ovaj čovjek iza njega neće oklijevati da ga ubije.

Barun nije imao izbora. Bi li imao vremena da uzme pušku, da je napne, da se okrene i da opali?

— Ostavite vaš revolver, Fultone, zapovijedi jedan glas. Ostavite ga i vratite se na svoje mjesto!

Od svih prisutnih opet je von Hallstatt bio najviše začuđen. Hans Krüger se bio podigao na lakat i u rukama držao dvocijevku uperenu u Fultona.

Daljina nije iznosila ni punih šest metara, oružje je pucalo brzo i cijev je

bila kratka Krüger je bio slab, ali je njegova namjera bila vrlo jasna.

— Unutra ima dovoljno olova da vas na dvoje prepolovim, Fultone. I ništa neću izgubiti...

Banditove oči promijeniše boju. Ili je to bilo samo djelovanje svijetla? Irina koja ga je promatrala, vidjela je kako se njegove žute oči ispunjavu odvratnom mržnjom. Onda se naglo okrenuo i krenuo prema ljestvama. Stigavši u podnožje naglo se okrenuo, ali ga je dvocijevka još uvijek neumoljivo pratila.

Kad je Fulton nestao na tavanu, Krüger padne na uzglavlje i čela kao u vodi zadihano počne hriptati.

Von Hallstatt je još uvijek stajao kraj vrata, svijestan svega, ali ništa ne videći. Poplašio se On, Frederick von Hallstatt, osjetio je strah.

Bio je uvjeren da bi ga ovaj odvratni plaćenik ubio. Ni položaj ni naslovi nisu ništa značili ovim ljudima.

Revolver u ruci Boskyja Fultona bio je dovoljan da shvati svoju pravu veličinu. On, Frederick von Hallstatt, general i barun, mogao je biti ubijen poput najodvratnijeg razbojnika.

Polako se okrene i pogleda svog pomoćnika.

— Hvala, Hans — reče jednostavno.

Prvi put u životu oslovio je Krügera imenom.

Hans je to i zaslužio spasiivši možda ne naslov, nego i čovjeka. Možda ga je spasio od smrti, a možda i od toga da se ne pokaže kukavicom.

Premda mu je pogled bio uperen u pustinju, Frederick von Hallstatt ništa nije vidio. Prvi put u životu ništa nije znao. Prvi put u životu je sumnjao.

III

Kad je von Hallstatt izašao, u prostori je zavladala tišina. Onda je Buffalo Harris popio svoju kavu i bez riječi izašao kroz vrata.

Lijepo lice grofa Henrija bilo je potpuno bezizražajno.

— Zao mi je što ste još ovdje, Irina — dobaci joj izlazeći.

Irina je već bila čvrsto odlučila: prikupila je suknju i krenula prema vratima.

Laura je uhvati za ruku:

— Irina! Držite se dalje od vrata! Gdje vam je pamet?

— Idem do kola — vrlo mirno izjavi Irina. Idem po hranu i municiju.

— Zar želite da vas ubiju?

— Ne mislim da će me ubiti — smireno odgovori. — Vjerujem da žene hoće uhvatiti žive.

Laura je odsutno pogleda.

— Ah, da, naravno, ali budite oprezni.

»Glupo je u ovakvom trenutku odgovoriti ono što je ona odgovorila, ali što joj je drugo mogla reći?« mislila je Irina duboko udišući. Kad je izašla kroz vrata, odlučnim korakom krene prema najbližim kolima.

Popne se u kola, uzme hranu, neke lijekove i kutiju municije. Sve to onda stavi u vreću, prebaci preko ramena i vrati se u konjušnicu.

Još jednom se vrati. U prekrivenim kolima vladala je grozna vrućina. Sve je mirisalo na platno sagorjelo od sunca.

Iz svog kovčega izvadi derringer kalibra 44, provjeri je li napunjen i gurne ga za pojas. Kad je opet napunila vreću municijom i ostalim namirnicama, vrati se u konjušnicu.

Upravo je sakrila vreću kad se Bosky Fulton spustio s tavana. I ne pogledavši je izide i duž zidova krene prema kući.

Sjetila se da je čula nekakvo šaputanje u ostavi i da je jedan kočijaš ostao gore. Poslije nekoliko minuta na pragu kuće pojavi se Rlo Hockett i dađe nekakav znak jednom od ljudi. Ovaj je upao kroz vrata trenutak ranije nego što mu je metak zazviždao iznad glave.

Irina još jednom krene prema kolima, ali ovaj put u društvu s Laurom. Opet se ni jedna puška nije oglasila.

Buffalo se vrati u konjušnicu.

— Odlaze — najavi on. — Čini se da su ih natjerali dimni znakovi. Mislim

da bismo to morali iskoristiti i izvući se odavde.

— Da to možda nije zamka, lukavština da nas izvuku napolje?

— Ne vjerujem. Prašina koju dižu već je daleka. Otišli su i u to ne treba sumnjati.

Roy Harding dugim koracima krene prema vratima.

— Što ti misliš, Buff? Kad bismo pokušali stići do Fort Cummingsa? Ja smatram da su vojnici već izišli.

Polako se sakupljao i ostatak skupine.

— Zaklinjem vas — plakala je Edna Dagget — pođimo odmah.

Ali tada iza njih odjekne glas Bosky Fultona:

— Prekasno za vas, prijatelji. Vi ćete mudro ostati ovdje. Mi ćemo otići...

Sve glave se okrenuše kao jedna. Bosky Fulton je stajao na vratima konjušnice, s puškom u visini bokova, okružen još četvoricom što su u svakom trenu bili spremni zapucati.

— Složili smo se da nam se ovdje više ne sviđa — reče Fulton. — Rio, pokupi im oružje, a onda van s lovom i drangulijama.

— Ako želite otići — mirno započne grof Henri — morate shvatiti da niste sami. Mi smo upravo o tome govorili. Predlažem vam da upregnete konje i budete spremni za polazak.

— Mi već odlazimo — ponovi Fulton — ali vi, vi ostajete.

Von Hallstatt stisne svoju karabinku, ali kako se nalazio usred žena znao je da nema nikakve šanse da se njome posluži bez opasnosti po njih. Osim toga već je upoznao brzinu s kojom je Fulton stupao u akciju.

— Ako vas vide s našim stvarima, postaviti će vam određena pitanja — reče Dagget. — Svakako znate da neće biti teško prepoznati našu opremu i naše oružje.

Fulton se široko nasmije Daggetu.

— Ne u Meksiku. Ne u pograničnim gradovima. A kad Apaši završe s vama, prijatelji, nitko više neće postavljati nikakva pitanja.

Okrene se prema Hardingu.

— Na pogrešnoj si strani, Roy. Tvoje mjesto je s nama.

— Sviđa mi se tamo gdje jesam — oštro odvrati Harding. — Nikad se

nisam petljao s lopovima. Još manje želim da mi stave konopac oko vrata.

Fulton slegne ramenima.

— Kako hoćeš. Čim Apaši shvate što znače ovi dimovi, vratit će se. Pobrinut će se o onima koje smo mi ostavili.

Kad su im ispraznili pištolje onda ih vratiše.

— Čudno bi izgledalo kad uopće ne biste imali oružja. Apaši bi mogli izbrbljati i vojska bi zacijelo tražila neugodna objašnjenja. Bolje je da držite svoje pištolje uza se.

Irina je mislila na svoj derringer. Kad bi ga mogla izvući... ali posljedica bi bila samo smrt njezinih prijatelja.

Hockett ih oslobodi prstenja i svih ostalih vrijednih predmeta koje su nosili sa sobom. Irina je s hladnim bijesom promatrala prizor.

Najsnažnije jahače konje upregnuše u kola u koja su utovarili svu hranu, municiju i dragocene predmete koje su mogli prodati s druge strane granice. Konji nisu bili naviknuti na vuču, ali ovim razbojnicima ništa nije smetalo. Kad su odvezali njene kobile Irina nije mogla zatomiti osjećaj divljeg užitka: ni jednu od njih još nitko nije jahao, pa je znala da će životinje iskoristiti prvu priliku da zbače konjanike... i pobjegnu.

— Ostavite čilaša — reče Fulton — dobro vidite da je iznemogao.

— Ali oni bi ga mogli upotrijebiti da potraže pomoć — primijeti Hockett.

— Rio, ti dobro znaš da je konj u žalosnom stanju. Gdje bi mogli potražiti pomoć? Osamdesetak milja daleko, a možda i dvostruko... i to dok Apaši lutaju cijelom zemljom?

Fulton odjednom upravi oči na Irinu.

— Vi, reče, i vaša mala drugarica Davis Vi ćete s nama.

— Ja tako ne mislim.

Fulton se okrene brzo poput zmije.

Grof Henri je mirno izdržao njegov pogled. Samo je ludak mogao sumnjati da Francuz nije spreman na borbu.

Roy Harding se malo udalji kako bi namjere bile još očitiye. Von Hallstatt se uspravi i svu svoju pažnju uperi na Fultona.

— Odlazite s onim što imate — mirno nastavi Henri — inače ćete nas morati poubijati, a ni vi nećete proći bez ogrebotine. Mislim da će pukovnik

Forsyth postati jako znatiželjan kad dozna zašto smo svi bili ubijeni zašto su jedna naša kola nestala. Osim toga, Apaši bi se mogli upitati što je bio razlog pucnjavi kad oni nisu pucali? Vjerojatno bi se vratili da otkriju istinu.

— Pusti, Bosky — reče Hockett. — U Meksiku ćemo naći žena koliko nam duša zaželi.

Fulton se naglo okrene.

— Izvrsno, idemo!

Nestadoše u oblaku prašine. S lovci-
ma su ostali samo Roy Harding, Buffalo
Harris i kuhar Mako.

Irina tada izvadi sakrivenu municiju
koju odmah podijeliše. Sunce je već
zapadalo.

— Ne možemo braniti ovo mjesto —
reče von Hallstatt. — Premalo nas je.

— Bolje bi bilo da brzo krenemo u
brda — predloži Harding. — Tamo
bismo se lakše mogli utvrditi.

— Da, kad voda ne bi bila problem,
sumnjičavo zaključi Buffalo.

• • •

Shalako izađe iz korita presušene
rijeke i upravi konja prema logoru.

— Sve uzmite sa sobom, sve, od
hrane do municije, sve što se može
ponijeti. Ako vam je stalo do života
moramo izaći.

— Ali ovdje imamo vode — reče
Dagget — i ova konjušnica je građena
kao prava utvrda.

Shalako nije htio trošiti vrijeme na
beskorisne riječi.

— Kako ćete doći do vode kad nas
Indijanci sabiju iza vrata?

— Odlazak u pustinju ubit će moju
jadnu ženu! — usprotivi se Dagget.

— A što će se dogoditi ako ostane
ovdje?

Irina se međutim već spremala. S
Julijom i Laurom skupljala je ono što
je ostalo od hrane i ostale opreme. Von
Hallstatt i Henri već su bili izradili
jednostavna nosila za ranjenika.

Noć je već pala kad su krenuli iz
logora. Na čelu je išla Edna sa svojim
mužem. Natovaren hranom i lijekovi-
ma, iza njih je stupao čilaš kojeg je
vodila Julija. I arap je bio natovaren,
Laura ga je vodila.

Henri i von Hallstatt nosili su ranje-
nog Hansa koji se bez prestanka
protivio da ga povedu, znajući kakve

poteškoće stvara cijelom društvu i
koliko usporava kretanje. Iza arapina
je išao Mako, dok su Harding i Harris
zatvarali kolonu.

Shalako je izuo čizme i obuio moka-
sine što su mnogo bolje odgovarale
pješačenju po pustinji. Zvijezde su
sjale, noć je bila vrlo mirna.

Jednom je, tri godine ranije, podi-
gnuo logor na mjestu kamo ih je sada
namjeravao odvesti. Nije mu niti pada-
lo na pamet da idu od Fort Cummingsa.
S ranjenikom i Ednom Dagget taj put
nisu mogli proći, a Apaši su već ubijali
i pod zidovima utvrde. Pa ni Julija
Paige ne bi izdržala takav put. Što se
drugih tiče...

Najbolje je bilo da se sakriju u brda
u nadi da će se apaška plima povući ili
nestati.

Harris mu je ukratko sve ispričao o
bijegu bande, razbojstvu i ostalim
brigama koje su ga morile.

Shalako je tada stao na čelo male
skupine i tu mu se odmah pridruži
Irina. Von Hallstatt ih je gledao kako
prolaze ne prozborivši ni riječi.

— Zašto ste se vratili? — upita ga
ona iznenađena.

Kako mu na pamet nije padao
nikakav razborit odgovor, ništa joj nije
odgovorio. I dalje su šutke išli jedno
pored drugoga.

Na prvom zastoju vratio se i sjeo
pored Hansa, u mraku pažljivo smotao
i zapalio cigaretu a onda je pružio
Krügeru.

Nijemac zahvali i s užtkom povuče
dim.

— Sitnice su važne — reče tada.

— Da.

— Je li još daleko?

Nije mogao lagati čovjeku koji je već
pokazao svoju srčanost.

— Mnogo dalje nego što sam im
rekao. Vi me razumijete.

— Mjesto je pouzdano?

— Kraj puta će biti težak za vas,
Hans, očekuje nas neugodno penjanje,
ali nagrada dolazi na kraju.

— Ne uznemirujte se zbog mene.

Nekoliko milja dalje u nebo je stršila
golema masa planina Gillespie. Usjek
prema kojem ih je vodio nalazio se na
jugu. Litice su bile više od tristo
metara. Sasvim gore, između planine i
kanjona Slonov vrh, poznavao je skro-
vište u kojem su se mogli skloniti

Tamo će naći i vodu, a mjesto je doista takvo da ga je teško napasti.

— Ne vjerujem da već dugo živite na Zapadu — reče Krüger. General se iznenadio kad vas je čuo kako citirate Saksu i Vegetija.

— Čovjek sa Zapada je čovjek od kuda — odgovori Shalako. — Zapad je pusta zemlja koja privlači ljude s istoka, iz Evrope, pa čak i iz Kine. Jedan od oficira ubijenih sa Custerom kod Little Big Horna bio je papin gardist. Poznam rančera u Novom Meksiku koji je bio oficir Druge gardijske regimente kraljice Viktorije. Na apaškom teritoriju živi maršal koji je služio u francuskoj vojsci. Svakakvi ljudi dolaze na Zapad: bogati, siromašni, lopovi, prosjaci, a od svih koji stignu samo najjači prežive.

— A vi?

Lagani povjetarac donese miris dima. Shalako prokune.

— Indijanci su na jugu.

— A vi? Krüger je bio uporan.

— Ja sam skitnica, eto što sam. Ova zemlja je prostrana, ima krajeva koje nikad nisam vidio i mnogo toga što bih htio vidjeti. Čovjeka se sudi po njegovim djelima, nije važno odakle je ni tko je... Važno je njegovo ponašanje, a ne njegovo podrijetlo. (Digne se.) Znam da se u Evropi tako ne misli.

— Ne uvijek, reče Krüger, ali i to je važno. (Zastane, a onda doda kao da se brani.) A rasa? I odgoj? Ne možemo zanemariti te čimbenike.

— Odgoj može sakriti slabost jednako dobro kao i snagu, kukavičluk ili srčanost. Ne vjerujem da su moji predi mnogo razmišljali o problemu kreposti i hrabrosti. Nisu se udruživali zbog savršenstva već zbog novca. Ženili su se novcem, a ne ljudima.

— Ima istine u, tome što kažete — složi se Krüger.

Shalako se tada digne i svima obrati:

— Ni najmanji šapat, ni kihanje, ni žigice, ni cigarete... Indijanci su na jugu.

Onda se opet postavi na čelo kolone.

Dim je mogao dolaziti s Cowboy Springa, a možda i s drugog izvora s one strane vrha. Ali izdaleka svakako nije dolazio, što ih nije moglo ohrabriti. Malo kasnije Buffalo stupi na čelo, a Shalako s Hardingom preuzme Hansa.

Edna Dagget je već jedva vukla noge. Julija se dobro držala, ali osjećalo se da i nju izdaje snaga.

Napredovali su, zaustavljali se i opet kretali...

Bez ranjenika bi možda i stigli do cilja prije zore. Vrhovi planina već su se bili počeli crvenjeti. Još jednom su se zaustavili, u samom podnožju brda. Lice Edne Dagget bilo je potpuno zgrčeno. Iz Laurina pogleda izbijala je potpuna iscrpljenost. Ali Hans kao da je bio neoboriv. Kuhar Mačo koji je više nalikovao na filozofa nego na kuhara, izusti kad mu se Shalako približio:

— Mogao bih skuhati malo kafe?

— Ne.

Shalako im je dao govoto puni sat da se odmore. Supruzi Dagget očito su bili na izmaku snaga.

U sjeni planina bilo je hladno. Pred njima se prostirala pustinja, sivobijeli beskraj. Sva šćućurena, Julija Paige je drhtala. Von Hallstatt je stisnutih usana sumorno promatrao pijesak. Naslonjen na grm, grof Henri je pokušavao doći do daha.

Shalako ih je sve promatrao ispod šešira, pokušavajući odgonetnuti koliko tko još može izdržati.

Von Hallstatt je bio čvrst kao stijena. Bilo kakve nedostatke da je imao, ipak nitko nije mogao zaniijekati njegovu tjelesnu otpornost i snagu značaja. Iz cijele njegove osobe izbijala je čvrstina pruskog oficira...

Henri... plemić koji je sačuvao svoju plemenitost. Njegova je izdržljivost možda bila manja, ali su njegov moral i volja ostali netaknuti.

Shalako se podigne. Spremao se da dade znak za polazak, kad začuje šum s kojim vjetar nije imao nikakve veze. Polako digne glavu i pogleda obronak iznad sebe. Ni pedeset metara dalje jedan za drugim jahala su četiri Apaša. Polugoli, s puškama u ruci, polako su silazili u korito rijeke u kojem se odmarala Shalakoova grupa.

Spasiti se mogu jedino u slučaju da ih Apaši nisu primijetili!

Von Hallstatt uzme pušku. Njegov pogled je potpuno odavao njegove namjere. Shalako mu naglo skrene cijev, ali Niiemac se otrgne i ponovno je uperit. Istog trenutka Apaš pogleda u njihovu smjeru.

— Ostavite me, idiote — reŕao je von Hallstatt. — Ubit ću ga.

— A ŕene? Zar vam je do njihovog ŕivota isto tako malo stalo kao i do vaŕeg?

Dok su se oni odmjeravali, Apaŕi predoŕe rijeku i nestanu, a da ni jedna od dviju grupa nije mogla vidjeti drugu.

— Ponovno ste digli ruku na mene — reče von Hallstatt — i ja bih vas morao kazniti.

— Baŕ bih htio vidjeti kako to izgleda — ironiĕno dobaci Buffalo Harris.

— Vi biste ubili svog Indijanca, a mi bismo ostali ovdje u miŕolovci bez vode. Toĕno na mjestu gdje se sada nalazimo za dva sata bit će ĕetrdeset iznad niŕtice, a moŕda i ĕetrdeset i pet u popodnevnim satima.

— Sve smo ih mogli poubijati.

— Onoliko dugo koliko vas vodik, toliko ću dugo ja izdavati nareĕnja. Ako se ŕelite doĕepati Apaŕa, krenite za njim, ali sam.

— U tom sluĕaju — zakljuĕi von Hallstatt, uzmite svog konja i odlazite. — Vaŕe usluge nam nisu potrebne.

— Frederick! — zaklinjuĕi izusti Irina.

— Da se nije umijeŕao, mogli smo ih svu ĕetvoricu ubiti — ŕestoko primijeti von Hallstatt.

Shalako mu pokretom ruke pokazao brda.

— A ŕto biste uĕinili s onima gore?

Nijemcu se steglo grlo, ali niŕta nije odgovorio.

— Vrlo dobro, doda Shalako, ako ŕelite da odem, odlazim. Uzet ću svog konja i otići odavle ŕto je prije moguće.

— Ne, gospodine Carlin — zamoli ga Irina — Posudila sam vam svog Muhameda. ŕelim da ostanete, ali ako doista odlazite, onda njega uzmite, molim vas.

— Ako on ide — dobaci Buffalo — onda idem i ja.

— Idite, idite onda dovraga — poviĕe von Hallstatt lica izobliĕena od bijesa.

On nije mogao objasniti razlog svog bijesa. Prvi put u ŕivotu naŕao se u prilici kojoj nije bio gospodarom. Zdrav razum mu je govorio da ih jedino Shalako moŕe izvući iz ove nevolje, ali sukobili su se veĕ u

poĕetku i to zbog ljubomore koju je oĕitovao kad se Irina poĕela zanimati za tog ĕovjeka.

A tih nekoliko razumnih misli koje su mu joŕ preostale, razjarivale su ga to viŕe.

— Predlaŕem da prekinemo raspravu — reče Henri. — Moramo paŕljivo razmotriti sve razloge, Frederick.

Roy Harding je zaĕuĕeno promatrao von Hallstatta.

— Ne ŕelim vas uvrijediti, gospodine generale — slabaŕnim glasom progovori Hans Krüger — ali kamo ĕemo bez njega?

Grof Henri ustane i pomogne Hardingu da podigne nosiljku, a Shalako bez rijeĕi stupi na ĕelo kolone. Svi ostali bez ikakvih upadica krenuŕe dalje.

Von Hallstatt ih pogleda s izrazom iznenaĕjenja, a i olakŕanja.

— Drugog izbora nemam — reče viŕe za sebe nakon kratke stanke.

Sad su se penjali i svaki je slijedeći korak zahtijevao veliki napor. Ali Shalako nije usporavao, htio je ŕto prije tići do litica.

Irina je stupala uz njega, snagu su joj davali joŕ samo hlad i voda koju je oĕekivala na cilju.

Edna Dagget padne. Muŕ je podigne i ona nastavi oslonjena na njegovo rame. Julija je zapela za kaktus i poderala suknju.

Joŕ su se nekoliko puta kratko zaustavljali, a onda se napokon pred njima na sjeveru ukaŕe planina Gillespie. Shalako zastane u sjeni jedne litice. Na svom juŕnom dijelu planina se gotovo tristo metara strmo uzdizala.

— Ovuda ĕemo se popeti — reče Shalako.

Von Hallstatt pogleda brdo, a onda iznenaĕeno Shalakoa.

— Teŕko će biti — doda Shalako — ali nekakva staza ipak postoji. Ja ću s grofom Henrijem ići naprijed. Netko nas mora ŕtititi.

— Zaŕto ne ja — predloŕi Irina. — ŕto se tiĕe Hansa, ne mogu vam pomoći, ali znam se ŕluŕiti puŕkom.

Razuman prijedlog i trebalo je razmisлити.

— Vi ĕete sami ostati gore, jer, ja ću se morati vratiti.

— I prije ovoga sam bila sama.

— Kako hoćete.

Stavi svoju torbu na rame, uzme vinčesterku i krene. Irina ga je u korak slijedila. Von Hallstatt baci svoj telečak na zemlju i pljune.

Buffallo pogleda Hardinga i slegne ramenima.

— Kozja staza — reče Shalako izlazeći na malu ravan s koje je počinjao gotovo nevidljivi puteljak. Nije bilo prvi put da se penje ovuda, ali je napredovao sporije. Staza je vijugala, ponekad veoma oštro. I toliko je bila uska, da su se njome mogle penjati jedino koze. Irina slučajno dotakne vrući kamen i ustukne kao da ju je opekla vatra. Stijena je bila tako vruća da su se na njoj mogla ispeći jaja.

S vremena na vrijeme Shalako bi se zaustavio da pomakne neki kamen ili proširi prolaz za one koji su išli za njima. Još jedna okuka i, evo, već su u sjeni litice.

Shalako se zaustavi, skine šešir i obriše znoj s glave i s unutrašnje strane šešira. Irina je sva dahtala, sretna što joj se pružila prilika da predahne.

— Hoće li oni naći trag?

— Svakako.

— Jeste li cijeli život proveli na Zapadu?

On je pomalo ironično pogleda.

— Ovo je sjajna zemlja, ali u njoj se nije teško izgubiti.

— Iako ponekad čovjek ima razloga da se izgubi...

On se nasmiješi.

— Da, jasno, ali čak ako ga i nema... Ovo je golema zemlja. Koliko je ljudi stiglo ovamo, a da ni njihovi najbliži nisu nikad više čuli o njima... Neki su ubijeni, neki poginuli, neki pak stvorili novi život i izbrisali sve tragove za sobom. Neki su pak na Zapadu našli rješenje svih svojih problema.

— A vi?

— Ja volim prostranstva. Možete razmišljati po volji i odlaziti kamo hoćete. Imate potpuno slobodne ruke.

— A budućnost?

— Budućnost? Da, naravno... I na to ću jednog dana morati misliti. Možda ću kupiti komad zemlje, sagraditi kuću svojih snova i uzgajati goveda i konje... Vi ste se izložili velikoj opasnosti došavši ovamo sa svojim Muhamedom. Da kobile i ne spominjem.

Tada uzme svoju karabinku.

— Primijetio sam nešto, gospodice Carnarvon: ovdje ljudi prve generacije traže konje koji mogu podnijeti grube uvjete rada. Druga generacija već misli na jahanje, dok će treća tražiti srebrom i zlatom ukrašene paradne konje.

Opet krene, a ona za njim. Malo kasnije ona se zaustavi. On je pričekao da namjesti čizmu.

— Ne vidim srebro na vašem sedlu reče ona.

— Zato što ja pripadam prvoj generaciji, a srebro se sjaji na suncu. U ovoj zemlji samo luđak može staviti srebro u svoju opremu ili jahati bijelca. To je najbolji način da vas otkrijete.

Išli su duž litice što se naglo spuštala više stotina metara, a onda se zavukli između velikih blokova iza kojih je nailazila uzvisina.

— Nikad se konji neće moći ovamo popeti — reče ona. — Prolaz je preuzak.

— Ja ću se odmah vratiti...

Zrak je bio iznenađujuće svjež, povjetarac je donosio miris borova i cedrova. Pred Irinom se pružao pogled na duboki kanjon Slonov vrh dok se Park kanjon, počinjući gotovo pred njezinim nogama, uspinjao u daljinu prema jugozapadu.

— Nadgledajte prostor oko staze i nemojte se zaustavljati na onome što se događa na samoj stazi. Oni će se ovako ili onako popeti. I ne pucajte, osim u krajnjoj nuždi.

Skine svoj ranac i preda joj ga.

— Ja sad moram nazad.

— Zašto ste sebe doveli u opasnost? Bili ste bezbrižni, bili ste slobodni. Ponekad mi padne na pamet da nas ne volite.

— Zar vam uvijek moram pružiti neki dokaz? Pretpostavimo da to radim zbog toga što ste mi posudili konja. (Zaustavi se na vrhu staze i pokaže prstom prema stablima na jugozapadu.) Stići ću tamo, zapadno od onog malog kanjona. Prepoznat ćete me, ali budite oprezni.

— Lijepo je što nam pomažete, gospodine Carlin. Posebno nakon što ste vidjeli da je s Frederickom teško izaći na kraj.

On je podrugljivo pogleda.

— Ja ga ne kudim. Kad bih imao kćer lijepu poput vas i ja bih se ljutio. Ne bih želio da se skita nepoznatom zemljom s nekim tuđinom.

— Možda ima povjerenja u mene.

— Ne izgleda tako. Na svaki način, nije u pitanju samo povjerenje. Možda se boji da vas ne odvedem i njih prepustim njihovoj tužnoj sudbini.

— I ja bih o tome mogla nešto reći. (Pogleda ga ravno u oči.) Pokušavate li mi utjerati strah u kosti? (Kratka stanka.) Na kraju krajeva, ja sam praktički zaručena s Frederickom.

— To ništa ne dokazuje.

On se već udaljavao.

— Frederick se nije pokazao nimalo pristupačnim — dodaje za njim.

Kako je on već silazio i ništa nije odgovarao, dobaci još jednom:

— A vi još manje, gospodine Carlin!

Nikad nije doznala je li je čuo. Zvuk se njegovih koraka malo po malo gubio i na kraju je ostala sama. Tišinu je razbijalo samo fujanje vjetra među cedrovima.

Pogleda na sjever prostrane doline, u smjeru ranča koji su napustili. U daljini je sav zrak treperio, ključao pod užarenim nebom.

Shalako... kakvo neobično ime... A i neobičan čovjek. Neobičan, da, ali čovjek koji ulijeva pouzdanje posebno u prilikama poput ove... jednostavno je osjećala da bi svi propali bez njega, pa bilo što pokušali.

Ali zašto mu je rekla da je gotovo zaručena s Frederickom? To nije bila istina. Svakako, među njima je vladao prešutni sporazum, ali nije bilo dogovoreno ništa stvarno.

Shalako, sad...

Zašto je mislila na njega? Kako bi on izgledao u društvu njezinih londonskih prijatelja? Njegovo izbrazdano lice, velike hrapave ruke, pomalo divlji pogled...

Ne, odudarao bi.

Uostalom, je li to zaista tako? Neki vojnici što su se vraćali s indijanske granice bili su mu nalik... barem što se raščupane kose tiče... Morao bi se samo potišati...

Ali zašto misliti da on može ući u njezin život? Što joj donušta da vjeruje kako bi on tamo bio sretan?

Ne, ovo je bila njegova zemlja. Duboko uzdahne. Ovaj gorski zrak,

nikad ga nije dosta... kao da gasi žed bistrom izvorskom vodom...

Posljednji se trebao penjati Buffalo Harris. Prije nego što je krenuo zapalio je cigaretu u društvu sa Shalakoom.

— Brda se nekoliko milja prema istoku dižu okomito, a ja ću se popeti kanjonom u kojemu se sad nalazimo i stići na ulaz Wolf kanjona. Odatle vodi stara indijanska staza koja će me dovesti ravno u Park kanjon.

— Čuvaj se. Taj general mi nije nimalo simpatičan.

— Dobar je on tip, Buff, ali je izvan svog elementa i to je sve. Ne uznemiruj se zbog njega.

Pogleda Buffala koji se počne penjati, a onda uzjaše čilaša i krene. Odjednom i sam osjeti umor. Ali njemu se ništa nije smjelo dogoditi, jer je prenosio svu hranu i municiju. Povede Muhameda do mjesta odakle su se počeli penjati, a onda ga okrene prema zapadu. Kad se popeo na vrh odakle se pred njim prostirao Wolf kanjon, zaokruži pogledom po užarenoj okolini, a onda oba konja povede prema nizbrdici gdje se nalazila njemu već poznata staza.

Sjedeći na jednoj izbočini Mont Gillesia, Hitri Ubojica skrene svoje čelične oči prema jugozapadu... neki pokret! Nešto se pomaknulo u suncem zapaljenim brdima.

Skriven u sjenci litice Hitri Ubojica zaustavi svoj pogled na dalekim planinama. Ništa... možda neka koza...

Opet!

Čvrsto uperi pogled u zasjajujuću svjetlost: čovjek. Konjanik s dva konja. Brzo se spusti sa svoje osmatračnice i pohita do konja.

Neka Chato ide svojim putem... neka Loco i drugi rade što im padne na pamet... On će sam potražiti i naći svoj plijen...

Daleko negdje prema jugoistoku, duž podnožja Big Hatcheta, Rio Hockett i Bob Marker jahali su ispred ukradenih kola. Dvojica su jahala s lijeve i desne strane, dvojica sedjela na kolima, dvojica se skrivala u kolima... svi naoružani do zuba. Još su dvojica na priličnoj

udaljenosti jahala iza kola — kako ne bi morali gutati prašinu. Bosky Fulton je jahao posljednji i to nije bilo slučajno...

Sve do sada nisu sreli tragove Indijanaca. Ali Rio Hockett, koji je jahao na čelu, odjednom osjeti miris prašine. Naglo zaustavi konja i okrene se na sedlu. Ni daška vjetra.

Uznemireno zaokruži pogledom po okolici. Nikakva živog bića na vidiku. Ali prašina... osjećao ju je... Baci pogled na Mont Animas, ali ništa ne primijeti. Nekoliko litica u blizini, gotovo nestalih u pijesku, mogle su u krajnjoj nuždi poslužiti kao zaklon...

Hockett obriše oznojeno čelo. Bob Marker ga upitno pogleda.

— Što ti je?

— Predosjećam nevolju. Osjetio sam miris prašine.

— Valjda naše. Južno od ovih brda očekuje vas voda. Poslije toga Meksiko nije daleko.

— Bosky hoće da idemo na istok, prema Juarezu... nije loša ideja. Ha, poznam jednu malu Meksikanku u Juarezu koja...

I tad opazi tragove.

Okrene konja, podbode ga ostrugama i krene prema kolima. Onda začuje pucanj iz revolvera, malo kasnije oglaše se i puške. Okrene se ponovno, pogledom potraži Markera, ali ugleda samo konja u galopu... bez konjanika. Osjeti kako mu konj malakše, kako se ruši, spretno oslobodi noge i vješto skoći u pijesak upravo u trenutku kad je pao i konj, oboren mecima. Zavrti se oko sebe ne prestajući sipati vatru iz karabinke.

Lovac na bizone, skupljače skalpova i konjokradica Rio Hockett imao je pameti i bio je srčan čovjek. Gađao je kao lud. Jedan Indijanac je pao, drugi posrnuo... Zasipao ih je olovom... ali prebrzo.

Puška mu odjednom škljocne na prazno. Odbaci je i dohvati koltove. Jedna kugla mu probije rukav i klizne niž čizmu. Opet ugleda jednog konja kako se ruši, još jednom začuje stravični krik. Hladnokrvno je pucao iz oba revolvera.

Ni jednom nije posumnjao da bi okršaj mogao završiti njemu u prilog. Jasno je vidio da je stigao kraj.

Jedan metak mu se zabije u rame i gotovo ga odbaci u stranu. Isprazni jedan revolver, odbaci ga i nastavi sipati vatru iz drugoga. Lica već zalivena krvlju pružao je doista đavolski otpor.

Onda ga poput bijesnih vukova okruži dvanaestak Indijanaca. Kad ih je opazio, obriše krv s lica i prestane pucati.

Konj mu je ležao u blizini, a čutura s vodom visjela o sedlu. Samo tridesetak metara dijelilo ga je od zaklona. Ustane, posrćući krene prema konju, uzme čuturu i objesi je o rame. Pogleda uokolo, ugleda kola u plamenu i druge načičkane strijelama kako leže u pijesku. Pokupi svoju pušku pred očima Indijanaca koji su ga znatiželjno promatrali, a onda se uputi prema zaklonu.

Shvaćao je njihovo držanje, znao je da bi to i on sam učinio na njihovu mjestu. Pustit će ga da se približi zaklonu, nekoliko koraka do sigurnosti, a onda otvoriti vatru.

Jedan korak... dva... tri koraka...

Naglo potrči, poklekne, pa se podigne, vukući ranjenu nogu.

Uspio je učiniti još tri koraka prije nego što ga je osula kiša metaka i strelica.

Ipak je stigao do zaklona, tijela isprobadanog s jednog na drugi kraj, srušio se i počeo ispaljivati svoje posljednje metke.

Još je samo nemoćno mogao gledati kako mu se približava apaški konjanik koji mu kao poputbinu pošalje još jednu sulicu u trbuh.

Ležeći između stijena zakašlje i ispljune krv. Oči su mu širom promatrale beskrajni nebeski svod. Rio Hockett i Bob Marker bili su zemljaci. Obojica iz Missourija. Kao mlad čovjek pridružio se bandi Boodyja Billa Andersona i mladog konjokradice Dingusa Jamesa, koji je kasnije postao slavan pod imenom Jesse James.

Nebo je izgledalo jednako kao i onog dana kad je zaorao prvu brazdu na farmi... prvu i posljednju...

Opet zakašlje i sklopí oči. Bol je bila tako strašna da nije čuo ni smijeh ni krikove Indijanaca koji su pljačkali ono što u kolima još nije izgorjelo.

Odjednom osjeti kako ga netko vuče za pojas. Otvori oči i ugleda Bosky Fultona, s prstom na ustima.

Fulton je izgledao neozlijeđen. Naglom kretnjom otrgne Hockettu fišeklije, a onda mu oduzme pištolj i novac. Ne pazeći hoće li to ranjeniku zadati bol, grubo ga prevrne i svega pretraži.

Hockett zgrabi Fultona za rukav, ali s rukama koje više nisu imale snage. Ovaj se lako oslobodi i nestane. Hockett ga pokušava dozvati, ali njegovo grlo ne pusti nikakav glas... i tako pređe iz života u smrt.

U trenutku napada Fulton se nalazio na začelju i odmah se nakon prvog pucnja sakrio iza stijena ne ispalivši kasnije ni metak, kako ne bi privukao pažnju neprijatelja. Niti ne trepnuvši pustio je da mu drugovi poginu, a on je ostao sakriven sve do trenutka kad je osjetio da može pokupiti Hockettovo oružje i municiju.

Onda je uzeo svog konja, poveo ga nešto dalje i čekao. U džepu je držao najveći dio novca i dragulja koje je pokrao lovcima, jer je on sve trebao čuvati do konačne podjele u Meksiku. Ovo i nije bio tako loš zahvat, pomisli. Budući da su svi ostali mrtvi, umjesto u Juarez, poći će ravno na zapad, prema Tucsonu i San Francisku.

Gotovo u istom trenutku kad je Shalako preuzimao stražu od Buffala Harrisa, Bosky Fulton je, dolazeći s istoka, tražio put prema planinama. Nešto poslije zalaza sunca okrenuo je svog konja na stazu kojom je već bio prošao Shalako.

U razmaku od deset milja obojica su se ulogorila na suhom zemljištu. I jedan i drugi su otišli na spavanje bez jela; Bosky u jedan gštik, a Shalako u ruševine neke stare drvenjare.

...

S druge strane Hatcheta ulogorio se poručnik Hall na čelu malog odjeljenja iz Fort Cummingsa, ne zapalivši vatru. Na putu za Stein's Pass, nalazio se poručnik McDonald s jednim kaplarom i indijanskim izviđačima. I njihova je grupa odlučila zanočiti zapadno od Mont Animasa. Na sjeveru, ali izvan područja operacija, ulogorio se pukovnik »Sandy« Forsyth, sa četiri stotine vojnika iz Četvrte konjičke regimente.

U San Carlosu se odigrala velika bitka i sad su raspršene apaške bande išle prema jugu u namjeri da se ponovno sastanu pod trostrukom komandom Chata, Loca i Nachite. Savršeno su bile obaviještene o McDonaldu i njegovim izviđačima, ali nitko od njih nije imao pojma o jednoj važnoj sitnici: o tome da je Forsyth marširao prema zapadu...

...

Na malom odmorištu na ulazu u kanjon Buffalo, Harris je morao moliti da zapali oganj koji je onda brižljivo skriva.

Von Hallstatt prostre svoj pokrivač i malaksalo se opruži. Ovako nešto nije bio predvidio. Umjesto divljaka koji trče i urlaju, nalijećući kao ovce na cijevi pušaka, na svom nišanu jedva da je i opazio neki cilj, a i taj se uvijek gubio u djeliću sekunde. Napušten od svojih pratilaca našao se na mjestu od kojeg gore nije mogao niti zamisliti, u rukama čovjeka kojeg jedva i poznaje i koji mu se, k tome još, i ne sviđa.

Pomisao na Indijance razdraživala ga je, jer ga je podsjećala na jedno predavanje u doba kad je još bio kadet. Oficir predavač izlagao je temu iz strategije i tvrdio da bi neka polmanja morala biti potpuno izmijenjena na temelju iskustva s američke granice.

»Rat budućnosti« govorio im je »zahtijevat će preciznost u gađanju, mobilnost, osjećaj za upadanje u neprijateljske redove i osobnu pobudu.« Studenti su složno odbacili iznešenu ideju optužujući predavača da preveliki značaj daje običnom vojniku i tako narušava hijerarhijsku ljestvicu.

Ležeći na leđima, s rukama pod glavom, von Hallstatt je mirno razmišljao o događajima koji su se zbili na ranču. Usprkos nadmoći u vatrenom oružju, modernom naoružanju i odličnim strijelcima, opsjednuti su bili umrtvljeni i nesposobni za protunapad.

Prvi put u životu sreo se s nevidljivim neprijateljem, neprijateljem koji je bio umjetnik u poznavanju i upotrebi terena.

I tako je počeo shvaćati kako mali, dobro izvežbani komandos, tako reći srastao sa zemljom na kojoj se bori, može pobijediti ili barem iscrpiti u broju i naoružanju mnogo jačeg nepri-

latelja. To je bio njegov prvi susret s gerilom. I gotovo ga je oduševila ideja vođenja rata po tim načelima: džentlmenska igra. On dobiva značaj

Rat po tim načelima prestaje biti surove stvarnosti i gole izravnosti.

S očima uperenim u zvijezde Frederick von Hallstatt prenese na trenutak misao u neugodnu stvarnost. Ovako sputani ženama mogu jedino čekati dolazak vojske... one iste vojske kojoj se on toliko rugao zbog njezine nespretnosti da pobijedi šačicu polugolih divljaka.

Mogućnost da se izvuku bila je uistinu malena. Municije još imaju, tu problema zasad nema, ali hrane je najviše za tri ili četiri dana.

Usprkos tome što nije podnosio Shalakoa, bilo mu je posve jasno da ih jedino taj čovjek može spasiti, budući da nitko, pa ni sam Buffalo nije bolje od njega poznao područje i Indijance.

Ovo putovanje u Ameriku nije poduzeo toliko s namjerom da lovi veliku divljač koliko u nadi da će se sukobiti s Indijancima. Ali o tome ništa nije govorio, osim što je, šaleći se, nekoliko puta natuknuo nešto o tome u društvu. E, pa, dobio je ono što je tražio...

Premda izvanredan strijelac, s gomi-lom metaka koje je ispalio ubio je samo jednog Indijanca. Osim toga, učinilo mu se da su Apaši bili djelotvorniji, jer mu je najmanje dvadesetak metara prozujalo pored uha.

Ispod grana je pucketala vatra. Iglice borova veselo su polgravale na vjetru. Miris bora i cedra ispunjavao je zrak.

— Postavio sam nekoliko zamki — reče Buffalo Irini. — Sutra u jutro, s malo sreće, mogli bismo imati jednog ili dva zeca.

— Gdje je on sada?

Buffalo raširi ruke kao da kaže kako to sam bog zna.

— Vjerojatno spava negdje. Do sada mu se za to nije pružila prilika.

— Kakav je on... hoću reći, osim onoga što se vidi izvana?

— Vrlo teško ga je odgonetnuti, ne ostavlja nikakve tragove. Čovjek gubi vrijeme proučavajući ga.

— Je li oženjen?

— Ne znam, ali iznenadio bih se da jest. Sviđa se ženama, to sam često

mogao ustanoviti? On je vrlo ljubazan s njima, ali ne znam što bi se dogodilo kad bi nekoj palo na pamet da mu zaprijeti put.

— Odakle je?

Buffalo je čudno pogleda.

— Pitanje koje se u nas nikad ne postavlja. Ovdje se čovjeka prosuđuje po držanju u borbi i nikad se ne pokušava razbiti mrak koji obavija njegovu prošlost.

Von Hallstatt se približi vatri.

— Tradicija je ipak značajna stvar — izjavi poslovičnim tonom. Čovjek ima pravo da bude ponosan na svoju prošlost i na svoje podrijetlo.

— Možda — prihvatiti Buffalo — ali vidite, mi u ovim krajevima više moramo uspostavljati tradiciju nego što možemo živjeti od legendi. Na nama je da izgradimo zemlju, i ono što nas zanima više je crvena nego plava krv, vjerujte mi, gospodine generale.

Buffalo se podigne da bi potpalio vatru. Suho je drvo gorjelo živim plamenom što je rasprostirao veliku toplinu, a malo dima. Prihvati šalicu kave koju mu je pružila Irina pa, nakon što ju je okušao, izjavi:

— Gospodo, ovo što vi spravljate, to je prava muška kavana. Nikad nisam mislio da biste vi... da znate...

— Kuhati sam naučila na logorskoj vatri kad sam imala dvanaest godina. Otac me često vodio sa sobom u lov.

— Tako i mora biti. Jedna žena mora znati kuhati i brinuti se o čovjeku.

— Je li tako i Shalako misli?

— Kao što sam već rekao, taj čovjek je lutilica. Tko može znati što on misli? Ali dobro je imati ga uza se kad se nađete u nevolji. Zna biti i okrutan kad mu netko podmetne klipove pod noge. I više voli pustinju i brda nego gradove.

— Zar bježi od nečega — zapita von Hallstatt ljut što se razgovor vodi o Shalakou.

— Ne vjerujem, pa bilo što da mu se dogodilo ili tek dogodi, da bi Shalako izabrao bijeg. Naprotiv, on je ludo smion.

— Na svaki način — nadmeno izjavi von Hallstatt — bit će bogato nagrađen za usluge koje nam je učinio.

— Oprostite, gospodine generale, ali da se nije radilo o ženama, vi biste već davno bili mrtvi. On smatra da se

svatko mora brinuti o sebi. Budite uvjereni da ne radi ni radi kakva cilja.

Buffalo obriše brkove rukavom od košulje.

— Hvala lijepa na kavi, gospodo. A sad idem pogledati postoje li u blizini kakvi indijanski tragovi.

Kad je otišao, Irina se obrati von Hallstattu:

— Frederick, budite oprezni kad se govori o novcu. Ovi ljudi su osjetljivi na novac kao vi na počasne titule. I pazite da nešto u tom smislu ne predložite Shalakou.

— Vi ste bez sumnje u pravu. (Prihvati šalicu koju mu je pružila.) Taj čovjek me razdražuje. Zašto, ne znam, ali činjenica je. Bio sam u Engleskoj, vi to znate, i uvijek sam se izvrsno slagao s Britancima, ali ovi Amerikanci... nikako ih ne mogu zavoljeti.

— Niste navikli na nezavisan duh u onih koje smatrate sebi potčinjenima, Frederick. Po mojem mišljenju, u tome je razlog.

— Ne!... Ne!... Radi se o nečem drugom. Priznajem da mi to smeta u nekih od ovih ljudi, ali — i ta tvrdnja ga uznemiri — ja njega na neki način nikad nisam smatrao potčinjenim.

Popije gutljaj kave.

— Ovo je uistinu izvrsna kava, Irina. Vi me i dalje iznenađujete. (Nakon kratke stanke dodaje) Taj čovjek je naobražen i bez ikakve sumnje prošao vojnu školu.

Sad je ona bila iznenađena.

— To nisam znala.

— Imena Vegetija, Saksa, Jominija, nepoznata su ljudima srednje naobrazbe. Činjenica da ih je citirao otkriva stručnjaka.

— Hans je nešto slično rekao, ali možda je samo čitao njihove knjige.

— Možda. Čudna je to osoba, kako je rekao Harris. Čovjek kojeg se ne smije potcijeniti ni na jednom području.

Irinu koja je nepomično promatrala oganj, nisu mnogo iznenađile ove riječi. Da joj je netko prekjucher rekao kako je zanima Shalako Carlin, slatko bi se nasmijala. Sad više nije bila sigurna.

— Ako sve dobro svrši, Frederick, za nekoliko dana bit ćemo daleko oдавде. A tada će nam se teško pružiti prilika da ga još koji put vidimo...

— Možda, reče on tonom kojemu je nedostajalo uvjerenja.

Ona potakne oganj. Iskre skočiše. Kakve promjene u njihovom životu! Hans umire... Frederick nije bio nikad manje nabušit... A ona sama?... Je li se i ona promijenila?

Von Hallstatt uzme pušku i krene prema kraju logora. Laura napusti Krügerovo uzglavlje te se približi vatri.

— Mislim da spava. Teško je to znati... Ponekad glumi da je zaspao kako bi nas natjerao da ne bdijemo uz njega.

— Kakav slučaj da se to upravo njemu dogodilo. Frederick smatra da su najmanje dvije od rana koje je zadobio smrtonosne. Čudim se što je još uopće živ.

Laura je trenutak šutjela, a onda dodaje:

— Irina, kako ja volim sve ovo... pustinju, vatru, zvijezde. U drugim prilikama bila bih očarana.

— I ja isto tako... Sjećam se jednog lova u Africi s nekoliko prijatelja. Noć kao iz snova. Još čujem oca kako kaže da se nikad ne bi htio vratiti.

— Sve to izgleda tako daleko. (Laura zamišljeno pogleda svoju prijateljicu.) Vi ste se izmijenili, Irina. Teško je i zamisliti da je sve počelo tek prekjucher.

— Vaš otac će biti jako zabrinut.

— Nađam se da ćemo biti u sigurnosti prije nego što dobije prve vijesti. Nije želio da odem na put. Mome ocu Frederick nimalo nije drag. Smatra ga previše uštirkanim.

— Ali on to nije. Mnogo se izmijenio u ovih nekoliko posljednjih dana.

— Hoćete li se udati za njega?

Irina se premjesti na cjepanicu pored vatre i brižljivo suknjom prekrije koljena.

— Ne znam, Laura, iskreno rečeno, ne znam.

— Shalako?

— Glupo, zar ne? Dolazimo iz dva potpuno različita svijeta, živimo drugačije, mislimo drugačije. I sama pomisao mi je neprihvatljiva.

— Ne slažem se s vama. U svakom slučaju, koliko sam vas puta čula kako govorite da ne želite živjeti ni u Londonu ni u Parizu... da biste voljeli imati neko imanje u pokrajini? Zašto ne onda jedan ranč u Novom Meksiku ili Arizoni?

— I sami znate da je to ludorija.

Noć je bila svježja i posebno mirna.

Vatri se približi grof Henri i uzme šalicu kave.

— Ovaj mir mi se nikako ne sviđa. Previše me podsjeća na Afriku.

Malim gutljajima ispije svoju kavu.

— Oni su vani, mislim. I to vrlo blizu, vrlo blizu.

— Htjela bih da se Shalako što prije vrati, reče Laura.

— Ja također — odvrati Irina. — I ja također.

Shalako Carlin je pripremio sebi ležaj na oštroj i rijetkoj travi što je izrasla u ruševinama stare drvenjare. Nije ga pripremio u drvenjari, nego odmah pored nje, jer nije želio da ga netko iznenadi, a i više je volio slobodu oko sebe.

Muhamed je nešto dalje mirno pasao u visokoj i svježijoj travi, oslobođen opreme. Noć je bila vedra, a Shalako mrtav od umora... zaspao je čim se pružio.

Na obližnjem je stablu hukala sova. Sovin glas zaustavi malog miša koji je ipak, poslije male stanke, znatiželjno krenuo prema umornom spavaču...

S bora padne češer i sova odleti, nestane u prozirnoj tami između stabala. Prestrašen šumom, miš se isto tako okrene i izgubi među korijenjem. Lagani povjetarac donosio je miris borova.

Mnogo kasnije, daleko među stablima, nekakav šum uznemiri tišinu. Konj podigne glavu i načuli uši. I Shalako otvori oči, ali ostane nepomičan, prisluškujući...

Iako su mu revolveri bili na dohvatu ruke, ipak je izvukao nož. Oštricu je držao spremnu, okrenutu prema nebu...

Ništa... Vrijeme je prolazilo, ali on je ostao buđan. Konj odjednom ustukne i zarže. Shalako osjeti Apaša. Neki čudni i oštri miris dima i jelenje kože... jedna sjena se pomakne... skoči...

Shalako se prevrne na bok i brzo uspravi na koljena. Zbog tame nije mogao prosuditi Indijančev položaj pa zamahne naslijepo. Osjeti kako oštrica probija meso... prigušeni uzdah... a onda ga neka željezna ruka zgrabi za šaku.

Shalako međutim u tren oka skoči na noge i oslobodi ruku. U isti mah udari rukom koja se zaustavi na zapreci koja ponovno jekne.

Indijanac skoči i vrhom mu noža razreže košulju. I Shalako zamahne, ali ovaj put u prazno. Indijanac ga zgrabi za ruku u kojoj je držao nož i pokuša prebaciti preko ramena. Shalako tada sam skoči u smjeru u kojem ga je Indijanac htio baciti.

Indijanac izgubi ravnotežu, a Shalako skoči na njega. Uljem namazano Apaševu tijelo klizilo je poput jegulje... uspio se osloboditi i ustati. Shalako ustane istodobno kad i on te mu brzinom munje zabode nož u tijelo do samog drška.

Kad je izvukao nož, ruku Shalakoa poprska topla krv. Indijanac ispusti promukli krik i onda se umiri.

Shalako se povuče, duboko uzdahne, prihvati konja i šaptom smiri životinju.

Neko je vrijeme pažljivo osluškivao. Ništa. Tišina... Možda je Apaš bio usamljen, bez konja, možda se nadao da će oteti konja i oružje. Ipak, uznemirila ga je prisutnost Indijanca na ovom mjestu. Je li ga slijedio? Ili je slučajno nabasao na njega?

Poslije nekoliko minuta Shalako sjedne na zemlju i pažljivo, da se ne vidi plamen, zapali cigaretu.

Apaš je ležao više nego mrtav.

Kundak karabinke koju je Apaš imao uza se bio je savršeno izglačan, s ljubavlju čovjeka koji pozna dragocjeno drvo... a nijedan se Apaš na to nikad ne bi osvrnuo...

Znači, vojska je bila negdje u blizini. U tom slučaju, Chato zacijelo bježi prema granici pljačkajući i ubijajući u prolazu.

Shalako odveže konja, osedla ga, gurne u čizmu novu karabinku i provjeri je li njegova vinčesterka 76 napunjena. Sivo jutarnje svjetlo već se počelo pojavljivati iznad vrhunaca na istoku kad je prošao kroz ulaz u Wolf kanjon.

Deset milja dalje na jugoistoku Bosky Fulton se okrenuo na bok i otvorio oči. Ustane, otrese s odjeće borove iglice i vlati trave pomno osluškujući šumove pustinjskog jutra. Bilo je vrijeme da krene.

Bio je razdražljiv i zabrinut. Cijeli je kraj zacijelo vrvio Indijancima i on zaključio da je najbolje krenuti putem prema Stein's Passu. Međutim, njegova ga uznemirenost nije napuštala, pa je osedlavši konja, još uvijek oklijevao.

Prvi put u životu mogao je nešto izgubiti i to ga je zabrinjavalo. Dragulji i novac koje je sada imao ulijevali su mu pouzdanje, obećavali su mu ugodnu budućnost. Odlučio je da ih dobro iskoristi čim stigne u San Francisco.

Ali tjeskobom ga je ispunjavala neposredna budućnost, činjenica da mora preći Amimas Valley. Dolina se na jugu otvarala prema Sonori i Chihuahuai i predstavljala prolaz kojim su Apaši svakako morali proći.

Na kraju se ipak odlučio, skočio u sedlo i krene uskom stazom pored koje je proveo noć. Walnut Creek nije bio daleko tako da ga je do same doline očekivao prilično kratak put.

Počeo se ispod pazuha i ne okrećući ramena razgleda okolicu. Još uvijek se vrlo dobro sjećao dana kad je našao dva kočijaša privezana s glavom prema dolje za točkove njihovih kola. Pod glavama im je tinjala vatra... Stari apaški trik...

Strah? Da, zašto da poriče, strašio se. Nijedan čovjek obdaren zdravim razu-

mom ne bi se bez straha usudio krenuti apaškim područjem. Strašio se, jasno, ali bio je spreman.

Ta Carnarvon... Odjednom mu se pred očima pojavila njena slika. Dovoljno, uistinu mu se sviđala...

Nema veza! S novcem koji posjeduje imat će u San Francisku žena koliko mu duša zaželi...

Jezikom obilne suhe usne i podbode konja.

Nekoliko milja dalje Hitri Ubojica se šuljao oko stijena u blizini male ruševne kućice. Brzo je otkrio mjesto gdje je bio privezan konj, a odmah zatim i Apašev leš.

S prijezirom je promatrao mrtvo tijelo. Napasti čovjeka na spavanju i još mu dopustiti da te ubije!

Pušeći naslonjen na zid drvenjare, Hitri Ubojica je mirno razmišljao o događaju... U sjećanju je obnavljao susret između Apaša i Shalakoa.

Gotovo nikakvih tragova... Blijedo indijančevo lice odavalo je pospanost. Ratnik... obuven u mokasine... Možda je živio među njima? Ubiti čovjeka iz njegovog položaja, veliki je pothvat...

Hitri Ubojica se prene i vrati iza stijena gdje ga je čekao njegov konj.

Da, veliki pothvat...

IV

Dvadeset drugog travnja 1882, točno u podne, dva dana poslije bitke u San Carlosu, poručnik Hall je otkrio tragove von Hallstattove grupe.

Tragovi kola vodili su ga na napuštenu ranč na kojem su se vrlo lijepo vidjeli tragovi sukoba. Njegovi izviđači su obnovili tijekom događaja što je donekle potvrdilo zaključke njegovih vlastitih zapažanja.

Došlo je do borbe s Apašima. Unutar kruga nađen je mrtav Indijanac. Branitelji su naizgled pobijedili u sukobu. Jer Apaši nisu opljačkali kola... Kola su ipak bila opljačkana, odnijeto je sve što je bilo vrijedno, ali pronađene su neke stvari koje nijedan Apaš ne bi

ostavio. Osim toga, Apaši bi odnijeli svog poginulog ratnika.

— Odavde su krenule dvije skupine, gospodine poručniče, prva prema jugu s kolima i najvećim dijelom konja, a druga prema jugozapadu, s dva konja i ranjenikom na nosilima.

Izviđač pokaže daske izvučene iz jednog sanduka za municiju.

— Potrošili su cijeli sanduk municije. Uspješno su se branili, a onda je među braniteljima došlo do sukoba... Kola su izvukli sa četiri konja, i to kako se čini sa četiri jahača konja. Četiri čovjeka koja su pratila kola imala su čizme na nogama... kočijaši, vjerujem.

— No, i što zaključujete?

Izviđač malo razmisli, a onda pljunu na pijesak:

— Mislim da je taj prokleti Fric u nedostatku boljih pratitelja iznajmio bandu lopova.

— Rio Hockett nikad nije prestao biti podao. Hrabar je, mora se priznati, ali prava svinja. Ja mislim da su on i njegova grupa pomogli lovcima da odbiju Indijance, a zatim ih orobili i kidnuti prema Meksiku.

Poručnik malo razmotri situaciju, a onda zapovijedi ljudima da uzjašu i krenu tragom ukradenih kola.

Pronađoše ih oko popodneva, uništena, zapaljena, okružena izmrcvarenim tijelima. Poručnik je poznao većinu ubijenih: Ria Hocketta su našli posljednjeg.

— Lijepog su nas vruga oslobodili — reče Hall umjesto pogrebne molitve. — Sve same bitange i lopovi.

— Hrabro se borio — doda izviđač pokazujući čahure razbacane uokolo. — Ipak, čudno... nedostaju mu fišeklje. Netko je iskrsnuo iza stijene i oslobodio ga oružja. (Pokaže trag čizme u pijesku). A to je svakako bio Bosky Fulton. Njegov leš nismo pronašli, a ne znam tko bi se osim njega mogao izvući iz ovog pakla.

— Je li se mogao izvući? — sumnjičavo zapita poručnik.

— Živ i zdrav. Fulton ima malu nogu. Koliko sam već puta sreo njegove tragove. Često je radio s Hockettom, ali je Hockett u usporedbi s njim bio janje.

— Nek se sam snalazi — zaključi poručnik. — Mi sad moramo misliti na lovce.

Tada obišoše Hatchet planinu. Tajna je još bila nerazjašnjena: zašto su krenuli prema jugu?

— Imali su čovjeka koji ih nije pratio od samog početka — reče izviđač. Brojeći tijela koja smo našli na razbojištu i tragove na ranču, zaključujem da su Harding i Harris ostali s njima. Ali imali su jednog čovjeka više...

— Wells?

— Možda. Iako se on ne bi ovako ponio.

Mnogo milja dalje, s druge strane dvije doline i lanca Animas, situacija je bila posve različita.

Poručnik McDonald je zaustavio svoje odjeljenjce. Vrlo dobro je znao što mu je zadatak: pronaći najsvježije indijanske tragove, lokalizirati raspršene Apaše i priključiti se glavnini vojske pod zapovjedništvom pukovnika Forsytha. A nitko kao on nije bio tako savjestan u obavljanju zadatka.

Ali poručnik je bio zabrinut. Od bitke u San Carlosu prošla su već tri dana, a on još nije pronašao ni jedan jedini trag, premda je sve mirisalo na opasnost.

Yuma Bill koji je jahao pored njega uperi prst prema Pelonchillo Mountainsu. Lice mu je bilo mračno i nabrano kao i planine koje je promatrao.

— Mislim... — izusti.

— Pogledat ćemo, Bill.

McDonald zapali lulu. Zašto, dovraga toliko voli ovaj vrući dim? Da mu je sad neko osvježavajuće piće, velika čaša s komadom leda...

Ipak, on se u ovakvom načinu ratovanja osjećao kao u vlastitoj kući. Čim je stigao na granicu, bit će tome već tri godine, odmah je shvatio da je ova zemlja kao stvorena za njega...

Poručnik McDonald je poznao svoje Indijance kao što su i njegovi Indijanci poznavali njega i svakog bi dana u društvu s njima naučio nešto novo. Kao rođeni borac osjećao je prijezir prema uobičajenim manevrima, nakićenim odorama, paradnim formacijama.

Glavni cilj mu je bila borba, kao početak i kraj vojničkog života.

Sa četiri izviđača na čelu krenu u istraživanje.

Prvi je jahao Yuma Bill. Prošao je tek pedesetak metara kad se naglo zaustavi, okrene prema grupi i dade znak rukom.

Trag. Ni dvanaestak sati ranije ovuda je prošla mala banda Apaša u smjeru Gile. McDonald odmah pošalje izviđača da obavijesti pukovnika Forsytha, a zatim, udvostručivši pažnju, produži naprijed.

Samo milju dalje druga se banda Apaša pridružila prvoj, i tako je nastala skupina brojčano veća od njegove.

Osjetio je među svojih ljudima uznemirenost, ali im nije zamjerio.

Često se zaustavljao da bi proučio zemljište i više puta mijenjao smjer kretanja kako bi, možda, izbjegao iznenadni napad. Njegovo ga je šesto čulo upozoravalo da su Indijanci prisutni. Čak je i uvijek hladnokrvni Yuma Bill izgledao nervozan.

U tom su trenutku bili oko šesnaest milja daleko od glavnine koju je predvodio pukovnik Forsyth.

A negdje usred ovog prostranstva, šaka žena i muškaraca bez ikakvog iskustva izbjegava susret s Apašima, skrivajući se kako zna i umije, ukoliko već nisu poubijani.

Vrućina je bila nepodnošljiva, od prašine se nije moglo disati, a pijesak je palio kao sama vatra. Ništa na vidiku... Kroz Horseshoe kanjon koji se nalazio pred njima, put je vodio u planine. Obuzet crnim mislima McDonald pogleda visoke vrhove.

Yuma Bill je opet jahao na čelu kolone i već je bio ušao u kanjon. Trenutak kasnije McDonald opazi da je Yuma dignuo ruku.

Kad su mu se pridružili, ispitivao je ostatke na brzinu ugašene vatre iz koje je još izbijao mali dim.

Brišući obojeno čelo McDonald pažljivo promotri litice koje su ih okruživale. Otkriće ognja ga je do kraja zbunilo... možda je bio ugašen tek nekoliko minuta ranije... ili upravo u trenutku kad su se oni približavali? ...

Jesu li Apaši pobjegli? Ili se skrivaju među liticama? I koliko ih je?

— Što misliš, koliko ih ima?

Yuma Bill slegne ramenima.

— Možda pet, a možda i šest — ovdje — pokaže rukom litice. — Ali tko zna koliko ih ima tamo?

Da pričekam Forsytha? Ili da sam krene u kanjon?

Neugodni problem zapovijedanja... a nitko ne dijeli njegovu odluku ni njegovu odgovornost! Ako zatraži pomoć od Forsytha, a možda se radi samo o nekoliko Indijanaca što su pobjegli kad su ga opazili, Četvrta konjička će uzalud marširati šesnaest milja pod ovim olovnim suncem. S druge strane, ako odluči da s vlastitim vojnicima sam krene dalje, da malo pomnije ispita situaciju...

— Krecemo — reče — ali u trenutku kad se okrenuo u sedlu da izda zapovijest, iza litica počese nicati ne-kakve sjene. Pucnjava uguši njegove riječi... dva njegova čovjeka već su padala s konja. Jedan se uspio dignuti, uzeti pušku, ali je ponovno pao.

McDonald zapuca iz revolvera na brončano tijelo što je jurilo prema njemu... Kao gromom ošinut Apaš se naglo raširenih ruku zaustavi i sruši.

Trenutak ranije mirna okolina naglo se ispunila pucnjavom i divljim krikovima. Ne gubeći hladnokrvnost McDonald zapovijedi svojim ljudima da se brzo povuku iza vrha malog brežuljka. I dok je izvikivao naredenje nije prestajao pucati, trudeći se da svaki metak bude pun pogodak. Uvježbani vojnici uvijek imaju prednost, ni u najtežim prilikama ne gube prisebnost duha. Panika hvata samo slabe duhove.

Poručnik zgrabi jednog svog izviđača za rame, okrene ga prema sebi i vikne:

— Potraži Forsytha!

Morao je gotovo urlati da bi nadglasao pucnjavu.

Indijanac skoči u sedlo i u galopu odjaše. Hoće li ovaj bataljonski konj još ikada imati takvu priliku da dokaže svoju brzinu?

McDonald opet preuzme zapovjedništvo. Raspolagao je samo sa šest neozlijeđenih ljudi. Dragocjeni Yuma Bill ležao je ispružen na pijesku, ali kako je izgledalo, nije bio ranjen.

Apaši su silazili s litica. Kaplar crvena lica, jedan od najboljih strijelaca u bataljonu, pucao je oslonjen na koljeno, hladnokrvno kao da gađa glinene golubove.

Ali je napad, započet naglo poput ljetne oluje, jednako brzo i završio.

Ostavši bez četiri čovjeka, McDonald se pripremao da dočeka slijedeći juriš.

Njegovi su vojnici kopali rovove u pijesku, postavljali kamenje ispred zaklona... imali su dovoljno municije da se odupru ozbiljnom napadu. Ni položaj nije bio loš.

— Odmorite se — reče poručnik — skupo će to platiti.

Jedna se ruka pojavi, izviđač opali, a McDonald ocljeni da hitac nije otišao u prazno.

Dva izviđača pokupe fišeklje s poginulih, a jedan uspije dograbiti i pušku.

Sad su posjedovali i višak oružja, što je još više povećavalo njihovu vatrenu moć.

Sesnaest milja u polasku i šesnaest u povratku: lijepa trka za ovu vrućinu! McDonald osjeti olakšanje znajući da se Forsyth nalazi u blizini. Još uvijek je pred očima imao bitku kod Beecher Islanda, a znao je da situaciju može shvatiti samo netko tko je proživio sličnu tragediju.

Shvatit će to i četiri stotine veterana iz ratova s Indijancima...

Vrh je brežuljka bio prava peč. McDonald ispusti na trenutak pušku i o hlače obriše znojne dlanove.

— Moraju ubrzo ponovno napasti — reče u sebi — ali će jedan ili dvojica jesti prašinu...

Jedan glasnik je negdje na sjeveroistoku ubijao konja da bi što prije stigao do pukovnika Forsytha.

Apaši ponovno pripuče, ali konjičko odjeljenje zaustavi napad. Gubitaka nije bilo ni na jednoj ni na drugoj strani.

Popodne će po svoj prilici dugo potrajati.

Jeka daleke pucnjave stigla je i do sluha Shalako Carlina. On povuče uzde i poslušao.

Vjerojatno se vojska sukobila s Chatom.

Chato se uputio prema sjeveru sa četrdesetak Indijanaca od kojih su se neki na putu odvojili da bi napali grupu lovaca. Ostatak je krenuo da se spoji s mladim ratnicima iz San Carlosa, pa ako su se sreli i s ostalim grupama sad ih je moglo biti osamdesetak.

Ako je vojska izašla u velikom broju, Apaši će pobjeći prema granici, služeći se koliko je moguće najkraćim putevima. Nije dakle ništa čudno što su izabrali upravo **Double Adobe Trail** prema kojem je i on u ovom trenutku išao.

Vojska će im ući u trag. Jedini je spas za lovce, prema tome, u pružanju krajnjeg otpora sve dok ne stigne vojska.

Kakve mogućnosti ima mala grupa u sukobu s osamdeset razjarenih ratnika?

Sjedeći na svom konju u sjeni goleme litice, sa čilašom u blizini, Shalako je

pokušavao predložiti sebi situaciju kakvu je mogao vidjeti veliki lešinar koji je kružio iznad njega. Lešinar je zacijelo vidio kako se obruč oko lovaca sve više steže.

Četiri žene, sedam muškaraca sposobnih za borbu i jedan ranjenik. Dobro naoružani i s dosta municije. Ni položaj nije bilo teško braniti, vode je bilo dosta, ali malo hrane...

Dva čovjeka međutim nisu imali pojma što to znači boriti se — Dagget i Mako — a dva se najbolja vojnika nikad još nisu borila protiv Indijanaca. Ako izdrže trideset minuta protiv snažnog apaskog napada, mogu se smatrati sretnima.

— Nikakve mogućnosti — glasno izgovori Shalako. — Ne, ni najmanje mogućnosti.

Konj je bio nestrpljiv, nije mu se stajalo na mjestu, ali Shalako je čekao, pušio i proučavao okolinu.

U daljini s njegove desne strane prostirala se Animas Valley. Veliki oblak prašine otkrivao je konjanike što su se brzo udaljavali prema jugozapadu: sigurno vojska, jer Apaši idu mnogo opreznije i u manjim grupama, kako ne bi odali svoje namjere.

Put kojim je išao rijetko je upotrebljavan, možda nešto više u doba kad su u ovom kraju živjeli tajanstveni Mimbres, a možda i ranije. Bijelac općenito voli ravnice, dok se iskonski Indijanac uvijek drži brda.

Shalako oprezno krene jedva vidljivim putem. Oko njega su se dizali vrhovi od tri do pet stotina metara. Kraj pust i ispresijecan kanjonima. Kad je stigao do raskršća koje je vodilo u skrovište Park kanjona, Shalako se udalji s puta, ustavi konje u sjeni i s vinčesterkom u ruci popne na visoku liticu.

Predvidio je da ne stigne u logor prije zalaska sunca, a u međuvremenu se htio uvjeriti ne prati li ga netko.

Sunce je žestoko peklo. Iznad njega opet neizbježni lešinar. Kružio je doista neumorno i strpljivo. Kao dobar poznavalac pustinje znao je da će sve što se njome kreće, prije ili kasnije postati njegov plijen i on treba samo strpljivo čekati.

Shalako se polako okrene i pogleda prema konjima. Bili su mirni.

»Još minutu dvije i odlazim« pomisli Shalako. Bio je umoran. Potraži udobniji položaj. Glava mu polako klone, opet se podigne pa klone i tako nekoliko puta. Odjednom se naglo uspravi i širom otvori oči.

Istim putem kojim je i on došao približavao se konjanik na riđanu s velikim šeširom na glavi. On prepozna Damper, jedna od kobila Irine Carnarvon.

Dok se spuštao, pokuša sjetiti se tko bi to mogao biti... Pa da, Bosky Fulton, drugar Ria Hocketta...

— Budi miran, Muhamede, miran — ponavljao je usplahirenom konju.

Opet pogleda konjanika. Što će uraditi kad dođe na ulaz? A što je s drugima, s Hockettom i ukradenim kolima?

Fulton se naglo zaustavi kao da nešto osluškujе. Osjećao je opasnost. Onda uzme pušku u ruku i žurno skrene s puta. Sakrije se među litice.

Na okuci se pojavi drugi osedlani konj, ali bez jahača: Tally, također Irinina kobila. Kobila uspori, poput psa onjuši prašinu, a onda skrene smjerom kojim se izgubila Damper s Fultonom.

Shalako se uznemiri. Što ako su se Apaši domogli kobile pa je sada slijede?

To je samo njima bilo svojstveno. Uхватiti kobilu, a onda je pustiti kako bi ih ona dovela na trag drugih konja... Tally se opet zaustavi. Shalako osjeti da je dolazak kobile iznenadio i Fultona. Fulton nije znao da su kobila koju je on jahao i Tally zajedno odrasle.

Odjednom Tally okrene glavu njušeći vjetar. Usprkos daljini. Shalako je gotovo vidio kako joj se nozdrve šire. Osjetila je Muhameda! Istog trena Tally se udalji s puta i počne verati prema liticama.

Fulton se uspravi iznenađen kobilnim ponašanjem. Bilo je jasno da je Tally smatrala da je Damper u društvu s Muhamedom.

Shalako više nije htio čekati. Uzjaše Muhameda i udalji se stalno pazeći da između sebe i Fultona ne ostavi prazan prostor i da jaši koliko je god moguće po mekom zemljištu. Osjećao je da ga kobila slijedi i on prokune.

Sad mu nije preostalo drugo nego da nastavi prema logoru u nadi da nikakav Apaš neće pratiti Tally.

Hoće li Fulton pokušati zaključiti što se dogodilo i hoće li to provjeravati? Postoji mala vjerojatnost. Nije trenutak za nesmotrena istraživanja, a banditi je zacijelo imao određen cilj. Sudeći po smjeru kojim se kretao, vjerojatno neće ići dalje od najbliže grupe Apaša...

Prešavši dvije stotine metara, Shalako se zaustavi, sakrije iza grmlja i pričekao da ga kobila stigne. Kad ju je Muhamed opazio htjede zarzati, ali ga Shalako smiri. Onda pogleda iza kobile i ne primijeti da je bilo tko prati. Možda Fulton — ali valjda toliko glup nije. On sad negdje u skrovištu čeka kako će se sve to završiti.

Shalako nastavi put. Nije prošao ni pola milje kad opazi trag nepotkovanog konja, ostavljen najvjerojatnije istog jutra. Stane, osmotri okolinu znajući da ništa nije toliko nalik sivom, kamenu kao prašinom prekriveni nepomični Indijanac...

Ispitujući tle nađe grm za koji su ranije bila privezana dva nepotkovana konja. Zaključio da su se Apaši, vjerojatno privučeni mirisom dima tijekom prošle noći približili skrovištu.

U konjskoj balegi otkrije ostatke biljke koja je rasla samo s južne strane granice. Dvojica dakle nisu pripadala glavnini bande. Iz Meksika su morali krenuti mnogo kasnije nego Chato i ovamo su stigli tek nakon dugog jahanja.

Možda su nastavili put prema Chatovoj grupi, a možda se skrivaju negdje u blizini.

Padne mrak ispunivši čudnim sjena-ma planine i pustinju. U ovo doba čovjek osjeti i najmanji šum, a čini mu se da i pustinja njega osluškujе.

Shalako se, zahvaljujući mokasinama, nečujno približi konjima. Skoči u sedlo i nastavi prema skrovištu pazeći da mu se sjena ne ocrti na obzoru. Tally i čilaš koje je zajedno privezao, slijedili su ga na vrlo malom razmaku.

Nakon kratkog vremena opazi slabi plavkasti dim koji se dizao u nebo. Udvostruči opreznost, znajući da bi ga tkogod od lovaca mogao i nehotice ubiti. Onda primijeti Buffala Harrisra i krene prema njemu, znajući da ovaj nikad ne bi zapucao naslijepo.

— Izvrsno — s olakšanjem uzdahne Harris — možete se približiti.

Shalako se spusti niz cedrovima prekriven obronak.

— Vjeruj mi, stari moj — reče Buffalo — sretan sam što te vidim. Sam sebi izgledam kao ovčarski pas usred stada okruženog vukovima.

— Je li ostalo kave?

— To nam je sada sve. Sa sobom si odnio najveći dio hrane.

— Vojska je dolje. (Shalako izvadi pušku iz čizme privezane za sedlo.) Nesretni vojnik je umro prije nego što ju je skinuo.

— Indijanac?

— Da. Prišunjavao mi se sinoć, htio je moje konje.

— Krüger je nekim čudom još uvijek živ.

Irina je stajala pored vatre i lice joj se ozarilo kad je ugledala svoju kobilu.

— Oh! Pronašli ste Tally?

— Bolje rečeno, ona je mene pronašla.

Nije spomenuo Damper, smatrajući da za to još ima vremena.

Dok je Buffalo raspremao čilaša, Irina mu pripremi kavu, a on ih ukratko obavijesti o svemu. Ništa im nije mogao reći osim da je vojska u pokretu, da se negdje ne sjeverozapadu vodi bitka, a to su već znali, i da je samo pitanje sati kad bi ih Apaši što bježe mogli napasti.

Na kraju spomene Bosky Fultona.

— Je li sam? — žurno zapita Buffalo.

— Zar tebe muči ista sumnja kao i mene?

— Da su ostatak bande poubijali Indijanci? Vrlo vjerojatno, osim ako se nisu posvadili zbog podjele plijena...

I tako, s užitkom pijući kavu, mirno je razmišljao o situaciji. Do sada su se dobro izvukli, ali oblast koju su sad morali braniti bila je preširoka i vrlo pogodna za upade.

Vatri se približi i von Hallstatt.

— Ako je vojska na sjeverozapadu, zašto joj ne krenemo u susret? Na kraju krajeva, sad imamo tri konja i mogli bismo se prilično brzo kretati.

— Vojska ionako ima svojih problema. Više nego dovoljno. Na svaki način, ako joj krenete u susret, dospjet ćete ravno pred cijevi Chatovih pušaka.

— Čista pretpostavka s vaše strane.

— Točno. Ako vi vjerujete da će se sve odvijati drugačije, ne zabrinjavajte se za mene i slijedite svoj osjećaj.

— Vi ćete poći s nama, ako mi odemo, zar ne? — zapita Julija.

— Ne računajte na mene.

— Niste previše galantni.

— Kao ni puške. (On ustane.) Radite ono što vam izgleda najbolje. Ako odlučite da ostanete, ja sam s vama, ali ako krenete snalazite se kako znate.

— Vi ćete ostati ovdje?

— Zašto ne? Čak su i Apašu potrebni tragovi da bi nekoga slijedio. Ja se dakle neću micati i neću za sobom ostaviti nikakav trag. Možda ću četiri pet dana gladovati, bude li potrebno, ali ću ostati ovdje i strpljivo čekati kraj događaja.

Tada se udalji prema konjima.

Buffalo ode na svoje mjesto, a trenutak kasnije krene i von Hallstatt.

Hrana je bila pri kraju, ali konji su mogli izdržati još dan dva. Vode neće nedostajati.

Gotovo ništa nije učinjeno da bi se ojačao njihov obrambeni položaj. Crta je obrane bila preširoka i trebalo ju je povući unatrag. Jedan je čovjek bio dovoljan da nadzire put. Možda bi prvu obranu trebalo postaviti na toj vanjskoj crti, a sve ostale povući prema središnjem krugu, jer se baš nisu mogli pohvaliti brojem branitelja.

Busenom kadulje počne timariti Muhameda, s repa mu odstrani nekoliko muha, a onda isto ponovi i s Tally. Na kraju im pregleda kopita, a zatim priđe čilašu, koji se već bio potpuno oporavio.

Pridruži mu se Irina.

Iako je bio svijestan njezine prisutnosti, nastavio je raditi kao da je nema.

— Svidate se Muhamedu — progovori kad opazi kako se arapin češe o Shalakoa. — A on nije naročito ljubazan.

— Dobar je to konj. Prilagođuje se zemlji kao da je rođen ovdje.

— Kome su nalik oni, hoću reći Apaši? Jesu li uistinu pravi divljaci?

— Kako čovjek gleda. Tamo na istoku se neki trude da im utvde neke kršćanske vrline i načela. Gadno se varaju. Crvenokožac je plemenit čovjek, to vam jamčim, ali se njegova načela i način života potpuno razlikuju

od naših... Vi ne možete tvrditi da je neki čovjek zao ili dobar, samo na temelju činjenice što misli ili ne misli kao vi. Apaši iz sasvim drugih razloga poštuju članove plemena. Najbolji lopov u njih izaziva najveće divljenje, dok je ubojstvo iz zasjede u njihovim očima vrednije nego ubojstvo u časnom okršaju... Najspretniji lopov je čovjek koji se najbolje može starati o svojoj obitelji i zato mlade Indijanke žele za muža dobrog lopova. Ali rat i krađa nisu samo sredstva njihova postojanja nego i njihov najveći užitak. I mučenje promatraju drugačije nego mi. U grubom i okrutnom životu kakav je njihov, čovjek vrijedi samo onoliko koliko je hrabar, i zato oni mučenje smatraju mjerom za hrabrost jednako kao i zabavom... Kad nekoga muče, ponekad to rade iz mržnje ili iz prijezira, ali vrlo često i zato da bi ga osakatili kako ih na drugom svijetu ne bi mogao napadati... Ja osobno nikad o tome nisam mnogo razmišljao, ali sjećam se da mi je otac pripovijedio o nekim sličnim običajima u Africi... Svako pleme posjeduje neku glavnu osobinu, a Apaši su oduvijek biti ratnici. A ovo uostalom vrijedi za cijeli svijet: svi narodi koji žive od grabeža obitavali su na nezahvalnim i siromašnim zemljama i pljačka im je predstavljala jedino bogatstvo, jedini izvor prihoda. Apaši isto tako... Nemoguće je pridobiti prijateljstvo jednog Apaša. Ako ste dobri, on misli da je to slabost ili strah. On poštuje samo snagu i silu...

— Vi ste čovjek koji zbunjuje, gospodine Carlin. Pitam se tko ste vi u stvari? (Pokušavala je to odgonetnuti s njegovog lica, ali ono ništa nije govorilo.) Tko ste bili prije nego što ste postali Shalako?

— On se uspravi i rukama prihvati za leđa kao da želi odagnati umor.

— Ne stvarajte pogrešne zaključke. Nisam ni oficir koji je pobjegao zbog nediscipline, ni plemić u progonstvu, ni nesrećni zaljubljenik koji bježi od svoje sudbine. Istina je jedna jedina: ja sam skitnica bez kuće i kućiša.

— Ne možete me natjerati da povjerujem u to.

— Kako hoćete.

— Što želite raditi, gospodine Carlin? Što želite postati?

— Ja želim ostati ja. Jeste li se ikad popeli na vrh nekog brda u nekoj divljoj zemlji da biste uživali u pogledu koji se pruža pred vama? Jeste li ikad jahali mjesec dana bez prestanka, a da nigdje niste ugledali ljudski trag? Ja, jesam... i želim to ponoviti.

— A žene? Jeste li ikad bili zaljubljeni, gospodine Carlin?

— Jasno da jesam, tko to nije bio? Pa čak i sada.

— Sada? — začuđeno će ona.

— Pa da... Zaljubljen sam u miris dima ove logorske vatre, zaljubljen u vjetar što struji borovima, zaljubljen čak i u ove Apaše dolje.

— Zaljubljen u Apaše?

— Jasno... Oni mi pružaju mogućnost da živim krepko jer me prisiljavaju da bez prestanka budem budan, ako ne želim izgubiti scalp. Recite što hoćete, ali to su prvorazredni borci.

Svjetlost vatre odražavala se na konjskim sapima. Noć je bila potpuno tiha. Osjećala ga je sasvim blizu, ali je istodobno bio dalek — nedohvatljiv. To ju je mučilo, to što nije imala nikakvo prihvatljivo objašnjenje.

Ali taj je osjećaj još više budio njezinu znatiželju.

— Ne želite imati svoju kuću... svoju obitelj?

Najprije pogledom istraži mrak, a tek onda odgovori. Taj mir ga je uznemiravao.

— Možda... pod uvjetom da nađem prikladnu ženu, ili žene...

— Žene?

— Naravno — odgovori on odlučnim tonom. — Zar postoji razlog koji bi spriječio jednog dobrostojećeg čovjeka da ima dvije, tri, pa i četiri žene? Zašto bi jedan čovjek isključio druge žene iz svog života. Pogledajte pijetla u dvorištu...

— To nije sasvim isto! (Ona ga skrivećke pogleda.) Vi se šalite, naravno.

— Zašto bih se šalio? Vidio sam Indijance koji su živjeli s više žena i svi su se izvanredno slagali. To im omogućava podjelu posla i uvijek mogu s nekim razgovarati.

Tada dohvati pušku.

— A sad bi bilo dobro da se odmorete... dok još ima vremena...

Onda se nehajnim korakom udalji. Neko ga je vrijeme pratila očima, a onda i ona ode. I dok se udaljavao, s osmijehom je mislio kako ta žena zasužuje nešto bolje od van Hallstatta.

Onda provjeri obrambene položaje. Von Hallstatt ga zadržati:

— Sve je mirno.

— I suviše mirno. U zoru će nas napasti.

— Ja ništa ne čujem, mislim da vani nema nikoga.

— Otvorite oči. Sekunda nepažnje mogla bi vas stajati života.

Očigledno razdražljiv, Shalako sjedne pored baruna.

— Gadno je mirno — nastavi nakon nekoliko trenutaka. — Ništa dobra se ne sprema.

— Da — prihvati von Hallstatt. — Postoji nešto u zraku. I ja osjećam.

Shalako onda pride vatri. U zaklonu od svijetla raširi svoj pokrivač, legne i gotovo istog trena zaspi.

Već je dugo spavao na taj način, Rijetko kad mu se pružala prilika da se pošteno naspava. Zato mu je svaki trenutak sna uvijek bio dobrodošao.

Spavao je nešto više od dva sata, a onda se naglo probudi. Još je bilo mračno, ali zora se već osjećala. Pođe do izvora, umije lice hladnom vodom, prstima prođe kroz kosu, počela se šušom i opet pride vatri.

Henri je, umornog izgleda, među dlanovima držao šalicu kave.

Tada se i Shalako posluži pa sjedne pored njega.

— Doći će nešto prije nego što se sunce pojavi.

Henri kimne glavom.

— Što mislite, koliko će ih biti?

— Tko zna. Šestorica ili sedmorica mogu biti jednako opasni kao da ih ima dvostruko više. Njima se nije teško sakriti.

Jedan po jedan ljudi su se budili i odlazili na svoja mjesta.

Mako se vrati na stazu prema litici. Dagget na svoje mjesto s kojeg je mogao promatrati Slonov vrh i kanjon ispod njega. Roy Harding je nadzirao pojas između litice i Park kanjona. Henri je pokrivač sam ulaz u Park kanjon...

— Buffalo — reče Shalako — ti, von Hallstatt i ja, mi ćemo nadzirati put i područje između dva kanjona.

I von Hallstatt je prisustvovao ratnom savjetu. S lučom među zubima kritički je promatrao Shalako, a onda pogleda na Slonov vrh koji se dizao ni stotinu i dvadeset metara iza njih.

— A ovo? Dobar bi strijelac mogao odozgo naš položaj učiniti neodrživim.

— Ne možemo sve pokriti. Jedini pristup koji počinje u kanjonu mnogo je neugodniji od vrhunca, osim toga nemamo koga postaviti gore.

Dok su zauzimali svoja mjesta, već su se stabla i litice počeli ocrtavati u prvom jutarnjem sivilu. Na istoku su se rumenili oblaci. Zemlju je oplakivala svježina noći. Shalako zauzme svoj položaj i pomno razgleda okolicu.

Prvi pucanj bio je neočekivan. Stigao je s Hardingove strane. Kad je začuo drugi, jedna sjena proletje ispred njega, ali tako brzo da nije stigao opaliti.

Čekao je, s prstom na okidaču, ali ništa više nije uznemirilo tišinu.

Apaši sad znaju da su oni spremni. Je li to bio pravi napad? Ili samo iskušavanje?

S puškom u ruci pride mu Irina.

— Ovo nije mjesto za vas — promrmlja on.

Ona se već smjestila.

— A zašto ne? Znam pucati, zar ne?

Već je bilo svanulo, ali sunce se još nije pojavilo na obzorju. Shalako htjede nešto reći, ali naglo ustukne.

S njegove desne strane, odjekne slabašan krik popraćen pucnjem.

Henri u skoku ustane i opet se hitro baci na zemlju, ne prestajući pucati.

Opet začuše krik. Izgleda da je ranjem Roy Harding.

Shalako potrči. Metak mu zazuji pored glave, on skoči, padne na zemlju i otkotrlja se iza litice. Kad je već bio u skloništu čuo je kako se nekoliko metaka zabija u stijenu ispred njega.

Kočijaš se povlačio šepajući, vukući okrvavljenu nogu. U trenutku kad ga je Shalako htio prihvatiti, iz grmlja izroni Apaš s nožem u ruci. Shalako bez nišanja opali. Zavstavljen u zraku, Indijanac s krikom padne pored Hardinga. Harding ga zdravom nogom pogodi u vrh brade. Apašu krv procuri na nos, ali imao je toliko snage da se baci na Hardinga. Harding mu zgrabi ruku, zavine je, a onda svom težinom padne na Apaša. Nakon kratke ali

očajničke borbe Harding naglo popusti upravo u trenutku kad se Shalako nasao pored njega.

Shalako ga zgrabi oko tijela i posrćući ponese praćen pravom kišom metaka. Ipak ga je uspio dovući do skrovišta u kojem je još gorjela logorska vatra.

Blago ga položi na zemlju.

— Pobrinite se o njemu, Laura — reče vraćajući se odmah na položaj.

Zgrabi pušku s mjesta na kojem ju je ostavio kad je pritrčao u pomoć Hardingu, legne potrbuške i počne puzati. Zatim se osmjeli i proviri između dviju litica.

Sav zadihan od napora opazi Apaša, opali, ali promaši. Uzalud je pokušavao nadzirati ritam disanja. Odjednom začuje konjski topot: stizao je ostatak bande!

Na putu ispod njih, na daljini od pet stotina metara opazi jahača, Apaša.

Učvrsti karabin između dva kamena. Možda... pažljivo nanišani i pričekali. Onda duboko udahne i polagano počne puštati zrak iz pluća... na nišanu se pojavi konjska glava... on pritisne obarač.

Puška se propne u njegovim rukama, ali konjanik nestane. Jeka pucnja izgubi se među planinama.

Povuče se i obriše znoj sa čela, da mu sol ne bi ušla u oči i tako ga zaslijepila. Zatim ponovno napuni vinčesterku i pričekala.

Već je bilo vrijeme da se povuku. Obrana im je bila previše razvijena i ako se Apaši pojave otraga više neće biti uzmaca.

Osjeti lagani reski šum. Znao je što to znači: trljanje odjeće o kamen.

Kanjon...

Krajnjom oprežnošću, centimetar po centimetar, puzeći na trbuhu, krene prema položaju odakle mu se pružao pogled na kanjon. Na tom mjestu kanjon je bio dubok dvadesetak metara... Tri su se Apaša, penjući se jedan za drugim, približila vrhu.

Već je digao pušku, a onda opazi veliki kamen na samom rubu ponora. Ostavi pušku i pokuša ga gurnuti. Prvi put nije uspio. Ali to ga nije obeshrabrilo. Drugi put zapne svom snagom i kamen prijeđe preko ruba. Pad kamena i njegovo kotrljanje niz stijene poprate samrtni krikovi pogođenih Apaša.

Pokupi svoju pušku i vrati se na crtu najuže obrane. Sakupi sve branitelje i zapovjedi povlačenje. Samo je Henri imao razbijenu arkadu. Ostali nisu bili ranjeni.

Povukli se sve do skrovišta u kojem je još gorjela vatra. Sad su bili naslonjeni neposredno na sam Slonov vrh.

Hans Krüger je još uvijek živio. Bez riječi, stoički je podnosio svoju agoniju. Harding je oslabio zbog gubitka krvi, ali mu je noga bila zavijena.

— Kad bismo samo znali što se dogodilo! — reče Laura. — Kad bismo znali hoće li vojnici stići ili ne!

— Možda ne znaju ni gdje smo, ni jesmo li uopće živi — odvrati Dagget.

— Znaju, znaju — reče Buffalo. — Negdje su, htjeli ili ne, morali naići na naše tragove.

Vrati se na svoj novi položaj i pripremi za dugo očekivanje. Cuo je muklo mrmljanje glasova oko vatre. Onda su se i ostali razišli svatko na svoje mjesto. Jedno je nesumnjivo: napustit će lovce kad ovo završi. Ima nešto novaca, nešto će još zaraditi i kupiti rano negdje daleko gdje nema Indijanaca... u nekom pouzdanom, zdravom i razumnom kraju...

Prođe stanovito vrijeme i on se počne osjećati neugodno. Ustane, razgleda prostor oko sebe, ali ništa se nije promijenilo.

Iz pustinje, prigušena daljinom, dopirala je jeka žestoke pucnjave. Dolje se odvijala bespoštedna borba. Možda je vojska tako razbila Chata da je počeo bježati bez ikakvog zaustavljanja.

Tada promijeni položaj... I naglo zaustavi dah... Onaj kamen dolje, ne veći od čovjekove šake... prije ga nije vidio!

Netko je prošao onuda, nepažnjom prevrnuo kamen, netko tko je išao u njegovom smjeru, prema njemu!

A na vidiku... nitko...

Grobna tišina... osjećao je da mora odavde otići.

Ali ništa se nije micalo, nikakav se šum nije čuo. Pažljivo osmotri svako stablo, svaki kamen, svaku liticu. Na kraju klekne i položi vinčesterku na zemlju. Pruži ruku otraga da se uvjeri može li s lakoćom dohvatiti nož, i upravo mu u tom trenutku, s litice iza njega jedna mišićava ruka stegne grlo.

Prevrtnut unazad opirao se bez daha, žestoko se borio da se oslobodi sve dok mu se nož nije zario među rebra... Bio je jak i gotovo se oslobodio, ali nož opet klizne među rebra... i opet, i opet, i opet... Mišići su mu se lagano opuštali, posljednji put pred očima ugleda sliku ranča koji je lagano tonuo u mrak...

Ruka bakrene boje pograbi njegovu pušku, fišeklije, revolver i vrećicu s duhanom...

Hitri Ubojica ponovno klizne među litice, preskoči opasni prolaz, zatim se sakrije u grmlje u kojemu se njegovo bakreno tijelo stapalo s bojom prirode što ga je okruživala.

Skrovište je napuštao samo kad je mogao nadgledati logor, a da i sam ne bude opažen. Hitri Ubojica je bio strpljiv čovjek. Prvi put je ubio bez ikakve opasnosti, ubrzo će doći na red i druga žrtva, ali njemu se ne žuri. Ovi ljudi nikamo ne odlaze.

Tog vrućeg popodneva dvadeset trećeg travnja, pukovnik Sandy Forsyth je sjedeći na uzdignutom položaju, proučavao prostor oko sebe. Poručnik Hall se uopće ne javlja, ali to ga manje uznemiruje nego činjenica da se ne javlja ni McDonald... a on je krenuo samo sa šačicom izvidnika.

Njegov je dalekozor kružio okolicom sve dok se nije zaustavio na jednoj točki... točki koja se kretala.

Konjanik... juri kao da juri iz pakla. Jahač se u dalekozoru sve više povećavao. U sedlu je Indijanac, sudeći po načinu na koji jaše... **Jumping Jack!**

Jumping Jack, McDonalddov konj, najbrži konj u regimenti.

Neprilike...

Pukovnik zapovjedi svojim ljudima da siđu s brežuljka i dočekaju konjanika.

Indijanski izviđač skoči na zemlju sekundu prije nego što se konj srušio na bok u vrelu pijesak. Poruka je bila kratka i jasna. McDonald je napao prilično brojtan neprijatelj. Već je izgubio tri ili četiri čovjeka.

Ovih šesnaest milja mogle bi uništiti sve konje u regimenti, ali drugog izbora nije bilo. Vidio je sebe, prostrta

na travi Beecher's Islanda, teško ranjena, kako moli boga da pomoć što prije stigne...

Na vrhu brežuljka s kojeg se poručnik McDonald upravo divlje branio, dva su čovjeka ležala na pijesku, ranjena, ubrzano dahćući pod suncem koje je spaljivalo. McDonald prihvatiti svoju čuturu... prazna.

Kaplar bakreno crvena lica, crveniji nego ikada, uvijek je bio pun poleta i sposoban za borbu. Još jedan Indijanac imao je preko cijelog lica modru posjekotinu, a jedan je ranjenik bulazio spominjući zelena brda u kojima ribe skaču u svježju vodu. S vremena na vrijeme bi zajecao, gotovo životinjski. Slijedeći ranjeni se dovukao do zaklona ne ostavljajući pušku.

Po tko zna koji put Apaši napadoše čelno. Odlični strijelac McDonald zgrabi prvo oružje koje mu se našlo pod rukom i metkom zaustavi Apaša na pola puta. Indijanac padne, ali se četveronoške ipak uspije sakriti iza kamenja.

Nekoliko milja dalje, jašući pod zaslijepljujućim suncem, Forsyth je slušao pucnjeve. Znači, možda još uvijek nije kasno... možda će još stići pravodobno.

Uz strme padine Horseshoe kanjona stajalo je sedamdeset i pet Indijanaca koji se nisu upustili u okršaj s malom patrolom. Oni su očekivali mnogo veći plijen. Ali, na njihovu nesreću, plijen je bio mnogo veći nego što su se nadali.

Loco, koji je upravljao pothvatom, htio se boriti protiv neprijatelja jačeg od sebe, ali oprezno vodeći akciju iz pozadine, prije nego se počne lagano povlačiti dubinom kanjona.

Takav način borbe nije ni jednoj ni drugoj strani donosio nikakvu naročitu korist. Neprijatelj se rijetko pojavljivao na nišanu, a i kad bi se pojavio brzo bi nestajao, pa su usprkos sudjelovanju velikog broja ljudi i broju ispaljenih metaka, rezultati bili vrlo mršavi.

Apaši su time potvrdili svoju uobičajenu opreznost. Vojnici, kojima to nije bilo vatreno krštenje, naučili su o Indijancima toliko koliko ne bi moglo reći nikakvo ministarstvo rata. To je

bila okrutna, nemilosrdna borba, u kojoj je svaki hitac ispaljen s namjerom da ubije. U bitci kod Horseshoe kanjona nisu sudjelovali početnici.

Bitka se produžila sve do noći, ali su se prije mraka vojnici ipak uspjeli probiti. Potisnuli su Indijance na brežuljke, među litice i to je bio trenutak kad nijedan zapovjednik s imalo mozga u glavi ne bi dalje izlagao opasnosti živote svojih ljudi.

Forsyth uostalom nije sumnjao da Indijanci bježe. Zato je kapetana Gordona i poručnika Gatewooda i poslao u potjeru, a sam ispitivao zarobljenike: jednog ranjenog ratnika i jednu staru Indijanku. Ali ni on ni ona nisu htjeli priznati da Indijanci znaju za prisutnost lovaca, iako su u jednog ubijenog Apaša pronašli pušku na kojoj je bilo ugravirano ime Petea Wellsa.

— To ne znači da su ih sve poubijali — reče McDonald — već samo to da su ubili Petea Wellsa, ili da su se njegove puške domogle na neki drugi način.

— Pušku mu je mogao donijeti i neki izvidnik.

Kad je pala noć nisu više imali izbora. Morali su ostati tamo gdje su se našli. Pakleno jahanje pustinjom nije dopuštalo umornim konjima da nastave put. Sve odluke morale su pričekati jutro.

— Tako bih volio da dobijem vijesti od Halla — reče pukovnik Forsyth.

* * *

Hans Krüger je umro sa zalazećim suncem. Tiho, kao da ne želi svratiti pozornost na sebe. Zatražio je od Laure čašu vode i ona mu je donijela. Zahvalio joj je, spustio glavu na jastuk od smotane bluze, oči uperio prema nebu na kojem su se već pojavile prve zvijezde i...

Njegova je smrt izazvala duboku potištenost u cijeloj skupini. Pete Wells je također umro, ali daleko od njih i nije ga nitko poznavao osim Buffala Harris. Ali Krüger je pripadao njihovom društvu, smatrali su ga dobrim i čestitim drugom.

Roy Harding je bio ranjen, hrane je bilo sve manje, a kao vrhunac nevolje, Shalako je pronašao tijelo Buffala Harris.

Po tragovima na tlu vidjelo se da je Buffalo Harris izgubio život tek neko-

liko trenutaka ranije. Tragovi kratke, očajničke i beznadne borbe, jasno su govorili Shalakou da Buffala nije ubio obični Apaš.

Lovac na bizone poznavao je sve apaške varke i lukavštine. Međutim, tragova je borbe bilo malo, a oni nisu ništa čuli. Ni vuk ni puma ne bi ubili brže i tiše.

Možda je ubojica nakon izvršno obavljenog posla otišao k svojima, ali Shalakoa je mučio neugodan osjećaj da se to nije dogodilo. Možda je Apaš još uvijek u blizini, možda vreba novu žrtvu...

Područje Apaša bilo je ograničeno. Prostiralo se od Tuscona do El Pasa na istoku te od srca Sonore i Sierra Madre do središta Novog Meksika. Premda su djelovali i izvan te oblasti, Apaši iz Bijele planine obitavali su nešto sjevernije, ova je zemlja pripadala njima.

I na tom su tlu, među Apašima i onima koji su ih dobro poznavali, neka imena imala gotovo magični odjek: Mangus Colorado, Kočiz, Nana, Geronimo, Victorio, Chato... i još desetak drugih; ratnika i poglavica...

Još su neki bili gotovo legendarni ratnici, premda ne i vode, i Shalakou je jedno od tih imena upravo sada zaokupljalo misli.

Način, tišina, spretnost, sve same osobine kojima se on odlikovao...

Područje na kojem su se nalazili nije bilo veće od jednog jutra. Grmovi, litice, duboki usjeci do kanjona, nekoliko rijetkih stabala, a za leđima Slonovo brdo.

Krüger mrtav, Harris mrtav, Harding ranjen. Još su petorica bila sposobna za borbu... i četiri žene. Von Hallstatt i Henri dokazali su da se mogu boriti, ali Dagget i Mako još nisu prošli vatreno krštenje i bili su bez ikakva iskustva. Shalako krene prema vatri.

Irina mu iziđe u susret.

— Što se događa, Shalako?

— Ne udaljujte se od ognja — reče on — i budite preko noći zajedno, to je posebno važno. U našem krugu skriva se Indijanac.

— Kako je to moguće? — zapita Julija. — Pa cijelo vrijeme smo na straži.

— Ubio je Buffala. (Shalako se opet obrati Irini.) Prepustite Juliji brigu o

pripremanju jela. Želim da od sada vi i Laura budete na straži. Ako ugledate Indijanca ne oklijevajte da ga ubijete.

— A da ga potražimo — predloži Henri. — Ovdje nema toliko mjesta da bi se neopaženo mogao skrivati.

— To bi bilo isto kao kad biste u noći tražili zmiju. Zacijelo biste je našli...

Henri pozove Mako koji se nalazio na straži i ovaj pride vatri.

Shalako je neko vrijeme pažljivo ispitivao okolinu, pa se opet vratio.

— Uvjeren sam da je to Hitri Ubojica — reče.

— Po čemu to zaključujete — zapita Mako.

— Po načinu kako je ubio, i po tome što se krije negdje u blizini, umjesto da nestane.

— Što vam daje takvu sigurnost?

— Nazovite to intuicijom. On je glasovit ratnik, možda najveći kojeg je apaško pleme ikad dalo. I on je uvijek banda za sebe. Obično ide sam i nijeimalo društven.

Uzalud bi bilo tražiti Indijanca koji ovo područje, svaki kamen, svaki zaklon, svaki grm poznaje kao vlastiti džep. On se može sakriti na nemogućim mjestima, napasti vas i ubiti kad se najmanje nadate.

Očekivanje je bilo nepodnošljivo jer, suprotno Shalakou, ostali nisu bili strpljivi. Nitko nije bio discipliniran, pa ni sam von Hallstatt, svi su istog trenatijeli ispuniti svoje želje. Nitko od njih nije računao sa čimbenikom koji se zvao vrijeme.

— Zašto ste ostali? — zapita Irina.

— Jedna gospa mi je posudila konja. Nazovimo to zahvalnošću.

— Ništa vas nije tjeralo na to. Da budem posve iskrena, bojala sam se za svog konja. Nisam mogla podnijeti misao da bi ga mogli pojesti.

— Dolazimo na isto. Na svaki način, mogli ste poći sa mnom.

— I napustiti druge? I sami znate da na to nikad ne bih pristala.

Slušao ju je površno. Njegova je pažnja bez prestanka bila upravljena prema liticama. Pokušavao je odgonetnuti misli Indijanca koji ih je naumio poubijati.

Nakon nekoliko minuta tišine, sad i ona uznemireno zapita:

— Po čemu ste prepoznali tog Indijanca?

— Svatko ima svoje navike i svoj stil. I tako na kraju od sitnica stvorite sliku...

— Kakvu prednost imate od toga što znate tko je?

— Činjenica što nekoga poznate pruža vam mogućnost da brže djelujete i ponekad predvidite njegove namjere.

Roy Harding je čuo samo dijelove njihova razgovora.

— O kome govorite?

— O Hitrom Ubojici.

— Čuo sam za njega.

Skriven među liticama Apaš začuje kako netko izgovara njegovo ime i to ga ispuni strahom. Ime jednog Apaša u većini slučajeva ostaje ljubomorno čuvana tajna, a znati njegovo ime znači posjedovati moć nad njim.

Njegove se oči zaustave na visokom čovjeku koji je izgovorio ime. Kako ga je doznao?

To je onaj kojeg nazivaju Shalako! Čovjek koji izaziva kišu!

Hitri Ubojica ga još jednom pažljivo pogleda: čovjek kojeg se treba čuvati... veliki ratnik... i Apaš je bio spreman da se izvrgne bilo kakvoj opasnosti samo da se sukobi s njim. Ali Shalako je znao njegovo ime... bilo je u tome nešto tajanstveno. Nitko ga nije vidio, a Shalako je pričao o njemu...

Hitri Ubojica se ponovo pritaji. Čovjek na litici bit će njegova slijedeća žrtva...

Shalako baci pogled oko sebe; zrak je bio pun napetosti. Ednu Dagget je uznemiravao i najmanji šum, činilo se da će dobiti slom živaca.

Velike oči Julije Paige odavale su nedostatak sna, umor i tjeskobu. Grof Henri je smršavio, ali je bio jednako spreman da se suprotstavi opasnosti.

— Moraš dobro otvoriti oči, Roy — reče Shalako. — Ne smiješ računati na žene, one nisu dorasle zadatku. Pištolj stalno drži u ruci... nikad ne znaš kad bi mogli napasti.

— Pitam se što je s Fultonom? Rekao si da si ga vidio dolje, ali puškaranja nije bilo.

— Prikrio se lukavac. Sada pokušati pobjeći, značilo bi srljati u sigurnu smrt.

Shalako je znao da Forsyth ima i svojih problema. Sudeći po jačini i trajanju pucnjave, u borbi su zacijelo sudjelovale znatne snage. U ishod bitke nije sumnjao, ali je vjerovao da i vojska ima problema. Mogli su izgubiti priličan broj ljudi i konja, a to je jamačno usporavalo napredovanje.

Zakruži pogledom po logoru. Hrane nema i municija je pri kraju; hoće li ovi ljudi znati ostati disciplinirani?

Hoće li izdržati dva dana? Možda i tri?

Forsyth je možda samo dvanaestak milja daleko, ali ne zna njihov položaj. Ako sutra Indijanci opet napadnu, zacijelo će čuti pucjavu, pod uvjetom da se i sam ne bude istodobno borio.

Ali njegove su ga izvidnice već morale obavijestiti da je grupa lovaca krenula prema jugu... osim ako nisu zaključili da su ih već pobili ili zarobili.

Laura Davis je kći senatora Sjedinjenih Država i zacijelo već pljušte brojčavi iz Washingtona...

Recimo još tri dana. Tri dana bi još morali izdržati.

Sutra će sigurno napasti, što znači, bilo to praznovjerje ili ne, da će Hitri Ubojica još noćas opet pokušati nekoga ubiti. On je usamljeni ratnik, i zacijelo će se pod svaku cijenu pokušati domoći još neke glave prije konačnog obračuna.

Shalako ustane i obiđe položaje. Danju je s mjesta gdje se nalazila vatra mogao vidjeti sve ljude, ali noću ih je skrivala tama, brkao ih je sa sjenama i to ga je uznemiravalo.

Von Hallstatt podigne oči kad mu je prišao Shalako.

— Ne zadržavajte se dugo na istom mjestu — dade mu savjet. — Često mijenjajte položaj i pripazite na sjene. Vjerujem da će se noćas pokušati dokopati još koje žrtve.

Dagget je pokazivao veću žurbu nego strah. Okrene se prema Shalakou:

— Možda je glupo, ipak ću vam nešto reći... Ovo mi se sviđa...

— To dokazuje da ćete ostati budni, zar ne?

— Ovo je uzbudljivo! Doista uzbudljivo! Uvijek sam htio biti vojnik, ali me moj otac poslao u diplomaciju i

jasno. Edna se složila. Nikad nisam imao priliku niti pokušati.

— Potreban vam je mali odmor. Za nekoliko trenutaka dogovorit ćemo se o smjenama.

— Nije važno, ja ću ostati ovdje.

Henri se ledima oslanjao na veliku stijenu. Položaj mu je bio dobar, dobro zaštićen i postojala je mala vjerojatnost da ga netko napadne.

Shalako pride vatri. Julija Paige je pripaljivala cigaretu za Hardinga koji se nalazio malo dalje, u sjeni. Irina i Laura su pričale.

— Zrak je svježiji — reče Laura. — Nikad se ne bih mogla priviknuti na ovu suprotnost nakon ovako užarenog dana.

— Kad sam bila malena, u Indiji — reče Irina — noću sam uvijek bdjela... Vrućina je bila nepodnošljiva... Zamisljala sam kako se bešumno šuljaju crnožuti tigrovi...

— Sve će nas pobiti — upadne Edna Dagget. — Sve će nas pobiti, a vi ovdje sjedite i brbljate.

— Što drugo da radimo — blago reče Harding. — Nitko neće proviriti u našu džunglu da protjera Apaše. Nitko tko ima mozga u glavi...

Tada pogleda Irinu:

— Molim vas da još pričate o tim tigrovima, gospodo. Čuo sam da ste odlazili u lov sa svojim ocem.

— Da, istina je.

— Ja sam nekoliko puta lovio pumu — nastavi Harding. — Ali kad je jednom uhvatite, onda u tome ne vidite više ništa zanimljivog. Puma je zla životinja, ali nema ni trunke mozga u glavi. Jednom sam istog dana uhvatio dvije u istu stupicu... To nikad ne biste mogli postići s vukom ili nekom drugom divljom životinjom.

Irina je držala ruke na koljenima. Lijepe ruke, prave ženske ruke.

Već dugo Shalakou nije palo na pamet da bi u njegov život mogla ući žena lijepa poput Irine. Zašto sada da misli na nju? Ništa joj ne može pružiti. On je bio samo skitnica, konjanik litalica kojemu su cijelo bogatstvo predstavljali vinčesterka i njegova dva kolta, čovjek što je s kraja na kraj obilazio divlju zemlju u kojoj su živjeli još divljiji ljudi. On je bio Shalako,

čovjek koji izaziva kišu, a ona Irina Carnarvon, lady Irina Carnarvon, potomak stare velško-irske obitelji... Dvije potpune krajnosti... To što je nekoliko godina živio životom nalik njenom nije značilo ništa, jer je to bila davna i zaboravljena prošlost.

To je bila samo mala međuigra. Čovjek Zapada je bio... čovjek Zapada je htio i ostati.

Shalako odloži praznu šalicu.

— Idem — reče — pokušat ću pronaći Indijanca.

Promatrali su ga kao čovjeka koji je iznenada poludio, a možda i nisu griješili, ali na kraju krajeva, zar lov na čovjeka nije bila njegova posebnost po kojoj je bio toliko poznat. Zašto da se sada toga liši?

— Ako ga nađem — doda — jedan od nas dvojice će umrijeti prije zore.

— Ako se vama nešto dogodi, što će s nama biti? — zapita Irina.

On je pogleda i srce mu se odjednom ispunilo gorčinom.

— Znaite li kakvu prazninu ostavlja čovjek kad umre? Istu kao kad iz mora izvučete prst. Zalit ćete me sat ili dva...

— Ne idite — molila ga je Irina.

— Svi bismo mogli sjesti pored vatre i uzajamno se štiti — reče Laura.

— Bolje bi bilo da ostanete. Netko dolazi.

Harding je to rekao, ali je Shalako čuo šum prije nego je Roy progovorio. Sad su već svi čuli konjski topot. Tamom se prolomi divlji krik, a galop se još više približi.

Shalako odskoči unazad i podigne pušku. Von Hallstatt oštrim tonom upozori pridošlicu da stane, a onda opali. Zatim se začuje glas:

— Ne pucajte, Fric, ja sam.

Jahač se tada popne u krug i pojavi u svjetlosti ognja. Bio je to Bosky Fulton.

Klizne sa sedla s izazivačkim osmijehom na licu, ali i osmijehom koji je odavao uznemirenost i gotovo životinjsku opreznost.

— Tamo vani stoji cijela gomila Indijanaca, pa sam pomislio da bi vam mogla biti potrebna pomoć. Uostalom ne mogu zanijekati da je ovako bolje i za mene.

Von Hallstatt mu se približi i zagrne:

— Prokleti gade! Huljo...

Fulton se okrene Nijemcu, i dalje nasmijan:

— U svakom slučaju, prijatelju Fric, ja sam vas orobio iz potrebe. Ali smatram da sada imamo i suviše nepravilnosti, a da bi nam ovog trena bila potrebna nova svađa.

Tada sjedne pored vatre i posluži se kavom i dalje čuvajući potpunu hladnokrvnost.

— Vani ih ima najmanje pedeset. Apaši su uspjeli prevariti vojsku i Forsyth progoni prema granici sedam ili osam bijednih Apaša koji za sobom ostavljaju tragove kao da ih ima pedeset.

— I vi ste nam došli pomoći? — sumnjičavo izusti Laura. — To vam nimalo ne nalikuje.

— Istini za volju, najviše sam mislio na sebe — odvrati joj Fulton bezobrazno se osmijehujući. — Nisam više mogao stići vojsku pa sam se tamo dolje, sâm, počeo dosađivati. Uvidio sam da je bolje potražiti sreću zajedno s vama.

— Vi ste podlac i kukavica — opet plane von Hallstatt. — Prvi put ste pobjegli kao zec, a sad ponavljate isto.

Fulton se ugrize za usne. Osmijeh mu je još bio na licu, ali je sada bio prijeteći i zloban.

— Vi ćete svakako umrijeti — odgovori. — Ako vas ne ubiju Apaši, postarat ću se o tome ja.

— Još ste i drski — reče Irina.

— Da. (On je gotovo neopazice pogleda ne skidajući oči s von Hallstatta.) Ako vam je stalo do života vašeg generala Frica, gospođo, bilo bi dobro da ga smirite. Ako misli da sa mnom može razgovarati ovim tonom, recite mu da uzme pušku prije nego otvori gubicu.

Fulton još nije opazio Shalakoa koji je tek sad izronio iz polutame.

— Dosta je gluposti, Fultone. Ako želite ostati s nama, začepite!

Fulton se okrene kao da ga je metak pogodio u leđa, ali njegove vodnjikave oči ostadoše prikovane na von Hallstattu. Obuzimala ga je luda želja da se okrene, ali se bojao okrenuti leđa Nijemcu, koji se, videći ga u nepravilici, nasmije.

— Pokažite svoju smionost! — promrmlija Fulton. — Dolazite odostraga. Pretpostavimo da se sretne licem u lice.

Shalako se ravnodušno približi, zgrabi ga za rame i dobro prodrma.

— Izvrsno, Fultone. (Ni metar ih nije dijelio.) Spreman sam, na vama je red.

Fulton ugleda Shalakove čelične oči koje su ga mirno promatrale.

— Možete ostati, Fultone, ali pod uvjetom da budete mirni. Bez ikakvih gluposti! Inače kidajte!

— A tko će me natjerati da kidnem? (Fulton je sav drhtao od bijesa, ali ga je Shalakovo držanje ukopalo na mjestu. Shalako je bio miran, siguran u sebe, s prezrivim pogledom na licu.)

— Ja, Fultone. I najmanja glupost i ja ću vas kao psa protjerati nogom. Ako odlučite da me ubijete, samo izvolite. Pa ako me i pogodite metkom, ja ću vas ubiti. Zapamtite dobro, Fultone... ubit ću vas.

Harding se podigao na lakat. Fulton je tek sad vidio da drži kolt u ruci.

— Bosky, ti koji si tako hrabar: negdje među ovim liticama nalazi se Hitri Ubojica. Netko ga mora potražiti. Zašto to ne bi bio ti, da nam pokažeš kako ti trbuh izgleda iznutra?

Fulton je ključao od bijesa i mržnje, ali svladavao se. Hitri Ubojica... gospode bože!

— Prije nekoliko sati ubio je Buffala, ali je ostao ovdje. U ovom je trenutku udaljen najviše pedeset metara od nas. Zašto ga ti ne bi uhvatio?

Bosky Fulton uzmakne, a onda slegne ramenima.

— Neka on dođe ovamo, ja nisam ništa izgubio među tim stijenama.

Vratiti se među njih bilo je doista vrlo opasno, ali je bolje i to nego biti izložen na milost i nemilost Apašima.

On se uostalom nije mnogo zabrinjavao. Ako preživi indijanske napade, kidnut će odmah, ne čekajući dolazak vojske.

Što se tiče von Hallstatta, o njemu će se pobrinuti kad za to dođe vrijeme.

U glavi mu iskrсне lik Shalakoa. ispunjavajući ga nevoljkošću koja ga je razdraživala. Tko je taj čovjek, ako ne neki obični kauboj... ali prilično tvrd momak, kako izgleda.

Nakon dva metka iz njegova revolvevera valjda će biti mirniji...

* * *

Još prije nego je svanulo branitelji su skrtili obrambeni krug kako bi se što bolje mogli uzajamno pomagati.

— Zašto se morao vratiti? — žalila se je Laura gledajući Fultona. — Mrzim tog čovjeka, oduran je.

— Dobar je strijelac — reče Shalako. — Može nam biti od koristi.

— Ali to nije dovoljno da mi se sviđi. Zao je, pokvaren, okrutan.

Ona mu tada ispriča o otmici čije su žrtve trebale biti ona i Irina.

— Grozno — odgovori Shalako. — U ovoj zemlji čovjek mora prihvatiti ubojstvo, krađu još češće, ali onaj tko muči ženu pouzdano završava na koprpu.

Uzme svoju vinčesterku i pridruži se von Hallstattu koji je u pijesku kopao nekakav rov. Spusti se na zemlju do njega, osmotri zemljište oko stijenja i ustanovi da je položaj dobar.

— Čuvajte se Fultona — reče mu. — Namjerava vas ubiti.

Von Hallstatt ga ozbiljno pogleda, ali Shalako ne podižući oči nastavi:

— On je ubojica. U svađama je ubio revolverom najmanje šest ljudi. Uživa vrlo loš glas. Ponosan je i vrlo sumnjičav. Sada smo mi njemu potrebni, ali kad sve bude gotovo, budite spremni. Uvijek nosite pištolj uza se. I s podjednakom mogućnostima on će vas ubiti.

— Zar brzina i preciznost mogu biti istodobno tako veliki?

— Mislim da mogu.

— Vidjet ćemo. Ne volim gospodina Fultona.

Shalako ustane.

— Ni ja ga ne volim, ali glupan nije. Budite oprezni.

Shalako se odjednom nasmije pokazujući zube.

— Ja nisam jedan od vaših, ali ovdje se radi o pitanju taktike, a vaša se razlikuje od njegove. Mislio sam da bi bilo dobro kad biste znali što vas čeka.

— Vi izgleda taktici pridajete veliki značaj.

— Volim život.

— Možda će se — reče zamišljeno von Hallstatt — boriti na moj način. Ponosan je, rekli ste.

Shalako se smjesti visoko na stijenu. Pogledom polako zaokruži okolicom. Promjer obrambenog kruga sad nije bio veći od tridesetak metara. Iza njih, desno, dizalo se Slonovo brdo, sa strane je bio rub kanjona, a sučelice njima strmi grebeni.

Shalako se obrati Irini.

— Irina, napunite čuture. Sakupite svu opremu i prenesite je u podnožje brežuljka.

Sve je bilo mirno. Posljednje su zvijezde nestajale s neba. Na istoku se iznad dalekih planina pojavila bljedosiva svjetlost.

— Zatim potražite Hardinga.

Von Hallstatt je bio s njegove desne strane, Dagget u blizini s lijeve, malo dalje nalazio se Bosky Fulton.

— Henri, pozovite Maka. Svakako mora nešto pojesti.

Francuz se udalji prema rubu grebena.

Ali vrati se gotovo istog trena.

— Mako je mrtav — reče. — Probođen nožem.

Novost dočeka grobna tišina. Irina je osjećala kako joj se leđi krv u žilama. Nestao je još jedan njihov... koliko će ga još slijediti?

— Pečena jaja su izvrsna — reče na kraju Laura, smatrajući da mora nešto reći. — Ne sjećam se da sam ikad jela ukusnija.

— Znači nije nikakva šala? — izusti Fulton pogledavši jednog po jednog. — Taj nesretni Apaš je doista negdje u blizini.

— Čuvaj se dobro da ti ne skine skalp — naruga mu se Harding. — Zbilja bi zgodno izgledala ta tvoja šugava tikva obješena o sedlo. Dovoljno mi je da stisnem oči pa da je vidim...

— Zaveži — progundā Bosky Fulton preko ramena.

I jedan i drugi odjednom umuknu. Čovjek manje, a napad je neizvješan... Svi su znali da je neizbježan, ali kad je došao nitko nije zamišljao da će biti takav. Indijanci su napali na konjima — dvanaestak ih je iskrslō između stabala.

Von Hallstatt i Shalako su opalili istodobno, tako da su oba pucnja pretvorila u jedan, i jedan indijanski

konj pao, zabacivši jahača. Opali i Dagget i pogodi jahača upravo u trenu kad je ponovno stavljao nogu u stre-men.

— Jeste li vidjeli? — vikne sav uzbuđen. — Pogodio sam ga!

Gotovo da je poskočio od zanosa, ali mu istog trena tane okrzne vrat. Klone na zemlju hvatajući se rukom za ranu. Na licu mu je bilo više iznenađenja nego straha.

Napad prestane isto tako naglo kao što je i počeo i nekoliko se konja bez jahača izgubi među stablima. Priljubljeni uz zemlju Apaši stvore malu utvrdu nadomak neprijatelju.

Tada začuše kako i Henri puca s ruba litice iza njih: jednom, dva puta. Nije bilo teško prepoznati zvuk njegove snažne puške.

Dagget je sjedeći raskrečenih nogu pritiskao rukom svoj okrvavljeni vrat.

— Mogli su me ubiti! — poviče gotovo ljutito.

— Mogli su... Pa to je samo mala ogrebotina — odgovori mu Harding koji se penjao prema njima. — Pustite me da se popnem.

— Bolje biste učinili kad biste se vratili na staro mjesto — reče mu von Hallstatt. — Nećemo imati vremena da vas prenosimo kad se budemo povlačili.

— U pravu ste — doda Shalako.

Jedan se Indijanac počne penjati. Bosky Fulton opali. Indijanac padne, a Bosky ga dokrajči prije nego što je uspio ustati.

Divlji krik poprati drugi Fultonov hitac.

Grof Henri ponovno počne pucati s ruba litice, slijedila ga je i Irina skrivena u zaklonu na brežuljku. Ona je pucala iznad njihovih glava prema stablima.

A onda trenutak smirenja. Sunce je već bilo prilično visoko. Vrućina sve veća. Ništa se nije micalo.

S vremena na vrijeme tane bi okrz-nulo neku liticu. Plavetnilo neba kao da se sve više zavijalo u nekakvu bijelu koprenu... ali to nije bila magla. Von Hallstatt začuđeno pogleda.

— Čudno — reče — a onda napuni lulu i ponovno pogleda — Izgleda kao prašina!

Zrak naglo postane svježiji. Irina ih odozgo prstom upozori. Oni se okrenu i

ugledaju golemi oblak koji je zasjenjivao obzorje.

Shalako se živahno okrene prema von Hallstattu.

— Moramo se povući i prestrojiti — reče. — Nailazi pješčana oluja. Po svoj prilici sjeverni vjetar. Kad naiđe nešto slično, temperatura se u roku od jednog sata zna spustiti za trideset stupnjeva.

— Trideset stupnjeva? Vi pretjerujete!

— Jeste li možda već proveli proljeće u nek-koj teksaškoj dolini ili u nekom susjednom kraju? Ne? E dobro, dragi prijatelju, onda ništa niste vidjeli!

Hitro poslušaju njegov savjet. Bosky Fulton je već bio krenuo po konje i Shalako mu pomogne da ih smjesti na zaštićeno mjesto na zapadnoj strani brežuljka. Brijeg im je pružao samo djelomičnu zaštitu od sjevernog vjetrova.

Daggeta, koji je sada na vratu nosio okrvavljenu maramu, kao da je užasavala pomisao da je ranjen. Podigne pogled prema Shalakou.

— Mogli su me ubiti. A jedva sam se pomaknuo...

— Jedan metak kao ni jedan — nehalno odvratil Shalako. — Ipak, možete smatrati da ste imali sreću.

Jedan Indijanac naglo napusti svoje skrovište i izleti na otvoreni prostor. Von Hallstatt ga je jasno vidio, ni sekunda nije prošla a on je već opalio. Indijanac klone i padne.

Onda žestoki vihor pomete proplanak raspršujući žeravu s njihove vatre. Svo se lišće s tla odjednom našlo u zraku.

Trenutak kasnije na njih se sruši paklenska oluja i oni se nađu u polumraku gotovo zagušeni pijeskom što je ulazio i u najsitnije rupice.

Shalako privuče Irinu i hitro joj prebaci maramicu preko usta. Svi ostali najvećom brzinom učine isto.

Čekali su stisnuti jedan uz drugog. Samo su Shalako i Fulton ostali na otvoru malog kruga, nadgledavajući prostor ispod sebe.

Odjednom, zagušen bukom vihora, odjekne prasak iz Fultonove puške, a gotovo istog trena i iz Shalakoove.

Von Hallstatt se borio protiv naleta vjetra, trudeći se da nađe što bolje mjesto za pucanje. Harding je otišao na rub ulaza, podigao revolver, a onda se okrenuo oko sebe i srušio u zaklon.

Metak ga je pogodio usred čela.

Užasnuta Edna Dagget posve se privije uz stijenu kako bi se što više udaljila od mrtvaca i počne vrištati.

Čekajući Apaše u svom malom skloništu svi su se još više stisli jedno uz drugo.

Skriveno blijedosivom prašinom sunce se nije vidjelo i sve je izgledalo nekako nestvarno.

Grof Henri se očajnički trudio da ukroti konje što su se propinjali želeći pobjeći. Irina mu se pridruži i svojim glasom smiri kobile koje se stisnu uz nju kao da traže zaštitu.

Iznenađa, tijekom jednog malog smirenja Shalako začuje mukli prodor pušcanog metka u nečije tijelo, a odmah zatim i detonaciju. Brzo se okrene i pogleda iznad sebe. Netko se nalazio na vrhu, on ga nije vidio, ali znao je da je gore.

Hitri Ubojica... jasno.

Netko je ječao, a Edna bez prestanka puštala histerične krikove. Shalako spusti pogled na skrovište i ugleda Irinu kako za ramena vuče grofa Henrija.

On požuri prema njima i nagne se nad čovjeka. Dovoljan mu je bio jedan pogled da utvrdi kako je Francuz gotov. Krv je šikljala iz grozne rane na grudima, a Irina se uzalud trudila da je zaustavi.

Grof otvori oči, nešto promrmlja, ali njegov slabi glas nadjača snaga vjetra. Tada izgubi svijest. Shalako iza sebe začuje drugi krik popraćen životinjskim urlikanjem.

Okrene se: grupa od desetak Indijanaca jurila je u njihovo skrovište. Fulton je, naslonjen na stijenu, sipao vatru kao sam vrag. Njegova puška nemilice je obarala Indijance.

Von Hallstatt je u jednom kutu kao bijesan udarao kundakom oko sebe. Dagget se očajnički pokušavao osloboditi Apaša što mu je skočio na leđa. Jedan je Indijanac vukao Lauru prema izlazu iz skrovišta.

Shalako podigne vinčesterku i počne. Jedan napadač na von Hallstatta sruši se kao gromom ošinut. Shalako onda obori jednog što je stajao na ulazu, a onda mu se nešto sruši na leđa...

Okrene se u stranu, oslobodi se Indijanca i brzo ga šakom pogodi tako snažno da se ovaj otkotrljao pod

uznemirene konje koji ga izgaze.

Tada uzme kolt i obori Indijanca koji je vukao Lauru za kosu prema izlazu. U istom trenutku začuje iza sebe pucanj i ispred njega se sruši jedan Indijanac. Brzo se okrene. Još se dimilo iz Irinine puške.

Fulton se iznenada izgubi među liticama i to upravo u trenutku kad je naišao drugi val Indijanaca. Von Hallstatt se borio kundakom sve dok ovaj nije puknuo, onda je uzeo revolver i počeo sipati vatru. Kad je ispraznio revolver zgrabio je Henrijevu pušku.

Sav izvan sebe, Shalako ponovno počne pucati. A onda se naglo sve smiri.

Indijanci nestanu kao da ih nikad nije bilo, kao da nikad nisu niti postojali. Ali prizor koji se pružao poslije njihova pohoda izgledao je uistinu stravično...

Edna Dagget je bila mrtva, pogođena zalutalim metkom, grof Henri mrtav, Laura je bila sva izvan sebe, Bosky Fulton nestao...

— Kukavica! — poviče von Hallstatt — odvratni kukavica!

— Ne, nije kukavica, nego grubo prokleti egoista. (Shalako opet napuni revolver i počne skupljati drugo oružje.) Najprije misli na sebe i to je sve.

Izlaza nije bilo. Apaši su ih vrebali, a negdje gore, među stijenama, Hitri je Ubojica čekao svoj trenutak.

Novi udarac vjetra ponovno zaspe stijene pijeskom. Irina pokuša ukloniti kosu sa čela. Charles Dagget podigne tijelo svoje žene i odnese ga u zaklon iza velikog kamena.

Von Hallstatt odloži pušku i Henrijevo tijelo pognu uz tijelo Edne Dagget.

Shalako izvuče tri apaška tijela iz skrovišta i gurne ih niz obronak. Samo je jedan imao pušku, a kako je bila napunjena, Shalako je zadržao.

Von Hallstattov kaput je na leđima bio rastrgan, košulja mu je bila u prnjama, lice u krvi. Jedan metak mu je na glavi ostavio gadnu brazgotinu.

Irina ostavi konje, priđe Lauri, sagne se i zagrlj je. Julija Paige ih je skamenjeno promatrala. Još joj se u očima odražavala strava koju je doživjela trenutak ranije.

Shalako krene prema konjima, uzme jednu čuturu. Prisloni je na usta, otpije

gutljaj, pruži je von Hallstattu, a onda ženama.

Dagget je s glavom među rukama sjedio uz svoju mrtvu ženu.

— Ustanite! — reče mu Shalako prilično oštro. — Uzmite pušku, vratit će se.

Dagget ga pogleda.

— Baš me briga — promrmlja — baš me briga.

Shalako ga prihvati za rame i podigne na noge.

— Ali meni je stalo, ja sam zabrinut više od svih vragova. Zalenje je luksuz koji sada ne možete sebi dozvoliti. Mislite na ostale žene, stari moj, i budite spremni.

— Ovdje je moralo biti više mrtvih — reče von Hallstatt. — Zakleo bih se...

— Odnose ih. Kad padne noć, doći će i po ostale.

— Ne možemo izdržati još jednu noć — usprotivi se Dagget. — To je nemoguće!

— Izdržat ćemo — reče Shalako. — Kako se vi osjećate, generale?

— Dobro. Uistinu dobro.

Ponovno započne dugo iščekivanje. Užarenih očiju, suhih ispucalih usana, oslonjeni na puške, prljavi i polumrtvi, čekali su da Apaši ponovno napadnu.

Oko pola noći više nije bilo vode, iako su se strogo pridržavali raspodjele. Vjetar se bučno sudario s planinom odnoseći kamenje, podižući lišće, grane... U osvit dana vjetar se stiša. Ležali su ispruženi kao mrtvac, zureći grozničavim očima.

Poručnik Hall je čuo pucnjavu u planini, ali nije mogao zaključiti odakle stiže.

Kad je pješčana oluja otpočela, nalazio se na zaštićenim padinama planine Gillespie. Lijevo od njega dizala se visoka litica koja je pružila utočište maloj grupi lovaca. Nije znao za prilazni put, a vjetar je izbrisao sve tragove. Mogao je samo pretpostavljati kako su stigli do Animas Valleya.

Odluči da se ulogori među liticama.

Tek što je zaspao probudi ga izviđač Jim Hunt.

— U planini se bore — reče Hunt. — Čuo sam pucnjeve.

Hall počne osluškivati ali osim fiju-kanja vjetra ništa se nije čulo.

— U ovoj oluji? Nemoguće!

— Čuo sam pucnjeve — bio je uporan Hunt.

Hall se digne, istrese pijesak iz čizama, a onda ih obuče. Malo je oklijevao, a onda zapiše nešto na komadić papira.

— Možete li stići Forsytha? (Istraživači što su žurno napuštali područje pričali su im o sukobu kod Horseshoe kanjona i rekli da se Forsyth tamo zadržao.)

— Idem — reče Hunt.

Nakon njegova odlaska Hall više nije mogao zaspati. Ustao je i krenuo prema kanjima koji su bili vrlo uznemireni.

U susret mu izađe Brannigan koji je čuvao konje.

— Mislim da dolje ima vode, gospodine poručniče. Dopuštate li da bacim pogled?

— U redu, ali budite oprezni.

Dok je Brannigan tražio, poručnik ostane na straži. Mislio je o Lauri Davis. Plesao je s njom kad je pratila svog oca na inspekcijskim putovanjima. Nije mogao vjerovati da je ona ovdje, na ovakvom mjestu.

Kad se Brannigan vratio već je bio dan i vjetar se smirio.

— Našao sam vodu, gospodine poručniče, dolje, ni četvrt milje odavde, točno u podnožju planine. Izvrsna je.

Dok je govorio pokušavao je očistiti bradu od pijeska koji ga je razdraživao.

Kad su vojnici napojili konje i napunili čuture, pripreme kavu. Hall je dalekozorom ispitivao planinu.

— Vidim nešto gore — napokon progovori. — Izgleda kao neko tijelo što visi između litica, nedaleko od vrha.

Brannigan mu se približi sa šalicom kave u ruci.

— Gospodine poručniče... ovo je za vas. Dopuštate li da se popnem? Po prirodi sam vrlo znatiželjan, gospodine poručniče.

— Pustite nekoga drugoga. Vi ste danas već mnogo učinili.

— Prihvatit ću to kao čast s vaše strane, gospodine poručniče. Mislim da se gore odvijala borba.

— Dobro, Brannigan. Kako hoćete.

Kad je Forsyth s glavninom vojske stigao u podnožje planine Gillespie, poručnik Hall ga je već čekao pored leša Bosky Fultona.

Tijelo je bilo strašno iznakaženo.

— Jedan čovjek misli da je to razbojnik Bosky Fulton — reče Hall. — Džepovi su mu puni zlata i dragulja. Sve sigurno vrijedi pedeset tisuća dolara.

Forsyth spusti pogled na leš. Iz viđenja je poznavao Fultona i uvijek je osjećao strašnu odvratnost prema tom čovjeku. Sad je međutim osjetio samo samilost. Fulton je umro laganom i okrutnom smrću.

— Bio je stisnut između dvije litice, gospodine. Brannigan smatra da je dobio metak u plećku. Kad je pao, svinula mu se ruka pa se nije mogao osloboditi... Osim toga dobio je metak i u lijevu ruku. Indijanac ga je zacijelo slijedio i presjekao mu put. Onda ga je potpuno udesio.

Tijelo je doslovno bilo prekriveno krvlju koja je navrla iz mnoštva malih rana što su bile zadane upravo majstorskom preciznošću.

— Ovakvu sudbinu nikome ne bih želio, makar bio višestruki ubojica i lopov.

— Gore ih ima još, gospodine pukovniče. Brannigan je čuo glasove, ali kad je ovo vidio, nije se usuđivao dalje. Nije čuo riječi, ali čini mu se da su razgovarali engleski.

— Postoji jedan put prema vrhu — reče McDonald. — Mi smo ga prošli silazeći u kanjon.

— Vrlo dobro — reče Forsyth — pogledat ćemo. Neka vaši ljudi krenu, poručniče.

Shalako podrma von Hallstatta za rame.

— Bolje bi bilo da se probudite, generale. Mislim da smo sami. Indijanci su digli sidro.

Sunce je već gotovo dva sata sijalo na sada prozirno plavom nebu kojim je tek tu i tamo plovio poneki pahuljasti bijeli oblak. Zrak je nakon oluje bio čudesno proziran.

Nikakav dim, nikakav znak života.

— Potrebna nam je voda, pod svaku cijenu — reče Shalako.

On sam prihvati Irinine konje, čilaša povjeri Daggetu, a zatim povede cijelu skupinu do mjesta gdje su se bili ulogorili dan ranije.

Tragovi krvi još su se vidjeli, ali su tijela nestala. Tri su Apaša odnijeli tijekom noći. Na čelu kolone, s puškom u ruci, osjetljiv i na najmanji pokret, išao je Shalako.

Ništa neobično. Sve je bilo mirno. Prašina se spustila, miris borova i cedrova opet se osjećao u zraku. Stigavši do izvora, zaustave se i napune čuture.

— Kave više nema, ali ima čaja. Da skuham čaj? — pogleda Irina Shalakoa.

— Jasno... u ovakvim okolnostima ništa nije ravno čaju. Dobrom, jakim i vrelom čaju. Najbolje sredstvo za oživljavanje nakon svega što smo podnijeli.

On ih pogleda jednog po jednog. Kako su se izmijenili! Julija Paige je izgledala deset godina starija. Laura Davis je bila na izmaku snaga. Samo se Irina činila koliko toliko normalno, iako su joj natekle oči.

— Jesu li otišli? — zapita von Hallstatt.

Shalako zaokruži pogledom po stabilima i liticama oko sebe.

— Vjerujem da jesu... Vojska stiže... Apaši su to doznali prije nas i pokupili su se. U svakom slučaju, prosudili su da se ne isplati izlagati još većoj opasnosti zbog onoga što mogu naći ovdje.

Ostao je još Hitri Ubojica... On je uvijek visio u zraku. Dolazio je poput vjetrova ili kiše, na njega se nije moglo primijeniti nikakvo pravilo.

I ne bi bilo nikakvo čudo da ih još uvijek prati.

— Ipak je bolje ne izlagati se pogibelji — reče Shalako. — Ubojica Buffala Harrisa možda je još uvijek u blizini.

Jutarnje je sunce malo po malo oduzimalo svježinu koju je noć unijela u zrak.

Shalako sjedne podalje i prebaci pušku preko koljena. Von Hallstatt mu se pridruži i počne puniti lulu.

S mjesta gdje su sjedili pogled im se pružao na zapad, prema divljim i nezahvalnim prostorima. Brda su veći-

nom bila lišena zelenila, i tek ponegdje bi se u daljini poput sive točke ocrtala neka pustinska biljka. Borovi i cedrovi dopirali su samo do određene visine, a mnogi od njih su stradali u tek minuloj oluji.

— Bez vas bismo bili svi mrtvi — reče von Hallstatt. — Svi... da, svi...

— Prilično gruba zemlja — odgovori Shalako. — Ovu zemlju se ne može pobijediti, s njom treba živjeti ili umrijeti od nje. Čovjek ovdje nauči živjeti poput pustinskih biljaka, gotovo bez vode, svaki kamen upotrebljavati kao zaklon, jednako kako to rade i pustinske životinje. A da bi se čovjek borio protiv Indijanaca, treba, kako je to Washington rekao Braddocku, postati Indijanac.

— Jednom ste spomenuli Saksa i Vegecija. To su stratezi, specijalisti nauke i zapovijedanja. Jeste li bili vojnik?

— Čitao sam njihova djela. (On počne motati cigaretu ne skidajući pogled s obližnjih brda.) Kad sam imao šesnaest godina pobjegao sam od kuće i borio se u konjici Unije tijekom dvije posljednje godine građanskog rata. Bio sam svijestan svog neznanja, pa sam počeo čitati tehničke knjige. Poslije rata otišao sam u Afriku i tamo se borio na strani Bura protiv Basuta... oko šest mjeseci. Zatim sam se borio u Afganistanu, gdje sam postao pukovnik.

— Henri misli da vas poznaje.

— Sreo me je dva puta, mislim, jednom za vrijeme francusko-pruskog rata kad me Mac-Mahon poslao u Metz. Morao sam odnijeti neku poruku Bazaineu.

— Ali to je bilo neizvedivo! Metz je bio opkoljen!

— Tri puta sam odlazio i tri puta se vraćao... bez ikakvih problema. Vaše straže su morale neko vrijeme provesti na indijanskoj granici, generale. Bilo koji Apaš ili drugi Indijanac sposoban je da im na straži otkine dugme i bluze.

— A zatim?

— Francuzi su izgubili. Objesio sam uniformu o vještalicu, uzeo svoje američke papire i otišao u Pariz. Kratko vrijeme sam boravio u Parizu, a onda otputovao u London...

Julija Paige upadne gotovo srdito:

— Jeste li vi izgubili razum? Mislite li cijeli dan provesti ovdje pijući čaj i pušeći? Ili ćete nas izvesti odavde?

— Imamo vremena na pretek, Julija — odgovori joj von Hallstatt. — Sigurniji smo ovdje nego na putu, a i vojska stiže. Osim toga moramo pokopati naše mrtve.

Opet se htjela usprotiviti, ali ipak odustane pa udalji se.

— Ubit će nas — doda odlazeći — sve će nas ubiti.

Shalako se trudio da ne zatvori oči. Umor ga je svladavao. Kratki odmor iza srušene drvenjare i još kratkotrajniji prekidi za vrijeme borbe nisu bili dovoljni da se odmori nakon jahanja po užarenom suncu, nakon borbi koje je izdržao i neprestane napetosti, da se i ne govori o godinama provedenim u meksičkim planinama koje su prilično istrošile njegove živce.

Ponovno ga je obuzimala uznemirenost. Pažljivo je pogledom pretraživao vrhove Slonova brda i strme padine kanjona. Apaši su otišli... govorio mu je njegov osjećaj. Govorio mu je da vojska dolazi. Ali Hitri Ubojica? Ostali su mogli poći, on je zacijelo ostao, ili izigrava da je otišao pa će se vratiti.

On je živio svojim vlastitim životom. Prisustvovao je sastancima, prisutan, ali rijetko je uzimao riječ, a kad se borio, uvijek se borio sam. Čak su ga se i sami Apaši bojali. Strašili su se njegove ratničke spretnosti, znali su kako je promjenjive čudi.

— Zapalite nekoliko zelenih grana — reče Shalako Daggetu. — Vojska će nas možda prije pronaći kad vidi dim.

— Zar im netko od nas ne bi mogao odjahati u susret? Mogli bi nas mimoići.

— Toj se opasnosti moramo izložiti, jer moramo ostati zajedno. Još nije prošla opasnost.

Irina im donese po šalicu čaja i sjedne pored Shalakoa.

— Cini mi se da ste Fredericku rekli da ste bili u Parizu? Što ste radili tamo?

— Ono što se u Parizu obično radi. Stigao sam nekoliko mjeseci prije nego što je rat počeo i imao malu uštedevinu. Često sam posjećivao kafanu Le Guerbois u aveniji Clichy.

Dvosmisleno je pogleda.

— Nisam posjedovao neku veliku naobrazbu, znate. Tamo gdje sam odrastao nije bilo škole, ničeg što bi bilo dostojno tog imena. Ali naučio sam čitati, a znao sam i pisati, iako ne previše dobro. Tada sam počeo čitati knjige.

— Na francuskom?

— Da. Francuski sam čitao bolje nego engleski. Govorio sam i njemački.

— Ali... ne razumijem. Rekli ste da nije bilo škole?

— Ne škole u pravom smislu te riječi. Odgojen sam u Teksasu, a ne u Kaliforniji kako neki kažu. Ja sam doista rođen u Kaliforniji, ali se moja obitelj preselila u Teksas. Jeste li ikad bili u San Antoniju? E pa, nedaleko od San Antonija postoji Castroville i jedno malo naselje po imenu D'Hanis... Castroville i D'Hanis... Ta je dva gradića 1844. utemeljila grupa Alžašana kojima je na čelu bio grof Henri de Castro. Ali među njima je bilo i Švicaraca, Nijemaca, Nizozemaca, u stvari svih naroda... Još su sačuvane stare građevine podignute u stilovima Starog kontinenta. Većina ljudi tamo govori francuski i njemački. Mi smo stigli u taj kraj u doba kad sam ja počeo govoriti... D'Hanis je bio posljednji grad u smjeru Rio Grand... Između njih samo divljina, divlje životinje i još divljiji Indijanci. Eto, tamo sam počeo izgovarati svoje prve riječi na francuskom i njemačkom, prije nego što sam pravilno počeo govoriti engleski, i to zahvaljujući dječacima s kojima sam se igrao... Ponekad sam sjedio za istim stolom kad su ih njihovi roditelji učili čitati. Tako sam prije naučio čitati francuski nego engleski...

— Vratimo se u Pariz...

— Da, posjećivao sam dakle tu kavu. Tamo sam sretao umjetnike... slikare. Sjećam se jednog koji je uvijek imao zauzet stol... Zvao se Manet...

— Oh, da! Čula sam za njega. Jedan je moj prijatelj kupio njegovo platno u Parizu. On je bio jako povezan s obitelji Degas. I njega poznajete?

— Aristokratu? Naravno. Ponekad je dolazio i jedan drugi. Čitao sam više njegovih romana... Zola, Emile Zola...

Ona uznemireno pogleda von Hallstatta koji se upravo približavao.

— Ne spominjite to ime pred Frederickom. On ga prezire. Smatra ga razvratnikom... ali ja volim njegova djela.

— Savjetovao mi je da pročitam neke knjige, čak mi je i sam dao nekoliko knjiga kad sam stupio u njihovo društvo. Ja sam ih poznavao tek nekoliko tjedana. Strašno društvo, uvijek u svađi. Kako nisam bio ni pisac ni slikar, nisam razumio zbog čega se svađaju...

Shalakoa je svladavao san. Više puta mu je klonula glava, oči se sklapale, ali ih je on brzo otvarao iz straha da to ona ne opazi... ali ona je primijetila...

— Zašto ne odspavate malo, Shalakoe? Frederick može ostati na straži... a ja bih malo uredila kosu...

Shalako potraži udobniji položaj i opet počne istraživati okolinu. Doista se nije sjećao kad je posljednji put bio toliko umoran... šum glasova pored vatre činio se kao daleka jeka...

Ali vojska neće zakasнити...

Irina se uputi prema svojoj torbi što je visjela o sedlu i u kojoj se nalazilo sve što je uspjela sačuvati od svojih osobnih stvari. Pronađe češalj i četku. Barem da se nešto sačuvalo.

Von Hallstatt je s Daggetom podržavao vatru. Laura je četkala haljinu, trudeći se da izgleda koliko toliko pristojno. Von Hallstatt bi s vremena na vrijeme pogledao prema visokim liticama, dok je Julija, sjedeći s netaknutom šalicom čaja pored sebe, mirno čekala...

Hitri Ubojica ležao je dobro sakriven na kamenoj kosini, ni šezdeset metara daleko od vatre. Ležao je već jedan sat, potpuno nepomičan. Koliko puta su Shalako i von Hallstatt pogledali u njegovom smjeru a da ga nisu vidjeli?

Kosina nije predstavljala nikakav zaklon i Apaš je znao da upravo zato ne privlači pažnju. Mogao je pucati... ubiti jednog, možda i više njih... Ali više je volio čekati...

Sad... napokon...

Bez i najmanje šuma pomakne se u lijevu stranu i približi kanjonu. Sama sudbina mu je odredila slijedeću žrtvu: jednu od žena koja je držala ručnik...

Dugo je promatrao žene dok su se uređivale, a da nije doznao što ona namjerava...

Izvor je ipak bio sakriven između kamenja, premda nije bio daleko od vatre. Vidio je kako žena odlazi i nestaje, ali je još nekoliko minuta ostao nadzirati druge.

Posebno se morao čuvati čovjeka koji je spavao oslonjen na kamen.

Je li doista spavao? Ili se samo pravio? To je onaj što izaziva kišu... Svi su Indijanci to već znali. Ali on je znao njegovo pravo ime... još jedan dokaz njegove magične moći.

Indijanac na kraju napusti svoje mjesto i sakrije se između kamenja kako bi mogao promatrati djevojku kod izvora. Prala je lice i ruke, a onda se počela raščesljavati. Apaš joj se sasvim tiho približavao...

Ubit će je, a kad netko pride da je potraži, i njega će usmrtili nečujnom strijelom.

Ali Hitri Ubojica je bio uznemiren. Tako bi rado imao na oku čovjeka što spava oslonjen na kamen. Pričeka trenutak, a onda se još više približi.

Ubio je velikog bradonju, ubio je stražara na rubu ponora, zatim i čovjeka s revolverima, onog što je zapeo u procijepu između stijena.

Ovog posljednjeg je slijedio i uhvatio u stupicu. Zabavljao se puštajući mu krv pomoću oštne suhe biljke, ubio ga je polako i znalački... Čovjeka je na kraju napustila hrabrost, plakao je poput malog djeteta...

Sad će ubiti djevojku, a onda će posljednji put udariti prije nego što dođu vojnici na svojim konjima... Vidio je da su otkrili leš čovjeka kojeg je na najpaklenskiji način poslao u smrt.

Iskušenje je bilo veliko, htio je ubiti i vojnika koji mu se penjao točno ispred nosa... Ali njihove puške daleko nose, a tu je bio i čovjek bakrene boje lica, onaj što je pomagao McDonaldu. Taj je bio predobar strijelac, a da bi se on izvrgnuo opasnosti. Nije se isplatilo.

Još više se približi. Djevojka se češljala... potpuno zaokupljena svojim poslom... Ta djevojka je mislila na nekog muškarca...

Shalako naglo otvori oči i ne napravi ni najmanji pokret prije nego je dobro osmotrio iznad sebe. Onda spusti pogled i polako se okrene u smjeru vatre.

Von Hallstatt je pio čaj, Dagget je poticao vatru koja je trebala upozoriti vojsku. Julija je sjedila mirno, uvučena u sebe, s licem među rukama. Laura je neumorno četkala svoju odjeću. Znači da je spavao samo nekoliko minuta.

Ali gdje je Irina?

Digne se i pride vatri. Bilo ga je strah. Brižljivo razgleda sve oko sebe prije nego što je progovorio. Nije ih bez razloga htio uznemiravati.

— Gdje je Irina? — zapita na kraju.

— Otišla je na izvor da se počeshlja — odgovori Laura.

Baci pogled prema gomili kamenja što je skrivala pogled na izvor. Zar ovi ljudi nikad neće shvatiti da je opasnost svuda prisutna? I njegova je budnost popustila, osjećao se krivim koliko i oni. Htjede obići liticu s jedne strane, ali se zaustavi i krene suprotnom. Ništa ga nije navelo na to njegovo neobično ponašanje, nikakav šum, ništa.

Onda se priviže uz kamenje i polako počne napredovati napeta sluha.

Klokotanje vode... mukli udarac predmeta odloženog na kamen... možda četke... Kad se popeo gotovo do samog vrha kamenja, lagano podigne glavu.

Najprije je ugledao samo izvor, mlaz vode što je malim usjekom tekao prema Park kanjonu.

Irina je, zaokupljena svojom kosom, sjedila na ravnom kamenu u blizini izvora... zgodan prizor u nekoj drugoj prilici...

Htio ju je pozvati, ali ga nešto zadrži. I tada opazi Indijanca.

Viši od velikog dijela Apaša, snažnih grudi i širokih ramena, pomicao je svoje mišićave noge mekano kao mačka. Oči su mu nepomično promatrale bezbrižnu djevojku.

Shalako se nalazio točno nasuprot njoj, tako da o pucanju nije smio ni misliti.

Hitri Ubojica je svu svoju pažnju posvetio bijeloj ženi pored izvora. S nožem u ruci spustio se među litice, a onda se malo zaustavio kako ne bi

izgubio ravnotežu. I upravo u tom trenutku dogodile su se dvije stvari.

Kao da ju je upozorio neki unutrašnji osjećaj, naglo se okrenula, a jedan neoprezni Shalakoov pokret iznenada je privukao Indijančevu pažnju.

Ugledavši Shalakoa Indijanac je na trenutak ostao kao skamenjen. To iskoristi Shalako i u tren oka skoči. Indijanac najprije pokuša natrag, naglo se okrene, ali mu se kamenje ispriječi i on na trenutak izgubi ravnotežu.

Shalako se dočekao na noge istog trenutka kad se Irina u jednom skoku povukla unatrag. Iako je prizor za nju predstavljao veliko iznenađenje, nije pustila ni glasa. Dva čovjeka, kružeći neopisivom oprežnošću, počese vrebati jedan drugog.

— Hitri Ubojico! — tiho izusti Shalako. — Sad te moram ubiti!

Nož je držao nisko, s oštricom prema gore.

Apaš iznenada napadne i žestoko zamahne oštricom koja zapara Shalakoove kožne hlače sve do pasa. Ali zamah je bio prenizak i prekratak...

Onda se uhvate u koštac i padnu u pijesak. Noževi su bez prestanka sijevali, ali ni jedan nije pogađao. Naglo se oslobode, usprave i još jednom nađu jedan nasuprot drugom. Shalakoova košulja bila je umrljana krvlju. Sad on skoči, Indijanac uzmakne korak... obojica padnu među kaktuse, da bi se istog trena ponovno našli na nogama.

Blijeda kao krpa Irina je nijemo, kao hipnotizirana promatrala zastrašujući prizor.

Na Shalakoovoj ruci pojavi se nova mrlja krvi. Apaš je bio nevjerojatno spretna. Sa svojim crnim očima, izbočenim jabučicama, ravnim i tvrdim licem bio je nalik bezizražajnoj maski.

Shalako krene korak naprijed, ali kao da posrće i Indijanac napadne. Shalako se izmakne i udari ga po lijevoj sljepoočnici tako snažno da se ovaj srušio.

Istog trena je bio ponovno na nogama, vrebajući da zada smrtni udarac, ali Shalako uspije skrenuti oštricu njegova noža. Istodobno ga svojim nožem pogodio u bok, ali se Indijanac u skoku oslobodi pogodivši još jednom nožem Shalakoa.

Pogođeni Shalako odgovori šakom i obojica padnu. Pogođen snažnim udarcem Shalako odleti u stijenu a nož mu ispadne iz ruke. Indijanac iskoristi priliku i skoči, ali Shalako u posljednjem trenu izmakne. Sad je bio goloruk. Indijanac ponovno navali, no Shalako ga uspije zgrabiti za ruku i odbaci u grmlje.

S druge strane litice čuo se Daggetov glas:

— Irina, što se događa?

Začuvši užurbane korake Indijanac je trenutak oklijevao, a onda se okrene i nestane među stijenama.

Shalako potrči za njim.

Dolje, iz doline, dopirao je zvuk trube. Pritrče Dagget, von Hallstatt i žene.

U tom se trenutku Hitri Ubojica našao na mjestu gdje su ga svi mogli vidjeti. Penjao se kao koza po liticama prema Slonovom brdu. Onda se naglo zaustavi, jer je Shalako iskrsnuo pred njim...

Indijanac promijeni smjer, ali Shalako opet krene za njim.

Von Hallstatt je dolje bio toliko zaokupljen prizorom, da je potpuno zaboravio na pušku.

Dva čovjeka su nestajala, ponovno se pojavljivala, pa opet nestajala, da bi se na kraju našli zajedno na vrhu brda, licem u lice.

Ni daška vjetra na maloj stjenovitij zaravni vrha. Iza Shalakoa se gotovo okomito spuštala stijena. Raširenih nogu, pred njim je stajao Indijanac, spreman da napadne. Iznad njihovih glava beskrajni nebeski svod, pod njihovim nogama stravični ponor ograden oštrim kamenjem... brdo, pustinja, kanjon. Jedini gledalac, lešinar, strpljivo je kružio očekujući svoj plijen.

Obojica su vrlo dobro znala da će jedan od njih dvojice biti mrtav, bilo što da se dogodi... možda i oba.

Hitri Ubojica s nožem u ruci polako krene naprijed...

Odozdo je dopiralo muklo žamorenje, ali gore na vrhu vladala je potpuna tišina. Shalako je suhih usana, stišući šake, pažljivo vrebao svaki Indijančev pokret.

Onda se malo odmakne u svoju desnu stranu, prisiljavajući Apaša da se pomakne, ako želi oštati ispred njega. Napravi pokret kao da će

napasti, ali Indijanac nije nasjeo; i dalje je mirno čekao svoj trenutak. Ipak, jednim naglim pokretom naprijed Shalako natjera Indijanca da uzmakne i tako zaradi nekoliko metara. Indijanac istog trenutka napadne, ali ga Shalako spretno zgrabi za ruku u kojoj je držao nož.

Čvrsto mu je stezao ruku pokušavajući naći najosjetljiviju točku, živac, kako bi mu umrtvio ruku. Indijanac se očajnički borio da oslobodi ruku, onda Shalako uzmakne korak, Apaš izgubi ravnotežu i počne padati prema njemu. Shalako ga tada tako snažno pogodi šakom da ovaj otvori ruku i ispusti nož koji se svjetleći na suncu počne kotrljati niz liticu.

Ponovno divlja borba tijelo uz tijelo. Shalako je osjećao kako Indijančevi prsti pokušavaju naći njegove oči. Lica su im bila sva izobličena od boli, krv i znoj sljevali su se niz tijelo jednog i drugog.

Shalako ponovno uzmakne i naglim pokretom prebaci Indijanca preko ramena. Apaš se podigne i napadne. Njegove čelične ruke stegnu Shalakoovo grlo, prsti su sve više i više prodirali u meso... Shalako naporom očajnika uspije osloboditi vrat. Indijanac tada padne na njega... U trenutku kad je Indijanac pokušao zadati jedan podmukli udarac nogom u glavu, Shalako se napne i svom svojom težinom odbaci Indijanca prema rubu ponora. Onda se podigne i pričekava Indijanca, jer nije imao daha da nastavi napad.

Apaš ustane. Trenutak su se odmje-ravali, a onda opet otpoče obigravanje... Hitri Ubojica skoči, Shalako mu uspije zgrabiti ruku koju, snagom koja mu je preostala, zavrne prema ramenu. Indijanac zaječi, lice mu problijedi. Pokuša se okrenuti kako bi oslobodio ruku, ali Shalako ga spriječi. Odjednom, kost kvrcne i obojica padnu na zemlju.

Indijanac krikne, posrne i lijevom rukom pokuša zaustaviti Shalakoa. Ali ovaj ga je, nemilosrdno udarajući s obje ruke, tjerao sve bliže rubu ponora. Još jedan udarac... Indijanac izgubi ravnotežu, ipak se uspije trenutak zadržati na samom rubu, onda zalamata rukama i sa stravičnim krikom na usnama odleti u bezdan.

Crne indijančeve oči, oči Hitrog Ubojice uperene u njega... to je bilo posljednje što je Shalako vidio...

— Ratniče! Brate! — klikne tada Shalako.

Razdirući krik još je uvijek dopirao iz dubine... Indijanac je još padao, a onda nastane tišina...

Sâm, na vrhu brda, Shalako podigne oči prema užarenom nebu kao da mu upućuje svoju nijemu molitvu.

A dolje su čekali, pogleda uprta prema vrhu, rukama štiteći oči od zaslijepljujućeg sunca.

On ih je sve vidio: Irinu, von Hallstatta, Daggeta, Lauru, Juliju. I vojnici su bili tamo, nekoliko kolona od više stotina ljudi, na suncu su svjetlucale puške i dijelovi konjskih oprema... Vojska je bila dolje i njemu se vratila dobro raspoloženje.

Polako počne silaziti, znoj mu je palio oči. Kad je sišao u podnožje uzme svoje koltove s mjesta na kojem ih je ostavio.

Svi su ga samo gledali. Nitko mu nije izašao u susret.

Krene prema njima, pogleda pukovnika Forsytha.

— Zdravo — reče mu — mislim da sada možemo krenuti.

Pukovnik je tražio riječi. Svi su vidjeli što se gore događalo a sama činjenica da je ovaj čovjek još živ, bila je pravo čudo.

— Izvrsno! Onda, idemo!

Von Hallstatt mu nešto htjede reći, ali Shalako prođe mimo njega i približi se Irini kojoj pomogne da se popne u sedlo. Zatim sam uzjaše Muhameda.

— Ovo je moja zemlja — reče — nakon Kalifornije moja druga domovina...

Spuštena pogleda ona ga je samo slušala.

— Ovo će vas, Irina, izmijeniti...

— Znam.

Povorka krene. Kad su stigli do mjesta odakle put skreće na istok prema Fort Cummingsu, Shalako i Irina se zaustave.

Tada im se približi Forsyth pored kojeg je jahao von Hallstatt. Njegov je pogled prelazio sa Shalakoa na Irinu.

— Zašto se zaustavljate?

— Mi idemo prema zapadu...

Pukovnik je htio nešto reći, ali se u posljednji trenutak svlada. Izraz von Hallstattova lica bio je vrlo ozbiljan, oklijevao je.

— Sretno, prijatelju — progovori na kraju. — Sretno!

Pruži mu ruku koju Shalako prihvati.

— Irina...

Ona ga na trenutak pogleda u oči.

— Zbogom, Irina!

— Zbogom, Frederick.

Von Hallstatt se još jednom okrene prema Shalakou pa ga pozdravi vojnički. Shalako mu uzvрати pozdrav.

Kad se njih dvoje udaljilo, Forsyth reče:

— Nisam znao da je bio vojnik.

— On je to oduvijek bio! — suhim glasom odgovori von Hallstatt...

Nakon nekoliko milja Irina se nagne Shalakou:

— Nisam nimalo nalik na buduću mladenku!

Shalako prebaci iz ruke u ruku uzde kojima je držao čilaša i Damper.

— Nemojte se zabrinjavati, za nekoliko dana sličnost će biti upravo iznenađujuća!

KRAJ

KWIZ

• križaljke • testovi • rebusi
• ljubavne i krimi priče • žale

**izlazi svake
druge srijede**

40 STRANA - 3 DINARA

za 7 dana:

CLAY FISHER

ZAMKA U PRERIJI
